

Pārskats par Balvu novada
publisko bibliotēku darbu
2024. gadā

Balvi, 2025

Saturs

Kopsavilkums.....	1
1. Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums.....	2
2. Finansiālais nodrošinājums	5
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	5
4. Personāls	8
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība.....	11
6. Krājums.....	33
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem.....	43
8. Novadpētniecība.....	59
9. Projekti.....	62
10. Publicitāte.....	64
11. Sadarbības tīkla raksturojums	70
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs	73
Nobeigums	82
Pielikumi	82

Kopsavilkums

Ko 2024. gads deva Balvu novada bibliotēkām!? Vispirms tā bija neparastā 4 dienu darba nedēļa no 01.06. līdz 31.12., un pagastu pārvalžu reforma paralēli tam.

Krīzes situācijas izjūtas necerētā veidā pavēra ceļu vairākiem risinājumiem, kuri bija lietderīgi novada bibliotēku sistēmai. 10 pagastu bibliotēkās tika izveidoti pašvaldības klientu apkalpošanas punkti. Kā direktore šo soli redzu kā garantiju šo struktūrvienību saglabāšanai un attīstībai. Gada sākumā Vienotā Valsts un pašvaldību klientu centra funkcijas sāka veikt 3 bibliotēkas. Konkrēti Naudaskalna, Žīguru un Bērzkalnes bibliotēkās. Ņemot vērā novada kopējo finansiālo situāciju un reformas gaitu, veidojot pagastu apvienības, 10 bibliotēku darbinieki uzņēmās veikt maksājumu

iekasēšanas un iesniegumu pieņemšanas funkciju. Konkrēti Bērzkalnes, Lazdulejas, Krišjāņu, Vectilžas, Medņevas, Kupravas, Vīksnas, Kubulu, Naudaskalna un Vecumu bibliotēkas.

Šajā kontekstā 2 bibliotēkas tika pārvietotas uz citām, atbilstošākām telpām. Trešās bibliotēkas pārvietošanai tika veikta iepirkuma procedūra, lai remontu sāktu ar 2025. gada pirmajām dienām.

Veikts Skujetnieku bibliotēkas reorganizācijas process par Lazdukalna bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietu. Tas neietekmēs pakalpojuma pieejamību un kvalitāti Skujetnieku kopienai.

Ar 2024. gada 1. jūniju Centrālās bibliotēkas apsaimniekošanā tika nodota Balvu muiža Balvos, Brīvības iela 47. Veikti procesi pašvaldībai nedraudzīgas saimniekošanas novēršanai, konkrēti telpu īrētāja uzņēmuma līguma darbības pilnveidošanai. Turpinot realizēt ieceri par Centrālās bibliotēkas pārvietošanu uz šīm telpām, sagatavota un Novada Domei prezentēta potenciālā bibliotēkas telpu iekārtojuma vizualizācija. Veikti pirmie soļi projekta sagatavošanai finansējuma piesaistei. Muižas telpas sāktas apgūt, aktīvi tās izmantojot bibliotēkas pasākumu organizēšanai (tai skaitā prāvesta Alberta Budžes piemiņai veltītajiem Novadpētniecības lasījumiem un Grāmatu svētku norisei). Tas no direktora skata punkta. Kā tas ietekmējis bibliotēkas pakalpojumu nodrošināšanu novada iedzīvotājiem, turpinājumā speciālistu izvērsumā.

Cieņā, Direktore Ruta Cibule

1. Vispārīgs bibliotēkas/reģiona bibliotēku raksturojums

- *Īss situācijas apraksts:*

Balvu novads atrodas Latvijas teritorijas ziemeļaustrumu daļā, Ziemeļlatgales kultūrvēsturiskajā reģionā. Tas robežojas ar Madonas, Gulbenes, Alūksnes, Rēzeknes un Ludzas novadiem, bet visgarākā robeža austrumos ir ar Krievijas Federāciju. Tāpēc viens no svarīgākajiem Balvu novada publisko bibliotēku uzdevumiem pārskata periodā bija kvalitatīvas, vispusīgas un ticamas informācijas sagatavošana un izsniegšana, nodrošinot brīvu pieeju internetam; medijpratības un informācijpratības veicināšana iedzīvotāju vidū; brīva pieeja kvalitatīvam, saturiski augstvērtīgam un vispusīgam bibliotēkas krājumam, bagātīgs vērtīgu grāmatu un periodikas papildinājums un piedāvājums. Pagastu bibliotēkas organizē arī izstādes un kultūras pasākumus, veicina sabiedrības kopīgu attīstību. Galvenā Balvu novada publisko bibliotēku prioritāte 2024. gadā bija bibliotēkas

esošo lasītāju saglabāšana un jaunu piesaistīšana, bibliotēku krājuma kvalitātes pilnveidošana, bibliotēkas novadpētniecība, kā arī bibliotēkas publicitātes nodrošināšana.

Sakarā ar Balvu novadā izveidojušos finansiālo situāciju, pašvaldības iestādes un struktūrvienības, tostarp arī publiskās bibliotēkas, laika posmā no 2024. gada 1. jūnija līdz 31. decembrim strādāja četru dienu darba nedēļas režīmā. Līdz ar to ne mazāk svarīgs uzdevums bija plānot un veikt bibliotēkas darbu tā, lai lasītāji un citi lietotāji pēc iespējas mazāk izjustu bibliotēkas pakalpojumu pieejamības samazinājumu nepilnā darba laika dēļ.

Līdz 2024. gada 19. decembrim Balvu novadā darbojās 24 publiskās bibliotēkas: Balvu Centrālā bibliotēka, kas veic reģionālās bibliotēkas funkcijas, 22 Balvu CB struktūrvienība un Upītes bibliotēka, kas ir Nemateriālā kultūras centra "Upīte" struktūrvienība. Ar Balvu novada Domes 2024. gada 19. decembra lēmumu Nr.594 (Protokols Nr.21, 36.§) tika reorganizēta Skujetnieku bibliotēka kā Lazdukalna bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vieta Skujetniekos.

Publiskās bibliotēkas Balvu novadā darbojas pēc centralizētā modeļa, kas darbinieku vērtējumā ir veiksmīgs. Skolu bibliotēkas ir apvienotas metodiskajā apvienībā Balvu Valsts ģimnāzijas vadībā un atrodas Balvu novada Izglītības pārvaldes kontrolē un pārraudzībā. Balvu Centrālā bibliotēka sniedz konsultatīva rakstura pakalpojumus.

Tabula "Bibliotēku sadarbības modelis"

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	X
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

• *Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā*

2024. gads daudzām Balvu novada publiskajām bibliotēkām bija izaicinājumu pilns ne tikai sakarā ar nepilnas darba nedēļas ieviešanu, bet arī ar novada pārvaldības struktūras maiņu: Balvu novadā tika likvidētas pagastu pārvaldes un izveidotas pagastu apvienības. Šo izmaiņu rezultātā Krišjāņu, Kupravas, Kubulu, Lazdulejas, Medņevas, Naudaskalna, Vectilžas, Vecumu, Vīksnas un Bērzkalnes bibliotēka no 1. jūnija veic arī pašvaldības klientu apkalpošanas centra pienākumus. Žīguru, Bērzkalnes un Naudaskalna bibliotēkā pārskata periodā darbību uzsāka arī Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs. Šāda veida organizācija ļauj bibliotēkām saglabāt savu darbību pie nosacījuma, ka lietotāju skaits pastāvīgi sarūk, jo sarūk arī iedzīvotāju skaits Balvu novadā (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu -4%). Tā, piemēram, Bērzkalnes bibliotēkai, "veicot VPVKAC funkciju, jūtami palielinājies apmeklētāju

skaists, kas ienāk bibliotēkā. Vietējie iedzīvotāji bibliotēkas telpā var saņemt sev nepieciešamo informāciju vienā vietā, tāpēc var uzskatīt, ka viņi ir ieguvēji. Klienti, gaidot rindā, var apskatīties piedāvātos laikrakstus, uzzināt jaunu informāciju, saņemt jaunāko literatūru. Bibliotēka ciemā ir vienīgais kultūras un informācijas centrs, kurā apmeklētājiem pieejams bezmaksas internets un datortehnika”(bibliotēkas vadītāja Liene Pomere). Arī Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Madara Apare- Gabranova atzīst: “Lai arī Lazdulejas bibliotēkai ,iespējams, ir mazs lietotāju skaits salīdzinājumā ar pārējām novada bibliotēkām, man ir radusies sajūta, ka tā ir nozīmīga tieši tāpēc – bibliotēkas lietotāju lokam tā ir palikusi vienīgā ērti sasniedzamā vieta, kur saņemt pakalpojumu un rast atbildes.” Protams, bibliotēkām kļūstot par pašvaldību klientu apkalpošanas centru, nākas saskarties arī ar dažādām problēmām: “Ar šo gadu Lazdulejas bibliotēka pilda pašvaldības klientu centra funkcijas, man jāsaka, ka pagasta iedzīvotājiem ir daudz neskaidrību, jo valda uzskats, ka uz bibliotēku pie manis jānāk risināt ar pārvaldi saistītos jautājumus, man jāizsniedz rēķini par komunālajiem pakalpojumiem vai nomu, man jāskaidro, kāpēc rēķins izrakstīts par tādu summu, kāpēc rēķini netiek izrakstīti vienā datumā un citi jautājumi, jo bibliotekāru uzskata par pārvaldes darbinieku vai grāmatvedi. Protams, cenšos paskaidrot un sniegt informāciju, pie kā iet šādus jautājumus skaidrot, bet jūtu, ka cilvēkos paliek neapmierinātība.”(Madara Apare- Gabranova) Kupravas bibliotēkas vadītāja Iveta Medniece: “Bibliotēka ir vieta kur satikties, parunāties, izsūdzēt savas bēdas un padalītos priekos.”

Būtiski pagastu bibliotēku darbu ietekmēja arī izglītības iestāžu slēgšana: tika slēgtas Viduču pamatskola un tās filiāle Žīguros, Viduču pirmsskolas izglītības iestāde, kā arī Tilžas pamatskolas Vectilžas pirmsskolas iestāde, ar kurām bibliotēkām līdz šim bija izveidojusies stabila, ļoti aktīva sadarbība.

Lielākā daļa no Balvu novada bibliotēkām ir atrodamas digitālajā platformā <https://www.lietovelreiz.lv/lv>, kuras mērķis ir mudināt sabiedrību iesaistīties aprites ekonomikā, sniedzot gan izglītojošu, gan arī praktisku informāciju par alternatīvām jaunu preču iegādei. Bibliotēku ieguldījums ir grāmatu apmaiņas plaukti, kuros ikviens var izvēlēties lasāmvielu un vietā atstāt savas grāmatas, kas jau ir izlasītas vai kādu citu iemeslu dēļ nav vajadzīgas, kā arī norakstītā krājuma nodošana SIA “Līgatnes papīrs” otrreizējai pārstrādei.

Balvu novada publiskās bibliotēkas realizē ANO ilgtspējīgas attīstības 4. mērķi - nodrošina iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicina mūžizglītības iespējas, piedāvājot pagasta iedzīvotājiem dažādas lasīšanas veicināšanas aktivitātes, piekļuvi informācijai pastāvīgai zināšanu un prasmju pilnveidošanai. Tāpat bibliotēkas atbalsta 11. mērķi – padarīt apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, pielāgoties spējīgas un ilgtspējīgas, veicot novadpētniecības darbu, kultūras mantojuma

dokumentēšanu un saglabāšanu nākamajām paaudzēm -, un 16. mērķi – veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai – nodrošinot publisku piekļuvi informācijai par valsts pārvaldi un citām institūcijām, palīdzot saprast piedāvāto informāciju, kā arī konsultējot lietotājus pašvaldības pakalpojumu izmantošanā.

- *Bibliotēku akreditācija*

Pārskata periodā Balvu novada publiskajām bibliotēkām akreditācija nav notikusi.

2. Finansiālais nodrošinājums

Tabula “Bibliotēkas izdevumi. Balvu novads”

	2022	2023	2024
Izdevumi kopā (EUR)	511631	519750	491220
Darbinieku atalgojums (bruto)	345093	460445	361109
Krājuma komplektēšana	38810	38900	36185

Finansējums Balvu novada bibliotēkām pārskata periodā ir sarucis, jo daļa no finansējuma tika novirzīta kreditoru parādu dzēšanai.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

- *Jaunu ēku būvniecība*

Jaunu ēku būvniecība Balvu novada bibliotēkām nav notikusi.

- *Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi*

2024. gada novembrī Vectilžas pagasta pakalpojumu centrs (agrāk - pagasta pārvalde) un līdz ar to arī Vectilžas bibliotēka tika pārvietota un atrodas bijušajās bērnu dārza telpās. Bibliotēkas telpu kopējā platība ir 131,3 m², no tās lasītāju apkalpošanai 85,8 m². Pirms bibliotēkas pārvietošanas uz jaunajām telpām tajās par pagasta pakalpojumu centra līdzekļiem veikts kosmētiskais remonts. Telpas ir gaišas, plašas, lasītājiem piemērotas. Bibliotēkas aprīkojums un mēbeles labā stāvoklī, nodrošina labu, pārskatāmu krājuma izvietojumu un pieejamību. Bibliotēkā iekārtotas vairākas zonas dažādām mērķgrupām un lietošanas mērķiem: bērnu stūrītis mazajiem bibliotēkas apmeklētājiem, pieaugušo lasītāju stūrītis, zona datoriem.

Pielāgotās literatūras bibliotēkas telpām veikts kosmētiskais remonts. Telpās nomainīts apgaismojums. Iegādāti 6 jauni grāmatu plaukti, līdz ar ko iegūts patīkams vizuālais izskats. Apmeklētāji pozitīvi novērtē gan jauno iekārtojumu, gan apgaismojumu. Pakalpojumu sniegšana bibliotēkas apmeklētājiem uz remonta laiku netika pārtraukta.

Rugāju bibliotēkā pārskata periodā visās telpās ierīkots energoefektīvs apgaismojums (pārveidojot apgaismojumu uz LED paneļiem).

Arī Medņevas pagasta teritorijā pārskata periodā ir notikušas ievērojamas pārmaiņas. Bibliotēka pēc 29 gadiem ir atgriezusies sākotnējā ēkā, kas tagad saucas Medņevas pagasta pakalpojumu centrs. Pārskata periodā ēkā tika veikts kosmētiskais remonts – pārlīmētas tapetes, vienā telpā ieklāts linolejs. Bibliotēka izvietojusies divās telpās: vienā - grāmatu krājums, otrā - datori un vadītājas darba vieta. Telpas nav tik plašas, bet ir gaišas, mājīgas un atbilst mūsdienu prasībām atbilstošiem darba apstākļiem.

Žīguru bibliotēkā, apgūstot Valsts un pašvaldības vienoto klientu apkalpošanas centru piešķirto valsts finansējumu, tika pārbūvēts lievenis un pie ieejas ieklāts neliels bruģa laukums.

Naudaskalna bibliotēkā, izveidojot Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru, veikts divu telpu kosmētiskais remonts, nomainītas žalūzijas 3 telpās, iegādāts datorkrēsls, nomainītas iekšdurvis un ierīkota uzbrauktuve, nodrošinot pakalpojumu piekļūstamību personām ar invaliditāti vai funkcionēšanas ierobežojumiem. Iekārtu klāsts papildinājies ar 1 datoru darbiniekam, 1 portatīvo datoru lietotājiem, 1 multifunkcionālo iekārtu.

- *Iekārtas, aprīkojums*

Centrālās bibliotēkas darbinieku un apmeklētāju, tajā skaitā bērnu un jauniešu rīcībā esošā datortehnika ir salīdzinoši novecojusi (pēc IKT pieņemtajām vadlīnijām), bet pietiekama pašreizējo ikdienas funkciju veikšanai gan administrācijai, gan apmeklētājiem. Tomēr lielākā daļa administrācijas un lietotāju datoru ir nepiemēroti pašreizējās Microsoft operētājsistēmas Windows 11 (pieejama no 2021. gada oktobra) uzstādīšanas un izmantošanas prasībām. Bez tam kompānija Microsoft paziņojusi par Windows 10 operētājsistēmas atbalsta beigām 2025.gada 14.oktobrī. Lai arī atbalsta perioda beigas nenozīmē sistēmu darbības pārtraukšanu, būtu nepieciešams nākošajā periodā rast iespēju šo datorsistēmu uzlabošanai vai nomaiņai atbilstoši Windows 11 prasībām. Līdzīga situācija ir arī Balvu novada pagastu bibliotēkās. Izmantojot pieejamos resursus, uzlabotas četras darbinieku datorsistēmas atbilstoši jaunās operētājsistēmas prasībām. Uzstādīta aktuālā sistēma Windows 11.

Balvu Centrālajā bibliotēkā darbojas datortīkls, kas sadalīts divās loģiskajās funkcionālajās daļās - lietotājiem un darbiniekiem. Abu datortīklu ātrums ir 1Gbit/s, kas ir vērtējams kā ļoti labs un atbilstošs mūsdienu prasībām. Šāds pats ātrums ir arī Internet pieslēgumam. Paplašināta Balvu Centrālās bibliotēkas bezvadu Internet WiFi zona apmeklētājiem, nodrošinot stabilāku pieslēgumu vietās, kur tas nebija iespējams ēkas konstruktīvo īpatnību dēļ. It īpaši svarīgi tas ir bērniem un jauniešiem. Balvu CB Internet pieslēgumam pievienoti arī serveri, kas uztur bibliotēku tīmekļa vietnes, dokumentu apmaiņas sistēmu. Balvu Centrālās bibliotēkas darbiniekiem un lietotājiem pieejamā multifunkcionālā iekārta nodrošina kvalitatīvas izdrukas un pakalpojumus. Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieku datoriem nodrošināta automātiska regulāra darba failu rezerves kopēšana specializētā tīkla disku masīvā. Rezerves kopēšana tiek veikta arī tiešsaistes sistēmu serveriem. Apzinātas izdrukas iekārtas Balvu novada pagastu bibliotēkās un sniegtas rekomendācijas efektīvākai maiņas resursu (kārtridžu) izmantošanai.

- *Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā*

Turpmākajā bibliotēku darbībā jāmeklē materiālas iespējas atjaunot datorsistēmas gan Centrālajā bibliotēkā, gan novada bibliotēkās, jo tehnikas novecošana neļauj izmantot aktuālās biroja programmu versijas un to uzstādīšana ir problemātiska. IKT tehnikas novecošana var radīt situācijas, kad apmeklētāji nevar veikt plānotās darbības un pieslēgumus, videokonferences.

Arī programmatūras un lietotņu ražotāji (elektroniskais paraksts, bankas, tiešsaziņas aplikācijas un tml.) nepārtaukti atjaunina savas programmatūras un rīkus atbilstoši aktuālajām operētājsistēmu versijām. Bērzpils bibliotēkas vadītāja Anna Kriviša: *“Informācijas tehnoloģijas attīstās ļoti strauji,*

tāpēc bibliotēkām arī vajadzētu iet līdzi to attīstības tempam un pakāpeniski veikt tehnikas nomaiņu un uzlabošanu.”

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

4. Personāls

- *Personāla raksturojums*

Pārskata periods Balvu novada publiskajās bibliotēkās iezīmējās ar daudzām pārmaiņām personāla jomā: notika darbinieku maiņa un Balvu Centrālajai bibliotēkai klāt pienāca 3 tehniskie darbinieki bibliotēkas telpās Brīvības ielā 47 (Balvu muižā). Darba gaitas 2024. gadā pabeidza un pelnītā atpūtā devās Viļakas bibliotēkas vadītāja Rutta Jeromāne, Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Skaidrīte Logina, Bērzkalnes bibliotēkas vadītāja Irēna Šļakota un Baltinavas bibliotēkas vadītāja Ināra Bubnova. Attiecīgi darba gaitas uzsāka Madara Apare-Gabranova, Liene Pomere un Sarmīte Bukša. Kā Viļakas bibliotēkas vadītāja darbu uzsāka bibliotēkas darbiniece Sandra Dvinska.

Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Madara Apare- Gabranova: *“Pārņemot darbu, tagad man no jauna jābūvē tas saskarsmes tilts ar katru lietotāju.”*

Sakarā ar Skujetnieku bibliotēkas reorganizāciju darba attiecības tika pārtrauktas ar bibliotēkas vadītāju Valdu Šmagri. Balvu Centrālajā bibliotēkā darba attiecības izlēma pārtraukt Antra Keisele, viņu bērnu literatūras abonementā nomainīja Inga Keiša. Četru dienu darba nedēļas līgumu izvēlējās neparakstīt un pārtraukt darba attiecības ilggadējā informācijas pakalpojumu punkta darbiniece un Droša interneta vēstnese Evita Arule, viņas vietā amata pienākumus pilda jaunā darbiniece Agnija Saidāne. Budžeta taupības režīma dēļ tika pārtrauktas attiecības ar Venerandu Andžāni, kas uz laiku pildīja bibliogrāfes pienākumus. Daba attiecības jūlijā pārtrauca speciāliste radošajā un

komunikācijas jomā Džūlija Apine, jauns darbinieks amata vietai netika meklēts. Pārskata perioda noslēgumā Balvu novada publiskajās bibliotēkās strādāja 41 darbinieks, 32 no tiem bibliotekārie darbinieki, 16 no tiem pilnā slodzē, 16 nepilnā slodzē, 25 no tiem ar bibliotekāro izglītību.

- *Apbalvojumi un pateicības*

Atskaites periodā Lazdukalna bibliotēkas vadītāja Ligita Kalnēja tika īpaši atzinīgi novērtēta Eglaines pamatskolas Nomināciju pasākumā "Skolas un cilvēcisko vērtību nesējs Eglaines pamatskolā 2024", iegūstot nomināciju "Skolas draugs". Upītes bibliotēkas vadītāja Lolita Spridzāne ir saņēmusi pateicības par dalību vairākos NKMC "Upīte" rīkotajos projektos, kā arī Nemateriālās kultūras mantojuma svētkos "GŪDI" saņēmusi "Paldies" nominācijā "Radošais gars". Īpašu pateicību par sadarbību un atzinību "Skolas sadarbības partneris 2024" saņēmušas Tilžas bibliotēkas vadītāja Ilze Pugača un Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbacka.

- *Finansējums personāla attīstībai (profesionālajai pilnveidei, pieredzes apmaiņas braucieniem u. tml.) – situācijas apraksts, vērtējums*

Pārskata periodā Balvu novada bibliotekāri papildināja savas zināšanas un profesionālo pilnveidi gan klātienē, gan attālinātās nodarbībās. Lielākais profesionālais atbalsts un tālākizglītības pasākumu nodrošinātājs, protams, ir Latvijas Nacionālā bibliotēka, par ko liels paldies visiem tās darbiniekiem: gan Bibliotēku attīstības centram, gan Kompetenču attīstības centram, gan Bērnu literatūras nodaļai. Dziļas un smagas pārdomas raisīja LNB, LBB, бібліотечна Країна organizētais tiešsaistes pasākums "Ukraine - Latvia: Successes of Libraries and Cooperation": bibliotēka kara un miera apstākļos, bibliotēka kā primārā kultūras vērtība, bibliotēka kā sabiedrības izglītotāja un informācijas avots. Bibliotēka kā vieta, kuru okupācijas gadījumā iznīcina kā vienu no pirmajām. Aktuālākā tēma 2024. gada semināriem un tālākizglītības pasākumiem - digitālā pasaule, internetdrošība un mākslīgais intelekts. Balvu

Centrālās bibliotēkas vecākā bibliotekāre interneta pakalpojumu punktā Agnija Saidāne uzsāka mācības programmā “Medijpratību meistari”.

Par bibliotēku lomu, funkcijām un nākotnes vīzijām saistoša bija tikšanās ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadītāju Dagniju Baltiņu “Grāmatu svētkos” Balvos.

Kopumā Balvu novada publisko bibliotēku bibliotekāri apmeklēja 36 dažādus profesionālās pilnveides pasākumus, mācībās pavadot 35169 stundas. Finansējums dažādu profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējumam bija apmierinošs: 3 darbinieki apmeklēja 5 dažādus profesionālās pilnveides maksas kursus (4 no tiem saistīti ar BIS ALISE), kā arī visiem tika nodrošināta iespēja doties pieredzes apmaiņas un kultūrvēstures studiju braucienā. Sīkāk Balvu novada publisko bibliotēku darbinieku pilnveides kursus skatīt Pielikumā Nr.1

Evita Garbacka, Rugāju bibliotēkas vadītāja: *”Vērtīgas bija tiešsaistes „Digitālās bibliotēkas mācības”. Teorētiskajā daļā tika sniegta informācija par Digitālās bibliotēkas tapšanu, plašo sadarbības partneru loku un digitālo objektu klāstu. Praktiskajā daļā bija iespēja meklēt interesantus digitālos objektus un apgūt dažādas informācijas meklēšanas un filtrēšanas iespējas.*

Stundu ziņā apjomīga un ļoti noderīga darbam bija izglītības programmas „Vizuālo materiālu veidošana tiešsaistes rīkos- CANVA, POSTERMYWALL, PIKTOCHART.COM, INFOGRAM.COM” apguve. Iegūtās zināšanas un prasmes palīdz ikdienas darbā – dokumentu aprīte, bibliotēkas mājaslapas uzturēšana, dažādu informatīvo materiālu sagatavošana un vēl daudz visādu sīkumu, kas, kopā ņemot, ikdienas darbu būtiski atvieglo un dažādo.

- *Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana*

Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbacka atzinīgi novērtē apmeklēto profesionālās kompetences pilnveides programmu „Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs”, ko īstenoja Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Valsts Izglītības satura centru un Izglītības un zinātnes ministrijas finansiālu atbalstu: *“Veselas divas dienas bija iespēja klausīties un darboties praktiski lielisku lektoru vadītās lekcijās. Ieguvums - jaunās zināšanas, idejas un kolēģu pieredzes stāsti noderēs dažādojot lasītveicināšanas pasākumus bibliotēkā.”*

Rugāju un Lazdukalna bibliotēkas vadītājas saņēmušas pateicības rakstus no Rugāju un Eglaines skolām par sadarbību lasītveicināšanā.

- *Problēmas un to risinājumi personāla jomā*

Piedāvāto profesionālās pilnveides pasākumu klāsts ir ļoti daudzveidīgs un, pateicoties tiešsaistei, pieejams, neprasot lielus finansiālos izdevumus. Ja darbinieks izsaka pamatotu vēlmi apmeklēt profesionālās pilnveides pasākumu klātienē vai apgūt maksas kursu, finansējums tiek nodrošināts. Gunita Kiseļova, Kubulu bibliotēkas vadītāja: *“Man patīk tā iespēja, ka ir daļa pasākumu, kurus ir iespējams apmeklēt attālināti. Klātienes pasākumi ir ļoti labi, kvalitatīvi ar klātbūtnes sajūtu un tiešo saskari ar pasākumu vadītājiem un apmeklētājiem. Bet tās ir arī izmaksas, ceļš un ceļā pavadītais laiks, attālums, kā arī viena darbinieka bibliotēkās tas ir mīnuss, jo šajās dienās bibliotēka apmeklētājiem ir slēgta.”*

Protams, darbojas arī cilvēciskais faktors: cik daudz un cik ļoti konkrētais darbinieks vēlas ieguldīties savā profesionālajā izaugsmē pats. Diemžēl, ir arī bibliotekāri, kas iztiek tikai ar pašu minimumu, apmeklējot Centrālās bibliotēkas organizētos seminārus.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

- *Galvenie rādītāji*

Tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji. Balvu novads”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	5003	4655	4618	-7%	-1%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	1511	1511	1467	0%	-3%
Bibliotēkas apmeklējums	67204	69544	71249	+3%	+2%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	18671	21738	21437	+16%	-1%
Virtuālais apmeklējums	152086	290289	659330	+91%	+127%
Izsniegums kopā	155696	187043	160168	+20%	-15%
<i>t. sk. grāmatas</i>	72985	68142	66965	-7%	-2%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	81338	68008	66391	-16%	-2%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	23103	17502	18253	-24%	+4%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	25%	25%	25%	0	0
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	50%	51%	52%	+1	+1
Iedzīvotāju skaits	19991	19253	18513	- 4%	-4%

Tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji. Balvu Centrālā bibliotēka”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iep. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	1759	1828	1756	+4%	- 4%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	554	625	615	+13%	-2%
Bibliotēkas apmeklējums	21866	26546	25559	+21%	-4%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	7627	11151	11201	+46%	+0,4%
Virtuālais apmeklējums	92548	201724	490350	+118%	+143%
Izsniegums kopā	53596	93612	65974	+75%	-30%
<i>t. sk. grāmatas</i>	26883	27547	26749	+2%	-3%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	25607	18092	15529	-29%	-14%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	6511	6156	4948	-5%	-20%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	28%	30%	30%	+2	0
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	54%	60%	64%	+6	+4
Iedzīvotāju skaits	6183	6051	5920	-2%	-2%

Datu avots: [Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati.](#)

Analizējot Balvu novada bibliotēku pamatrādītājus, nākas secināt, ka lielākā daļa skaitļu salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu ir ar mīnus zīmi. Novadā sarucis iedzīvotāju skaits, līdz ar to samazinājies arī bibliotēkas lietotāju skaits. Priecē, ka bibliotekārais aptvērums palicis nemainīgs. Rādītāju skaita samazinājumu var skaidrot arī ar Balvu novadā noteikto četru dienu darba nedēļu pusgada garumā. Piektdiena bija noteikta kā brīvdiena, bet, kā pārskatā atzīst Viļakas bibliotēkas vadītāja Sandra Dvinska, *“ir lietotāji, kuri labprāt apmeklē bibliotēku tieši piektdienās, lai paņemtu lasāmvielu brīvdienām.”*

Pagasta bibliotēkām vērojams fiziskā apmeklējuma palielinājums. Tas izskaidrojams ar to, ka lielākajā daļā Balvu novada pagastu bibliotēkās tika atvērti pašvaldības klientu apkalpošanas centri, līdz ar to katrs pakalpojuma ņēmējs tika uzskaitīts kā bibliotēkas apmeklētājs. Dažām bibliotēkām (Vīksna, Vecumi, Vectilža, Rugāji, Naudaskalns, Kuprava, Kubuli, Krišjāņi, Briežuciems, Bērzpils) arī izsniegumu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu ir palielinājies: klientiem, kas nāk uz bibliotēku kārtot maksājumus, tiek piedāvāti preses izdevumi, un bieži vien apmeklētājs aiziet arī ar kādu grāmatu. Medņevas bibliotēkas vadītāja Anita Smuškova: *“Šogad pagasta iedzīvotājiem bija lielāka interese apmeklēt bibliotēku jaunajās telpās, apskatīt kā viss iekārtots, jo daudzi brīnījās kā no četrstabu dzīvokļa var iekārtoties divās telpās pagasta ēkā. Arī tie cilvēki, kas nāca uz pagasta pārvaldi veikt maksājumus vai rakstīt iesniegumus, iegriezās bibliotēkā un izņēma kādu žurnālu vai grāmatu.”*

Ar augšupejošu tendenci vērojams virtuālais bibliotēkas apmeklējums. *“Tas norāda uz to, ka bibliotēkas lietotājiem ir aktuāli saņemt informāciju bibliotēkas mājaslapā, ka arī bibliotēkas sociālo tīklu kontos un lapās, ”* (Kubulu bibliotēkas vadītāja Gunita Kiseļova). Aktīvs darbs sociālajos tīklos nereti sekmējis arī fizisko krājuma izsniegumu skaita pieaugumu, piemēram, Bērzpils bibliotēkā.

- *Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums*

Balvu Centrālā bibliotēka 2024.gadā turpināja 3td saites pievienošanu Balvu bibliotēku kopkatalogam. Katru mēnesi no 3td tika saņemta informācija par pievienotajām grāmatām www.3td.lv vietnē. Šajā gadā Balvu novada kopkatalogā pievienotas saites 560 eksemplāriem. Tas dod iespēju lasītājam sev interesējošo grāmatu skatīt un lasīt 3td vietnē, izmantojot pievienoto saiti.

2024. gada janvārī tika sākta Pielāgotās literatūras bibliotēkas kataloga saites pievienošana BIS Alise iespieddarbiem. Lasītājs, izmantojot Balvu novada bibliotēku kopkatalogu, meklējot sev interesējošo literatūru, var uzzināt, kura grāmata ir pieejama arī Pielāgotās literatūras bibliotēkā un kādā formātā - palielinātā drukā vai CD_mp3. Pārskata periodā <https://neredzigobiblioteks.lv/e-katalogs/> saite tika pievienota 802 eksemplāriem. Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Madara Apara-Gabranova: *“Pakalpojumu klāsts, ko piedāvā bibliotēka nav mazinājies, bet attīstījies – klāt nācis Pielāgotās literatūras bibliotēkas piedāvājums un pašvaldības klientu centra funkcija – skaidras naudas maksājumu apstrāde un iesniegumu pieņemšana.”*

- *Bibliomāts*

Vērtējot pārskata periodu, var secināt, ka Balvu Centrālās bibliotēkas bibliomāts un grāmatu nodošanas kaste savu esību ir attaisnojuši lieliski, jo iedzīvotāji tos aktīvi izmanto. Svetlana, Kirillova, Balvu CB vecākā bibliotekāre: *“Grāmatu saņemšanas bibliomātu intensīvi izmanto ārpus Balvu pilsētas strādājošie lietotāji, jo grāmatu izņemšanu var pielāgot savām iespējām.”* 2024. gadā no Balvu Centrālās bibliotēkas krājuma bibliomātā izsniegtas pāri pār 100 grāmatas, bibliomātu izmanto arī Pielāgotās literatūras bibliotēka, jo atrodas vienā ēkā ar Centrālo bibliotēku.

Ļoti pieprasīts nodošanas bibliomāts jeb grāmatu nodošanas kaste. To izmanto ne tikai strādājošie, bet arī pensionāri, kas vakara pastaigas laikā nodod grāmatas vai žurnālus. Vecāki nodod gan savas, gan savu bērnu grāmatas/ žurnālus. Katru dienu nodošanas bibliomātu izmanto līdz 10 - 12 lietotāji.

- *E-grāmatu bibliotēka*

Tabula “E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati”

	2022	2023	2024
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	198	211	226
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	18	13	15
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	1036	1362	1793
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	206	326	431

Novērojumi liecina, ka lasītāji nelabprāt izvēlas lasīt grāmatas elektroniski. Viens no iemesliem ir tāds, ka 3td e-grāmatas nevar lejuplādēt un lasīt, piemēram, lidojumu laikā. Tāpat 3td e-grāmatas nav iespējams lasīt e-grāmatā (piem., modelī Amazon kindle), kas ir ievērojami ērtāk un redzei saudzīgāk nekā citās viedierīcēs. Balvu novadā e-grāmatu lasītāju skaits praktiski ir nemainīgs, toties ievērojami pieaudzis izlasīto grāmatu skaits pārskata periodā. Tas liecina, ka tie lasītāji, kas ir apmierināti ar esošo lasīšanas iespēju piedāvājumu, ir čakli e-grāmatu lasītāji. Lai arī tikai dažiem lasītājiem, tomēr e-grāmatu piedāvājums ir aktuāls. Ieraksts Balvu Centrālās bibliotēkas dienasgrāmatā: *“Šodien pie mums vērsās lasītājs, kurš vēlējās uzzināt, vai pastāv iespēja elektroniski lejuplādēt kādu grāmatu latviešu valodā, jo jādido 12 stundas lidmašīnā. Izrādās, šāda iespēja legāli nepastāv: 3td grāmatu bibliotēkā grāmatas lasāmas tikai tad, ja ir pieejams internets. Skumji. Pērc, lejuplādē, un tikai tad lasi.....”*

- *Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti*

Laika posmā no 24. septembra līdz 30. novembrim Rugāju bibliotēka aicināja piedalīties aptaujā un izteikt viedokli par bibliotēkas apmeklēšanas paradumiem, bibliotēkas pakalpojumiem un citiem ar bibliotēkas darbu saistītiem jautājumiem, kā arī izteikt savus ierosinājumus, lai varētu to pilnveidot, atbilstoši lasītāju vēlmēm un ierosinājumiem. Aptaujā piedalījušies kopumā 36 respondenti. [Aptaujas kopsavilkums](#).

Pagastu bibliotēkās, kur lasītāju skaits ir salīdzinoši neliels, lasītāju viedoklis tiek izzināts pārsvarā mutiski: nesteidzīgās sarunās par izlasīto, izpētot viņu lasīšanas paradumus un intereses, noskaidrojot, vai klients ir apmierināts ar esošo pakalpojumu klāstu un darba kvalitāti. Līdz ar klientu apkalpošanas centru izveidi pagasta bibliotēkā dažviet ir bijuši kuriozi gadījumi, ka klienti savstarpēji nespēj vienoties, kurš ir jāapkalpo pirmais – lasītājs vai maksātājs.

Balvu Centrālā bibliotēka plašu iedzīvotāju aptauju par bibliotēkas pakalpojumiem un darba kvalitāti veica iepriekšējā pārskata periodā.

- *Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums*

Diemžēl lielākā daļa Balvu novada publisko bibliotēku ir izvietotas ēkās, kuras nav pielāgotas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Šī situācija tiek risināta dažādi: visbiežāk bibliotekārs pats piegādā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām grāmatas uz mājām, citviet izpalīdz pastnieks, citviet tie ir kaimiņi, paziņas vai radnieki. Veidojot kādā no bibliotēkām Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru, kur piesaistīti ir valsts līdzekļi, prioritāte ir uzbauktuves ierīkošana un infrastruktūras sakārtošana tā, lai bibliotēkas telpas būtu pieejamas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Pie uzbauktuvēm un sakārtotas infrastruktūras pārskata periodā tikušas Tilžas, Naudaskalna un Bērzkalnes bibliotēkas.

Balvu Centrālā bibliotēka pārskata periodā turpināja veiksmīgo sadarbību ar daudzfunkcionālā centra Grupu mājas iemītniekiem, organizējot viņiem filmu pēcpusdienas bibliotēkas Radošajā lasītavā. Kopā ar Pielāgotās literatūras bibliotēku tika organizēts pasākums “Krājuma saturiski un vizuāli neparastās grāmatas”, kura laikā Grupu mājas iemītnieki tika iepazīstināti ar vislielāko un vismazāko krājuma grāmatu, dažādām pēc formas, izskata un satura neparastām grāmatām un citiem materiāliem, tika risināti atjautības uzdevumi un izspēlētas dažādas spēles. Protams, neizpalika arī apbalvošana, par ko apmeklētāji ar īpašām vajadzībām priecājās visvairāk.

Pirms Ziemassvētkiem īpaša uzmanība veltīta mūsu lietotājiem - senioriem 80+. Katrs no viņiem saņēma savā pastkastītē ar roku rakstītu Ziemassvētku apsveikumu. Kopā 44 seniori. Atpakaļ nejauši nonākušās atsauksmes - apsveikuma saņēmējs, kurš pats uz bibliotēku nokļūt nevar, bet grāmatas un preses izdevumus piegādā radnieki, ar lielu lepnumu izrādīja saņemto apsveikumu un jutās īpaši iepriecināts un novērtēts. Īpaša pieeja ir senioru - 70+, 80+, 90+ gadu – vislielākajai grāmatu lasītāju grupai bibliotēkā - apkalpošanai. Individuāli tiek atlasītas interesējošās grāmatas, kuras pasūta telefoniski vai sarakstu veidā. Katru gadu pavasarī tiek sagatavota grāmatu kopa “Lasi un veseļojies ātrāk!”, kas tiek nogādāta Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības Balvu slimnīcas pacientiem.

- *Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā*

Pielāgotās literatūras pakalpojumus Balvu novadā nodrošina Pielāgotās literatūras bibliotēka.

Pielāgotās literatūras bibliotēka ir viena no Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienībām, kuras galvenais mērķis ir kvalitatīvu bibliotekāro, bibliogrāfisko, informatīvo, izglītojošo un izklaidējošo pakalpojumu sniegšana bibliotēkas apmeklētājiem. Personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem, uztveres traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, kā arī personām, kuras fizisku vai citu traucējumu dēļ nespēj lasīt parasto iespiedrakstu, bibliotēka nodrošina iespēju saņemt kvalitatīvu informāciju pielāgotā formātā gan uz vietas bibliotēkā, gan izmantojot pasta pakalpojumus. Apkalpo arī juridiskas iestādes - publiskās bibliotēkas, sociālās aprūpes centrus, dienas aprūpes centrus Balvu, Alūksnes, Madonas, Smiltenes un Gulbenes novados.

Tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji. Pielāgotās literatūras bibliotēka”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iep. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	298	340	391	+14	+15
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	4	8	7	+100	-12
Bibliotēkas apmeklējums	2360	2884	2929	+22	+2
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	164	54	109	-67	+102
Virtuālais apmeklējums	566	1761	3425	+211	+94
Izsniegums kopā	8421	10477	11251	+24	+7
<i>t. sk. grāmatas</i>	742	867	602	+17	-31
<i>t.sk. grāmatas palielinātā drukā</i>	312	836	1344	+168	+61
<i>t.sk. grāmatas Braila rakstā</i>	126	222	149	+76	-33
<i>t.sk. audiogrāmatas</i>	4295	4912	5011	+14	+2
<i>t.sk. audiožurnāli</i>	200	949	1570	+374	+65
<i>t.sk. mūzikas ieraksti + DVD</i>	48	25	32	-48	+28
<i>t.sk. citi dokumenti</i>	10	40	44	+300	+10
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	2688	2626	2499	-2	-5
No tā bērniem līdz 18.g.	194	321	65	+65	-80

Analizējot darba rādītājus, jākonstatē, ka 2024. gads ir ar pozitīvu rādītāju dinamiku. Reģistrēto lietotāju skaits pieauga par 15 %, bet izsniegums par 7%. Samazinājies izsniegums parastā iespiedraksta grāmatām, jo bibliotēka šo krājuma daļu pēc reorganizācijas 2023. gadā vairs nekomplektē. Izsniegums Braila raksta grāmatām samazinājies tāpēc, ka lasītāji vairāk izmanto audio resursus. Bērni labprātāk izmanto pasākumu un izklaides iespējas bibliotēkā, grāmatas ņem kūtri.

Bibliotekāro aptvērumu nevar izrēķināt tā iemesla dēļ, ka tiek apkalpoti lietotāji gan Balvu, gan Gulbenes, Smiltenes un Alūksnes novados.

Gulbenes un Alūksnes novadu publiskās bibliotēkas izmanto SBA pakalpojumus, saviem lietotājiem piedāvājot pielāgotās literatūras grāmatu kopas.

Bibliotēka atrodas vienā ēkā ar Balvu CB. Lietotāju apkalpošanai izmantots Balvu CB grāmatu bibliomāts un grāmatu nodošanas iekārta. Lietotāji atzinīgi novērtēja šo iespēju, jo tagad pakalpojums ir pieejams 24/7 režīmā.

Bibliotēka piedāvā daudzveidīgu pakalpojumu klāstu gan tiešajai mērķauditorijai – personām ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, gan plašākam iedzīvotāju lokam. Pakalpojumu sniegšana notiek ne tikai uz vietas bibliotēkā, bet arī attālināti (audio grāmatu lejupielāde, uzziņas un konsultācijas pa tālruni un e-pastu), ar pasta starpniecību (bezmaksas sūtījumi neredzīgajiem), SBA vai iespēju robežās piegādājot dokumentus lietotājiem uz mājām.

Digitālie resursi tiek popularizēti, nodrošinot individuālas apmācības audio grāmatu lejupielādes sistēmas BALSS (turpmāk tekstā – Balss) izmantošanā. Diemžēl Balss izmantošanas rādītāji, kaut arī nedaudz ir palielinājušies, tomēr ir nepietiekami. Tas ir saistīts ar atbilstošu personīgo atskaņošanas ierīču trūkumu, nepietiekamām datorprasmēm.

Pārskata periodā bibliotēku apmeklēja 12 Balvu novada skolu direktoru vietnieki izglītības jautājumos. Viņi tika iepazīstināti ar bibliotēkas piedāvājumu bērniem ar lasīšanas grūtībām – grāmatām vieglajā valodā un mācību grāmatām pielāgotā formātā. Viena skola noslēdza vienošanos par sadarbību.

Jaunu lasītāju piesaiste visbiežāk notika sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālo organizāciju, piedaloties kopīgos pasākumos un aktivitātēs. Arī SBA ar publiskajām bibliotēkām. Pārskata periodā bibliotēkā reģistrēti 104 jauni lietotāji. Lielākais izaicinājums ir noturēt viņu interesi nākotnē.

Bibliotēkai ir 14 ārējie apkalpošanas punkti (*skatīt Pielikumu Nr.2*). Visvairāk tiek izmantotas grāmatas palielinātā drukā, arī audio grāmatas, būtiski pieaudzis izsniegums audio žurnālam. Ar ārējo apkalpošanas punktu pārstāvjiem veikta saziņa, lai reģistrētu jaunus lietotājus un noskaidrotu lietotāju vajadzības, intereses, apmierinātību ar saņemtajiem resursiem. Papildus tam sniegts konsultatīvais atbalsts atskaņošanas tehnikas iegādes un izmantošanas jautājumos. Sadarbība noris veiksmīgi, dažos centros problēmas rada darbinieku pārslodze un laika trūkums.

Bibliotēka atrodas pilsētas centrā. Pieejama apmeklētājiem ar kustību traucējumiem, atrodas ēkas 1. stāvā, ierīkota nobrauktuve. Apmeklētāji, kuri ierodas ar sabiedrisko transportu, bibliotēku var sasniegt patstāvīgi.

Personām ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībām bibliotēka piedāvā pielāgotās literatūras krājumu (grāmatas un periodiskos izdevumus audio formātā, grāmatas palielinātā drukā un vieglajā valodā un grāmatas vai informatīvos materiālus Braila rakstā), priekšā lasīšanas

pakalpojumu, iespēju izmantot Braila raksta printeri un datoru ar specializētu aprīkojumu. 2024. gadā šo iespēju izmantoja 47 datorapmeklētāji ar redzes traucējumiem. Tika nodrošinātas individuālas apmācības. Lasītājiem, kuri vecuma, nespēka vai kāda cita iemesla dēļ nespēja atnākt uz bibliotēku, grāmatas iespēju robežās tika piegādātas dzīves vietā. Aizvadītajā gadā tie bija 5 lasītāji.

Tabula “Īpašie pakalpojumi”

Gads	2022	2023	2024
Izdrukas Braila rakstā	23	42	8
Priekšā lasīšana			
Lasījumu skaits	118	192	207
Laiks (h)	57:00	78:00	106:15

Priekšā lasīšana bibliotēkā ir pieprasīts pakalpojums. Pārskata periodā kopā ar Balvu teritoriālo organizāciju tika rīkoti kopīgi tematiski pasākumi, kuros bibliotekāre piedalījās ar lasījumiem par noteiktām tēmām. Savukārt individuālas informācijas (publikācijas periodiskajos izdevumos, rēķini, vēstules utt.) priekšā lasīšana tika īstenota pēc pieprasījuma.

Joprojām pieprasītas ir senioru individuālās datorapmācības. Problēma: šī grupa ir vispretrunīgākā – no vēlmes apgūt jaunās tehnoloģijas līdz bailēm un neapmierinātībai, ko sagādā e-vide.

Tabula “Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā”

Pielāgojuma veids	Skaits
Grāmatas palielinātā drukā	177
Grāmatas vieglajā valodā	18
Audiogrāmatas, <i>tai skaitā audio seriālizdevumi</i>	2618
Grāmatas Braila rakstā, <i>tai sk. seriālizdevumi Braila rakstā</i>	250

Lai arī grāmatas palielinātā drukā ir mazākā skaitā, to izmantošana tikai palielinās ne tikai vājredzīgo, bet arī personu ar citādām lasīšanas grūtībām vidū. Arvien lielāks pieprasījums veidojas pēc grāmatām vieglajā valodā, kas izdotas dažādos formātos.

Pārskata daļu par pielāgotās literatūras pakalpojumiem reģionā sagatavoja

Pielāgotās literatūras bibliotēkas vadītāja Ilona Laicāne

- *Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām*

Pakalpojumu klāsts veidojas no pieprasījuma, un katrā bibliotēkā tas ir atšķirīgs un savdabīgs, atbilstošs vietējās kopienas vajadzībām. Tā, piemēram, Kupravas bibliotēka kļuvis par vietu, kur jaunajai māmiņai ērti pabarot un pārtīt mazuli.

Balvu Centrālā bibliotēka

Jau par tradīciju kļuvis pasākums “Tikšanās ar Noslēpumaino viesi” (pārskata periodā notikušas septiņas tikšanās). Tika aicināti visi, bet pamatā vairāk piedalījās mājsaimnieces un seniori (varbūt tāpēc, ka pasākums noritēja dienas laikā). Noslēpumainais viesis ir kāds interesants, radošs balvenietis, kurš pastāsta un parāda fotogrāfijās savus hobijus un aizraušanās. 2024. gadā esam iepazinušas divas Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību sarakstā iekļauto vērtību nesējas (“Dziedāšana ar pusbalsi” un “Maija dziedājumi pie ciemu krustiem Ziemeļlatgalē”), puķu selekcionāri, Balvu pilsētas logo autori, gleznošanas studijas “Olīves” dalībnieci, aizrautīgu fotogrāfi un kūku cepēju. Viens no pasākuma viesiem šo tikšanās veidu pārņēma un realizē tālāk savā draudzē. Vairāk par šo pasākumu skatīt sadaļā “Krājuma un datubāzu popularizēšana”.

Šajā gadā aktīvi bijuši “Prātnieki” - dažāda vecuma iedzīvotāju grupa, kas risina Ziemeļlatgales laikrakstā “Vaduguns” ievietoto Balvu Centrālās bibliotēkas veidoto krustvārdu mīklu “Prātnieks”. Mīklas tiek veidotas un laikrakstā ievietotas vienu reizi mēnesī, un katru mēnesi tiek izlozēts arī uzvarētājs, kurš, sadarbībā ar grāmatu apgādu “Zvaigzne ABC”, par pareizu krustvārdu mīklas atminējumu balvā saņem grāmatu. Pavisam šogad krustvārdu mīklu minējuši 17 dalībnieki, no kuriem 4 ir jauni minētāji. Gada noslēgumā tika rīkota pateicības stunda dalībniekiem, kuru apmeklēja 13 dalībnieki. Pieņemot, ka “prātniekiem” patīk prātot un domāt, arī pateicības stundā galvenā nodarbe bija saistīta ar domāšanu un pareizās atbildes noskaidrošanu, taču, pretēji ierasto atbilžu meklēšanai internetā, žurnālos, avīzēs vai pie kaimiņiem un kolēģiem, uz jautājumiem bija jāatbild ar jā vai nē. Pēc veiksmīgas darbošanās dalībnieki saņēma saldumu paciņas, kā arī tika pārrunāti ieteikumi turpmākajam darbam.

Pārskata periodā Balvu Centrālā bibliotēka organizēja divas radošās darbnīcas. Pavasarī lasītājas kopā ar Ilonu Kapteini no dažādiem dabas materiāliem meistaroja plaukstas lieluma pavasari, bet rudenī notika radošā darbnīca ar Ligitu Spridzāni “Ziemeļlatgales celu jostiņu aušanas pamati”. Kopš 2023. gada rudens šī tradīcija ir iekļauta

Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību sarakstā. Divās stundās katra sev noauda grāmatzīmi celu tehnikā un, audu vietā liekot salmu stiebrus, radīja dekorus, kuri griežas.

Baltinavas bibliotēka

Baltinavas bibliotēkā regulāri notiek vietējo rokdarbnieču un amatnieku darbu izstādes, kas ir savdabīga reklāma vietējiem amatu meistariem un, sazinoties ar darbu autoriem, tos pēc izstādes ir arī iespējams iegādāties. Šīs izstādes kļuvušas populāras ne tikai vietējā sabiedrībā, bet arī tuvākā un tālākā apkārtnē, tās aplūkot brauc no kaimiņu novadiem – Kārsavas un Ludzas.

29. augustā notika tikšanās ar dabas pētnieci, izzinātāju un dažādu dabīgu produktu radītāju Elitu Melni. Sapulcējušies varēja vairāk uzzināt, kuri augi vācami dažādos gadalaikos, kā tos pareizi apstrādāt, lai tie nezaudētu savas dziednieciskās vielas, varēja nogaršos veselīgo oksimeli no dažādiem augiem un ogām, kā arī daudz un plaši uzzināja par bērza čagas pozitīvo ietekmi uz organismu. Tika piedāvāta arī bērza čagas tēja ar medu, citronu vai apelsīnu.

30. septembrī Baltinavas kultūras nama mazajā zālē notika kultūras nama un Baltinavas bibliotēkas kopīgi rīkotais izstādes "Par, ap un ar ķirbjiem" noslēguma pasākums. Uz pasākumu bija ieradušies Baltinavas vidusskolas bērni skolotāju pavadībā, izstādes dalībnieki un ķirbju vērotāji. Pasākuma laikā bija iespēja dzirdēt informāciju un interesantus faktus par ķirbjiem, vērot izstādē izvietotos dažādu šķirņu ķirbjus un kompozīcijas. Tik ļoti dažādi tie bija! Pasākumu atklāja folkloras zinātniece, dzejniece un dziedniece Benedikta Mežale ar savu izstādei veltīto dzejoli. Par godu ķirbju izstādei dzejoļus uzrakstīja baltinaviete - dzejniece Velta Mītke, dzejniece, skolotāja Naurēnu vidusskolā Inta Nagla. Par dzejnieku pārtapa arī Baltinavas pirmsskolas izglītības iestādes piecgadnieku grupiņas zēns Bruno Circens, kas izstādei iesniedza pašsacerētu dzejolīti ar savu ilustrāciju un noformējumu. Paldie Bruno māmiņai Sandrai! Bruno pasākuma laikā visiem par prieku pats arī nodeklamēja savu dzejolīti! Visiem ļoti interesants, aizraujošs un noderīgs šķīta Ilzes Supes stāstījums un prezentācija par ķirbjiem no sēkliņas līdz lielai un garšīgai ogai. Pasākuma izskaņā kopīgi baudījām Ilzes spiesto ķirbju sulu, degustējām Ingridas Briedes cepto maizīti ar ķirbju sēklām. Ļoti visiem garšoja Jūlijas ceptās ķirbju pankūkas un pīrāgs. Telpu ar savu aromātu papildīja banānu ķirbis, kas, sagriezts gabaliņos, uzrunāja ikvienu.

6. novembrī notika radošā meistarklase “Kristes rotas” kopā ar Kristīni Jurāni. Ziepju darināšanas radošajā meistarklasē dalībniecēm bija iespēja izveidot savas aromātiskās ziepītes, iesaiņojot kārbīnā un noformējot kā skaistu suvenīru dāvanai. Tā bija iespēja radoši pavadīt laiku sarunās pie tējas un kafijas par akmeņu dziedniecisko un maģisko nozīmi, kā arī aplūkot meistas darīnātās rokassprādes.

Krišjāņu bibliotēka

Šejienes cilvēkiem patīk darboties radoši. Bērni aktīvi iesaistās dažādās nodarbēs un aktivitātēs. Par dažādām iecerēm bibliotekāre konsultējas ar vietējiem iedzīvotājiem. Krišjāņu bibliotēkas aktivitātēs piedalās arī cilvēki, kuri dzīvo ārpus Krišjāņu pagasta. 2024. gadā Krišjāņu bibliotēkā norisinājās 5 konkursi un 8 radošās darbnīcas: tika zīmēts, līmēts, veidots, sacerētas pasakas un dzejoļi. Ar dažādu konkursu palīdzību piesaistīta bibliotēkai jaunākā paaudze – tiem nepieciešams stimul. Gads iesākās ar zīmējumu konkursu – “Margaritai Stārastei 110”, atsaucība bija liela, kopā tika saņemti 22 bērnu zīmējumi. Martā bibliotēkā norisinājās dāvanu izgatavošanas radošā darbnīca. Par šo darbnīcu bibliotekāre saņēma ļoti daudz “komplimentu”, kā arī citas bibliotēkas interesējās par izgatavošanu un materiāliem. Jūnijā ar lielu entuziasmu iedzīvotāji piedalījās vainagu pīšanā. Vainagus izmantoja pagasta sapucēšanā – pagasta svētku sagaidīšanai. Vainagu pīšanā iesaistījās gan lieli, gan mazi, gan visi pagasta darbinieki. Septembrī – dzejas mēnesī, kopīgi ar Latvijas iedzīvotājiem, Krišjāņu bibliotēkā tapa dzejas koks. Dzejoļi tika iesūtīti no tuvākām un tālākām apkaimēm. Kopā iesūtīti 28 dzejoļi. Arī šogad skolēnu rudens brīvdienās katrai dienai bija sagatavota radošā darbnīca. Atsaucība bija milzīga ne tikai no Krišjāņu pagasta, jo bērni pa dienu bija pieskatīti un nodarbināti. Decembrī bibliotēkas apmeklētājiem bija apskatāma izstāde “Baltā ziemas pasaka”. Šogad ziema nav lutinājusi ar sniegu un noskaņu, tad šī izstāde vietējos iedzīvotājos uzbūra mazu svētku noskaņu: iedzīvotājiem tā patika un tika izmantota kā foto siena.

Bibliotēkā tika izvietots papildus plaukts, tajā ik mēnesi ir apskatāma kāda izstāde. Plaukts ir bibliotēkas ikmēneša “vizītkarte”. Apmeklētājam, ienākot bibliotēkā, tas uzreiz norāda par mēneša aktualitātēm. Katru mēnesi bibliotēkā ir apskatāma kāda tematiskā vai arī literārā izstāde.

Arī šogad bibliotēka kopā ar Krišjāņu tautas namu izgatavoja apsveikumus un Ziemassvētkos apsveica vientuļos iedzīvotājus un seniorus.

Kubulu bibliotēka

Bibliotēkas apmeklētājiem pārskata periodā tika piedāvātas Balvu Mākslas skolas audzēkņu darbu izstādes. Pārskata periodā tādas bija piecas:

- ✓ “Pūkainie draugi” – janvāra mēnesī
- ✓ “Tējas laiks ar kūciņām” – februāra, marta mēnesī
- ✓ “30 PUTNI”- aprīļa, maija mēnesī
- ✓ “Abstrakcijas”- jūnija, jūlija, augusta mēnesī
- ✓ “Balvi skicēs” – novembra, decembra mēnesī

Kupravas bibliotēka

Sadarbībā ar kultūras dzīves organizatori tika organizēts pasākums “Svētki dziesmai” - dziesma manai paaudzei. Pasākumu apmeklēja plašs dalībnieku loks. Bija ciemiņi no Mārkalnes. Bibliotēku apmeklēja Agris Beltiņš ar grupu “Jauna ēra” no Saldus novada Zirņu pagasta un Ainārs Uzulnieks ar pavadošo grupu no Aizkraukles. Apmeklētāji tika iepazīstināti ar Kupravas vēsturi un bibliotēkas darbu. Laba sadarbība izveidojusies arī ar Latvijas Sarkanā Krusta organizāciju: kopīgiem spēkiem tika organizēta lupatu deķīšu tamborēšanas meistardarbnīca. Martā bibliotēkā viesojās režisors Viesturs Kairiņš. Pie kafijas tasītes apspriestas aktuālas tēmas par izmirstošajiem pagastiem. Visa gada garumā Kupravas bibliotēkā varēja aplūkot Latvijas neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centra Balvu filiāles dalībnieku izstādi. 19. oktobrī uz dzejas mirkļiem tika aicināti visi Kupravas iedzīvotāji, jo rudenim piestāv dzeja.

Bērzpils bibliotēka

2024. gadā bibliotēkas telpas ir izmantojis Lauku atbalsta dienests - iedzīvotāju informēšanai un konsultācijām par lauku bloku karšu aizpildīšanu elektroniski. Bibliotēkā notika performatīva saruna ar pagasta iedzīvotājiem par Lubāna ezeru, dabu un cilvēkiem. Sarunu organizēja un vadīja Lubānas lietišķā teātra grupa.

Rugāju bibliotēka

Pārskata periodā bibliotēkas telpas bagātināja vairākas izstādes. Marts ienesa lasītavā sievišķību, sapņus un romantismu. Izstādē “Spogulīt, spogulīt...” bija skatāma Pašapziņas celšanas studijas “Lote” bijušās dalībnieces Elīzas Boroduškas pašdarināti tērpi un balvas par dalību konkursos. Mazliet pasapņot un mirdzošos kroņus pie spoguļa atļāvās uzlaikot ne tikai mazas meitenes. (skat. [Te](#))

Maija mēnesī bibliotēkas lietotāji varēja apskatīt nelielu foto izstādi “Tas mirklis pirms 20 gadiem...” Apritējuši jau 20 gadi, kopš esam Eiropas Savienības dalībvalsts. 2004. gada 1. maijā Rugāju parka estrādē mastā tika uzvilks Eiropas Savienības karogs. Ministru prezidents Indulis Emsis televīzijas tiešraidē no Rugāju parka estrādes sveica Latvijas tautu ar uzņemšanu Eiropas Savienības valstu saimē. Bibliotēkā varēja apskatīt 2004. gada 1. maija notikumu, kā arī dalīties ar savām tā brīža emocijām un atmiņām. (Skat. [Te](#))

Lai apmeklētāji būtu e-vidē ziņoši, Digitālās nedēļas 2024 ietvaros bibliotēka aicināja apmeklēt individuālas konsultācijas par visiem pakalpojumiem, ko var veikt elektroniski. (Skat. [Te](#))

Oktobris aicināja stiprināt savu veselību. Bibliotēkas pieaugušo lasītavā bija skatāma Balvu Mākslas skolas audzēkņu zīmējumu izstāde “Slimību ārā, veselību iekšā”.

Sagaidot Latvijas dzimšanas dienu, novembrī bibliotēka piedāvāja dažādas aktivitātes. Bibliotēkas apmeklētājiem tika piedāvāts neliels konkurss „Es laikam zinu!” (Skat. [Te](#)) Ikvienam bija iespēja pārbaudīt savas zināšanas par Latviju, piedaloties un atbildot uz sagatavotajiem jautājumiem. Trīs pareizo atbilžu dalībnieki izlozes kārtībā saņēma arī nelielas balviņas.

Novembrim piestāv sveces, tāpēc apmeklētāji tika aicināti uz sveču parādi bibliotēkā „Sveces liesmiņa silda”. Izstādē varēja apskatīt un arī iegādāties novadnieces Ingas Leones ražotnē LEO CANDLES veidotās aromatizētas eco sojas vaska sveces. (Skat. [Te](#))

Decembrī bibliotēka kopā ar čaklajām Rugāju Sieviešu biedrības “Ūdensroze” rokdarbniecēm priecēja apmeklētājus ar rokdarbu izstādi. (Skat. [Te](#), [Te](#)) Bibliotēkas pieaugušo lasītavu papildināja arī amatnieces Ineses Jansones pašdarinātu darbu izstāde - pārdošana.

Pārskata periodā Rugāju bibliotēkā notikuši 10 pasākumi, 6 izstādes, pasākumus apmeklēja 587 interesenti.

Tikaiņu bibliotēka

Pārskata periodā Tikaiņu bibliotēka turpināja piegādāt grāmatas Rugāju novada sociālās aprūpes centra iemītniekiem. Bibliotēka ir arī vieta, kur cilvēki pavada savu brīvo laiku, paskatās televīziju, lasa žurnālus, pārrunā izlasīto pie tējas vai kafijas tases. Bibliotēkas vadītāja Inese Kočāne: “Novēroju, ka visvairāk bibliotēku izmanto cilvēki, kas dzīvo vieni. Viņiem ir ļoti svarīgi atnākt aprunāties,

satikties un kopā pavadīt laiku.” Bibliotēkas lietotāji piedalās Lielās Talkas aktivitātēs, kad tiek sakopta bibliotēkas apkārtnē. Katru gadu novembrī sievas sanāk kopā uz psalmu dziedāšanu. Vasarā tika sarīkots Līgo svētku pasākums, kas bija ļoti labi apmeklēts. Piedalījās visu paaudžu iedzīvotāji, gan vietējie, gan bērni un mazbērni, kuri dzīvo citur. Tradīcija ir arī bijušās Upmalas sākumskolas darbinieku kopā sanākšana augustā. Tika pieaicināta arī Rugāju muzeja vadītāja, lai apkopotu materiālus par Upmalas skolu.

Upītes bibliotēka

Pozitīvi bibliotēkas darbu ietekmē tas, ka bibliotēkas telpas tiek izmantotas tikšanās reizēm, intervijām, mēģinājumiem. Bibliotēka ir ieguvēja no izlaušanās istabas “Pīci panti”, jo bibliotēkas viesi ir arī tie, kas brauc uz izlaušanos, ierakstu studiju vai ekskursijā uz Upītes kultūrtelpu un izmanto bibliotēkas pakalpojumus.

Šogad Upītē dažādu norišu ietvaros bija iespēja tikties ar šādiem dzejniekiem un rakstniekiem: Anna Rancāne, Guntars Račs, Ineta Atpile-Jugane, Rasma Svikle, Līvija Liepdruvieta, Gunta Ločmele, Mārīte Slišāne, Evika Muizniece, Ilze Sperga, Annele Slišāne, Arnis Bukšs, Andris Kivičs. Interesantas, kolorītas personības dažādām gaumēm.

Vecilžas bibliotēka

Lai bibliotēkas apmeklētājus iepazīstinātu ar pagasta un novada kolekcionāru un rokdarbnieku veikumu, atskaites periodā tika organizētas piecas izstādes:

- ✓ janvārī-februārī Judītes Mik-Griņevičas “Sapņu ķērāji”,
- ✓ aprīlī-jūnijā Gustava Guska (6 gadi) lieiformāta gleznu izstāde “Cīņa” (2022-2023);
- ✓ jūnijā Ivetas Brolišas tamborētās rotaļlietas (*IVETA BROLIŠA tamborē skaistas un mīļas rotaļlietas, kas iepriecina bērnu sirdis. Rotaļlietas bija iespējams ne tikai aplūkot, bet tās varēja arī iegādāties*);
- ✓ novembrī Emeritas Brenčevas pildspalvu kolekcija;
- ✓ decembrī Ineses Jansones amatniecības darinājumu izstāde – pārdošana (*Izstādē aplūkojamas rotaslietas (auskari, rokassprādzes), sveces, eglīšu rotājumi, magnētiņi. Amatniecības darinājumus bija iespēja arī iegādāties*).

Vecumu bibliotēka

rokdarbnieces Ženijas Kaļānes rokdarbus.

Pārskata periodā tika organizētas radošās darbnīcas ģimenēm. 12. oktobrī Vecumu bibliotēkā notika radošā darbnīca “Rudens motīvi rokdarbos”, 24. oktobrī notika vēl viena radošā darbnīca “Spocīgi jocīgie Helovīni”. 5. novembrī kopā sanāca seniori, lai nodziedātu psalmus jeb psalmes par aizsaulē aizgājušām dvēselēm. No 7. novembra līdz 10. decembrim bibliotēkā varēja skatīt vietējās

Viļakas bibliotēka

Janvārī bibliotēkas zālē bija aplūkojama Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centra Balvu filiāles dalībnieku darbu izstāde.

Jūnijā bibliotēkā viesojās novadniece Maruta Dārzniece un pastāstīja par veselīga uztura nozīmi, Omega-3 nepietiekamību, Zinzino produktiem.

Dzejas dienu pasākumā “Dzeja dejo cauri gadalaikiem” pulcējās literātu biedrības “Viļakas Pegazs” dalībnieki un dzejas cienītāji.

Vairākkārt tematiskas tikšanās notika interešu klubiņa “Mantiniņas” dalībniecēm.

Žiguru bibliotēka

Izveidojušās lasītāju grupas - latviešu oriģinālliteratūras, vēsturiskās literatūras ārzemju daiļliteratūras, detektīvu un kriminālās literatūras cienītāji. Maijā notika grāmatu draugu pirmā tikšanās “Džo Vitāles atziņas par laimīgu dzīvi”.

Naudaskalna bibliotēka

Bibliotēkā notika paklājiņu izgatavošanas meistarklase - tematiskā nodarbība „Apģērba otrā iespēja - paklājiņu izgatavošanas darbnīca”. Sākumā tika pārrunātas paklājiņu darināšanas tehnikas, formas, meklēti padomi arī internetā. Izvēloties audumus, tika sagatavotas auduma strēmelītes darbam. Visgrūtāk bija uzsākt paklāja darināšanu. Viena dalībniece dalījās savā pieredzē, kā viņa darina paklājiņus. Čakli darbojoties, sarunas aizvirzījās par darāmajiem pavasara darbiem dārzā, par tomātu, burkānu, puķu sēšanu.

Kupli apmeklēta bija tikšanās ar dabas velšu izzinātāju Elitu Melni. Pulcējoties uz pasākumu, dalībnieki izmantoja iespēju iepazīties ar bibliotēkas krājuma grāmatām par ārstniecības augiem. Ejot mājās, vairāki pasākuma apmeklētāji izvēlējās grāmatas par dabas veltēm lasīšanai mājās. Pasākuma vadītāja pastāstīja, kā viņa pievērsusies dabas velšu izzināšanai, sākot ar vienkāršām tēju zālēm, līdz nonākot pie izvilcuma un ziedes izgatavošanas. Dalībniekiem liela interese radās par sarkanās mušmires ziedi un bērza čagas izmantošanas iespējām. Kopīgi tika baudīta Elitas pagatavotā tēja no bērza čagas, cidonijām un medus. Apmeklētāji dalījās pieredzē par priežu pumpuru sīrupa gatavošanu; stāstīja, kādus augus viņu ģimene ievāc, kā žāvē un lieto. Izmantojot iespēju, dalībnieki jautāja Elitai vairākus padomus par dabas velšu vākšanu un lietošanu. Jautājumu un pieredzes

apmaiņas stāstu bija daudz. Pasākuma dalībnieki bija ļoti apmierināti ar noorganizēto tikšanos un izskanēja daudz paldies vārdu par šo iespēju.

Divas brīnišķīgas pēcpusdienas tika pavadītas radošā darbnīcā „Lakatu darināšana uz rāmja”. Dalībniecēm „āķis lūpā”, un top arvien jauni darbi, kurus dāvina meitām un vedeklām: „*Esmu pabeigusi otro lakatu, ko dāvināju meitai. Vakar saņēma un tagad ir uz izķeršanu, kura izmantos. Mazākā mazmeita pat abus lakatus (arī manu) paņēma līdzī gultā, ja palikšot auksti.*”

• *Uzziņu un informācijas darbs – īsi, aprakstoši (situācijas apraksts, vērtējums)*

Ieraksts Balvu Centrālās bibliotēkas dienasgrāmatā: “Zvans abonementā pieaugušajiem no kāda mūsu lasītāja: “*Esmu Rīgā. Otrais tramvajs vairs nepietur pie tirgus. Paskatieties, lūdzu, kur man jāiet uz tuvāko pieturu?*” *Tā ka bibliotekārs strādā arī kā Google maps vai Waze.*”

Balvu Centrālā bibliotēka viennozīmīgi vairs nepilda tikai tradicionālo grāmatu glabātājas funkciju. Arvien biežāk bibliotekāram jāklūst par zinošu informācijas sniedzēju, palīgu jaunu prasmju izkopšanā, kas nepieciešamas, lai orientētos mainīgajā digitālajā pasaulē. Arī uz Balvu Centrālo bibliotēku dodas ļaudis, lai lūgtu palīdzību, tiktu apmācīti veikt vienkāršas darbības internetā, internetbankās, sociālajos pakalpojumu sniedzējos. Apkopojot datus, redzams, ka pārskata periodā informācijas pakalpojumu punktā sniegta 121 uzziņa, pēc lietotāju pieprasījuma vienkāršās pamatdarbībās apmācīti 752 klienti (tajā skaitā 42 bērni), veikti pakalpojumi 1516 personām (tajā skaitā 18 bērni), kas saistīti ar dokumentu izdruku, kopēšanu, skenēšanu un nosūtīšanu. Aktuālas ir uzziņas, kas saistītas ar e-pakalpojumiem: eID lietošana (dokumentu elektroniska parakstīšana, pieslēgšanas vienotajam valsts pārvaldes pakalpojumu portālam latvija.lv, kā rīkoties nozaudētas eID kartes PIN kodu aploksnes gadījumā, eID kartes parakstīšanas un autentificēšanās sertifikātu aktivizēšana), rēķinu lejuplādēšana un izdrukāšana no pakalpojumu sniedzējiem (LMT, Elektrum, tet, Bite, Tele2 u.c. (automātiskas rēķina apmaksas pieslēgšana)), darbs ar e-pastu, darbs ar internetbankām (konta pārskati par konkrētu periodu, izsniegtas bankas kartes aktivizēšana internetbankā). Informācijas pieprasījums un veids mainās atkarībā no mēneša un notikumiem tajā,

piemēram, martā ļoti aktuāla ir gada ienākumu deklarācijas sagatavošana un kvīšu pievienošana tajā. Jautāts tiek arī par ikdienišķām lietām, piemēram, kā aktivizēt jau esošu Smart net plastikāta karti, kā izveidot aplikācijas “Mednis” kontu, kā telefonā instalēt un aktivizēt DNS uguns mūri (krāpniecības novēršanai), kur Balvos atrast “Citadeles” iemaksas bankomātu utt. Secinājumi: klientu zināšanas tehnoloģijās un to pielietojums ir ļoti dažāds. Visbiežāk palīdzība nepieciešama vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri par jaunajām tehnoloģijām nav tik zinoši kā jaunieši.

Pagastu bibliotēkas ir primārais informācijas un uzziņu ieguves avots lauku reģionā. Nav samazinājusies vajadzība pēc elektroniskajiem pakalpojumiem. Bibliotēka ir vieta, kur iedzīvotāji nāk pēc dažāda veida informācijas. Tie ir gan sadzīviski jautājumi, gan informācija par grāmatām, žurnāliem, darbu ar datoru un internetu. Bibliotēkas lietotāji tiek apmācīti pārsvarā individuāli. Biežāk palīdzēt nākas saziņā ar valsts un pašvaldības iestādēm, Elektrum portāla lietošanu, LAD elektroniskās pieteikšanās sistēmas izmantošanu, datu ievadīšanu LDC, gada deklarāciju iesniegšanu VID. Pagastu bibliotēkas ir arī kā konsultāciju sniegšanas punkti Lauku atbalsta dienesta un Lauksaimniecības datu centra darbiniekiem.

Kopumā Balvu novada bibliotēkas pēc statistikas datiem pārskata periodā sniegušas 5404 dažāda veida un satura uzziņas.

- *Bibliotēkas izglītojošā darbība*

Balvu novada bibliotēkās neveic grupu izglītošanu un tām nav licencētu mācību programmu, tāpēc lietotāju apmācība galvenokārt notiek individuāli. Balvu Centrālo bibliotēku katra mācību gada sākumā apmeklē jauno vidusskolēnu grupas, lai iepazītos ar krājumu, b-kas noteikumiem un iespējām atrast un izvēlēties vajadzīgo literatūru. Bibliotēkas, kuras strādā ar BIS Alise, piešķirot autorizācijas datus, apmāca lietot bibliotēku kopkatalogu, sameklēt un pieteikt vajadzīgo izdevumu, kā arī pārvaldīt savus datus, pieprasīt pagarinājumu, pieslēgties un izmantot 3TD u.t.t. No pagastu bibliotēku teksta pārskatiem par 2024. gadu var spriest, ka cilvēki arvien aktīvāk izmanto autorizācijas priekšrocības un labprāt paši meklē nepieciešamos izdevumus kopkatalogā. Visprecīzāk bibliotēku darbu lietotāju izglītošanas jomā apraksta Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbacka: *“Arvien biežāk iedzīvotāji, kuri nepārvalda informācijas meklēšanu internetā, mājās nav pieejams dators vai arī nav nekādu prasmju IT izmantošanā, griežas pēc palīdzības pie bibliotekāra. **Tagad tāda jauna mode pienākusi, vairs nesūta bekot, bet pasūta uz bibliotēku.** Pārskata periodā lielā skaitā bibliotēkā ieradās gados veci cilvēki ar palīdzības lūgumu, kā lietot jauno viedtelefonu. Mazbērni, labu gribēdami, uzdāvina skaistos telefonus, parāda, kā zvanīt, un līksmi paziņo, ka tagad būs iespēja izmantot bezmaksas internetu, bet tas arī viss. Kur ņemt un kā lietot to internetu? „Kā tas*

velna rīks vispār lietojams?!” verot bibliotēkas durvis, izmisusi jautāja kundzīte. Zvanījusi mazzērnēm lūgt palīdzību, bet viņi ātri noteikuši: ”Aizej uz bibliotēku! Tur tev visu parādīs.” Tā vien šķiet, ka šie divi teikumi ir visu problēmu risinājums. Tika veikts nepagurstošs informatīvs darbs atkal un atkal seniorus iepazīstināt ar telefona plašajām funkcijām, iestādīt netīšām izdzēstās aplikācijas, paskaidrot, kas ir WiFi un pamācīt, kā to lietot utt.”

- *Medijpratība*

Laikmetā, kuru raksturo informācijas pārpilnība un digitālo mediju klātbūtnes neizbēgama ietekme, mūsdienu bibliotekāriem jāklūst par labiem informācijpratības mentoriem, kuri bibliotēkas apmeklētājiem spēj piedāvāt daudzveidīgus resursus, lai palīdzētu orientēties mūžam mainīgajā mediju pasaulē, tāpēc Balvu Centrālās bibliotēkas bibliotekāri ir cītīgi darbojušies, lai sabiedrību izglītotu šajā jomā.

Februāris jau vairākus gadus tiek atzīmēts kā Droša interneta mēnesis, un šī mēneša ietvaros tika pasniegtas nodarbības Balvu sākumskolas skolēniem ”Internets ir visiem draugs, uzmanies, lai nekļūst DRAUDS”, kurās tika stāstīts par pozitīvu komunikāciju virtuālajās saziņas vietnēs, informēts par īso video lietotnes TikTok un saziņas lietotnes Whatsapp lietošanas noteikumiem, iespējamajiem apdraudējumiem.

Bērni aktīvi, zinātkāri, uzdod sev interesējošus jautājumus, dalās gan pozitīvā, gan negatīvā pieredzē.

Balvu muzejā, Balvu Pensionāru biedrībai un Daudzfunkcionālā Pakalpojumu centram tika novadīta lekcija pieaugušajiem “Finanšu krāpniecība. Izplatītākie krāpniecības veidi”, analizēti izplatītākie krāpšanas veidi, aplūkoti viltus profili platformā Facebook, skaidrots, kā noraidīt draudzības uzaicinājumu no nezināmas personas, bloķēt videoierakstu, kurš izraisa nepatīkamas izjūtas, kā neizpaust sensitīvu informāciju, kam jāpievērš uzmanība, runājot ar potenciālo krāpnieku vai saņemot īsziņu, e-pastus vai draudzības uzaicinājums. Klausītāji bija aktīvi, uzdeva daudz jautājumu. Visbēdīgākais secinājums, uzklusot stāstus pēc nodarbības - vairāki augstākās izglītības diplomi nenodrošina aizsardzību pret krāpniekiem, kas vēl vairāk apliecina to, ka īpaša uzmanība pret krāpniekiem nepieciešama jebkurā vecumā un izglītības posmā.

Septembrī Drošības dienā Balvu Valsts ģimnāzijā 7. - 12. klašu skolēni patieso un nepatieso apgalvojumu veidā tika informēti par svarīgāko saistībā ar drošību internetā. Vēlāk šo sagatavoto patieso apgalvojumu lapu skolēni varēja izvietot uz klases informācijas dēļa, lai tie kalpotu par atgādinājumu rīcībai kādā situācijā. Lai arī apgalvojumi tika veidoti ar dažādu grūtības pakāpi, visi

skolēni veiksmīgi tika galā ar uzdevumu un bija ļoti zinoši. Balvu Valsts ģimnāzijā vecāku dienas ietvaros Balvu Centrālās bibliotēkas Informācijas un pakalpojumu punkta vecākā bibliotekāre Agnija Saidāne nolasīja lekciju par riskiem internetā.

Septembrī arī Balvu sākumskolā tika pasniegtas nodarbības par drošību internetā 4. klašu skolēniem. Skolēniem piedāvāta lekcija par četrām tēmām (parole, emocionālā pazemošana internetā, atkarība no interneta, bīstamā draudzība internetā), vieglākai apguvei piedāvāts video materiāls un tests iegūto zināšanu pārbaudei. Skolēni labprāt iesaistījās diskusijās, stāstīja par pieredzēto un piedzīvoto internetā, uzdeva jautājumus.

Oktobrī Medijpratības un informācijpratības nedēļas ietvaros vismazākajiem medijpratējiem - pirmsskolēniem tika piedāvāta nodarbība “Vai viss, ko redzam un piedzīvojam virtuālajā realitātē, ir īsts?” ar mērķi rosināt bērniem internetā atrodamo informāciju uztvert kritiski un izvērtēt to. Kopā ar lācēnu Ričiju Rū un lācēni Rūbiju bērni skatījās izglītojošu filmu, ko piedāvā Tet skoliņa bērniem. Pēc video noskatīšanās tika pārrunāts video redzētais, pildītas darba lapas, mēģinot atšķetināt īstos varoņus no izdomātajiem, spēlēja pikošanās spēle. Pirmsskolēni - ļoti aktīvi, kustīgi bērni - centās izpildīt uzdevumus, iesaistījās spēlēs.

Balvu Centrālā bibliotēka kopumā 22 medijpratības nodarbībās izglītojusi 103 pieaugušos un 517 izglītojamus.

- *Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums – tabula “BIS ALISE izmantošana”*

Tabula “BIS ALISE izmantošana. Balvu novads”

Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Pasūtīts (Web) eksemplāru (2024)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana	
Balvu novads	24	11	11	11	11	837

Tabula “Autorizētie lietotāji. Balvu novads”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	3986	3913	3847	-2%; -2%
Autorizētie lietotāji kopā	1219	1356	1507	+11%; +11%

Autorizētie lietotāji pārskata periodā	250	195	152	-22%; -23%
---	-----	-----	-----	------------

Baltinavas bibliotēkas vadītāja Sarmīte Bukša: *“Bibliotēkas apmeklētājiem tiek piedāvāts izmantot autorizācijas datus, lai varētu izmantot elektroniskā kataloga iespējas: grāmatu pārskatīšana, iespēja rezervēt interesējošo grāmatu, ja tā nav plauktā, pagarināt termiņu jau izņemtajām. Priecē, ka šo pakalpojumu sāk izmantot arvien vairāk un biežāk.”*

- *Iekšzemes un starptautiskais SBA:*

Tabula “SBA rādītāji. Balvu novads”

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	985	876	1208
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	829	880	1254
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits		79	177

Tabula “SBA rādītāji. Balvu Centrālā bibliotēka”

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	35	59	61
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	513	561	730
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	Balvu Centrālā bibliotēka atrodas vienā ēkā ar Pielāgotās literatūras bibliotēku.		

Balvu novada bibliotēkās aktīvi pieaudzis SBA pakalpojuma izmantojums. Kā atzīst Kubulu bibliotēkas vadītāja Gunita Kiseļova, *“tā ir iespēja nepazaudēt savu lasītāju”*. *“Lasītāji ļoti labprāt grāmatas lūdza pasūtīt arī no citām novada bibliotēkām. Uz bibliotēku nāca ar pašu sastādītiem sarakstiem, ar lepnumu ziņojot: „Es jau zinu, kurā bibliotēkā tā grāmata ir atrodama!”*” (Rugāji). Savukārt Lazdulejas bibliotēkāres novērojumi liecina, ka citās bibliotēkās pieprasītas ir grāmatas, kas Lazdulejas bibliotēkā netiek lasītas – piemēram, dzejas grāmatas un atsevišķas nozares grāmatas. Salīdzinoši aktīvi tiek izmantoti Balvu pielāgotās literatūras bibliotēkas pakalpojumi: noteiktu darbu izmantošana tādu personu vajadzībām, kuras ir vājredzīgas vai ar citādām lasīšanas grūtībām. Viens no pieprasītākajiem pielāgotās literatūras veidiem ir kļuvušas arī audiogrāmatas. *“Grāmatas*

palielinātajā drukā iepriecina ikvienu lasītāju, kuram veselības problēmu vai vecuma dēļ kļuvis grūtāk lasīt parastās drukas grāmatas,” Baltinavas bibliotēkas vadītāja Sarmīte Bukša.

Tabula “SBA rādītāji. Pielāgotās literatūras bibliotēka”

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	48	50	56
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	289	423	788
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	440	383	190

- *Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā*

Bibliotekāra darbs ir darbs ar cilvēkiem, ļoti dažādiem. Iepriekšējā gadā nācās saskarties ar problēmām, kas ir saistītas ar tehnoloģijām, piemēram, ka noteikta daļa cilvēku nejūtas droši un pārliecināti, lai tās izmantotu. Bibliotēka šo problēmu risina ar datorprasmju nodarbību rīkošanu. Ne visi lasītāji labprāt vēlas iegūt autorizācijas datus, jo ir pieraduši, ka bibliotekāre viņu vietā elektroniskajā tiešsaistes katalogā sameklēs attiecīgās grāmatas. Arī tiem, kam jau piešķirta autorizācija, tomēr lūdz bibliotekāres palīdzību sameklēt grāmatas, lai gan konsultācijas, kā pieslēgties tiešsaistes katalogam, ir sniegtas uz vietas un telefoniski, tomēr lietotāji to izmanto pasīvi.

Ir daļa bibliotēku, kur visai skeptiski skatās uz pielāgoto literatūru. Iepazīstinot un informējot lietotājus par šādām iespējām, saņemta noraidoša attieksme: nav modernu iekārtu, kur ievietot diskus; tas pats, kas klausīties radio; grāmata par lielu un smagu; grāmata kā maziem bērniem ar lieliem burtiem u.c.

Kopumā kā galvenā problēma Balvu novadā iezīmējas sabiedrības novecošana, bērni un mazbērni dzīvo tālu, kā arī ir pavisam vientuļi cilvēki – katram savas rūpes. Bieži vien pagastos bibliotekārs ir vienīgais cilvēks, kas uzklausa un palīdz atrisināt problēmas.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

6. Krājums

- Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:*

Balvu novada publisko bibliotēku galvenās prioritātes krājuma komplektēšanā pārskata periodā bija kvalitatīvas literatūras nodrošināšana, oriģinālliteratūras pieejamība un nozaru literatūras vispārējā līmenī komplektēšana centrālajā bibliotēkā. Komplektējot bibliotēkas krājumu, bibliotekārs rūpējas, lai lasītājs saņemtu ne tikai izklaides literatūru, bet arī augstvērtīga satura darbus. Upītes bibliotēka regulāri savu krājumu papildina ar latgalisko literatūru.

Pielāgotās literatūras bibliotēku ar pielāgotās literatūras krājumu nodrošina Latvijas Neredzīgo bibliotēka. Krājuma apstrādes un komplektēšanas procesā LNerB speciālisti ievēro LNerB Krājuma komplektēšanas vadlīnijas 2022.–2024. gadam, kuras nosaka bibliotēkas krājuma organizēšanas pamatprincipus un tālākās attīstības virzienus. Pielāgotās literatūras krājums līdz bibliotēkai tiek piegādāts vienreiz mēnesī ar Latvijas Pasta starpniecību.

Jauns krājuma komplektēšanas politikas dokuments Balvu novada publiskajās bibliotēkās pārskata periodā nav izstrādāts.

- Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums:*

Tabula “Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums. Balvu novads”

	2022	2032	2024
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	38810	38900	36185
<i>t. sk. grāmatām</i>	24880	24909	22192
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	13960	13991	13673
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	1,9	2	2,3
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	49866	50000	49541

Sakarā ar izveidojušos budžeta deficītu 2024. gadā, finansējums krājuma komplektēšanai pārskata periodā ir mazāks. Taču, tā kā ir samazinājies arī iedzīvotāju skaits Balvu novadā, tad kopumā sanāk, ka finansējums krājumam uz vienu novada iedzīvotāju ir pat nedaudz pieaudzis. Kopumā finansējumu krājuma komplektēšanai var vērtēt kā pamatvajadzības nodrošinošu.

- *Krājuma pārbaude (inventarizācija)*

Pārskata periodā tika veikta inventarizācija virknē bibliotēku: Naudaskalna, Bērzkalnes, Skujetnieku, Tilžas un Vectilžas bibliotēkā. Kopējie secinājumi ir tādi, ka regulāri jāveic krājuma uzskaitē, attīrīšana no mazizmantotās literatūras un nolietotajiem eksemplāriem. Iztrūkstošo eksemplāru skaits visās bibliotēkās nepārsniedz MK noteikumos Nr.317 pieļaujamo normu brīvpieejas krājuma apstākļos.

- *Krājuma rādītāji*

Tabula “Krājuma rādītāji. Balvu novads”

	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	12156	11431	11480
<i>t. sk. grāmatas</i>	4226	3747	3660
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	1686	1338	1232
<i>t. sk. bērniem</i>	1024	947	915
Izslēgtie dokumenti	12284	12980	11427
Krājuma kopskaits	178591	177690	177639
Grāmatu krājuma apgrozība	0,5	0,5	0,5
Periodisko izdevumu apgrozība	2	1,6	1,7

Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, ir nedaudz palielinājies jaunieguvumu skaits kopumā, bet sarucis grāmatu, arī oriģinālliteratūras skaits, kas skaidrojams gan ar cenu pieaugumu, gan ar budžetu. Izslēgto krājuma dokumentu kopējais skaits ir aptuveni vienāds ar jaunieguvumu skaitu, tomēr vēlētos aktīvāku krājuma vienību norakstīšanu tieši no pagastu bibliotēku krājuma. Dažam labam pagasta bibliotēkām joprojām piemīt niķis uzglabāt krājumā klasikas darbus, kas vizuāli ir novecojuši un nepievilcīgi, sadzeltējušam lapām un mazā drukā, bet – kā tu norakstīsi, tā taču ir klasika! Komplektējot krājumu, priekšroka dota oriģinālliteratūrai, tās procentuālais rādītājs ir 34% no kopējā jauniegūto grāmatu skaita. Pamatā visās novada publiskajās bibliotēkās grāmatu izsniegumu skaits ir krietni zemāks kā preses izsniegumu skaits, tomēr ir dažas bibliotēkas, kur grāmatsa ir lasītas čaklāk kā žurnāli un avīzes: “2024. gadā ir izsniegtas 1709 grāmatas un 1343 preses izdevumi. Šis ir otrais gads, kad grāmatu izsniegums pārsniedz periodikas izsniegumu par 21%.” (Tilžas bibliotēka)

Tabula “Krājuma rādītāji. Balvu Centrālā bibliotēka”

	2022	2023	2024
--	------	------	------

Jauniegunvumi kopā	2355	2237	2305
<i>t. sk. grāmatas</i>	924	909	951
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	280	251	194
<i>t. sk. bērniem</i>	237	249	316
Izslēgtie dokumenti	2224	3215	3211
Krājuma kopskaits	41327	40359	39461
Grāmatu krājuma apgrozība	0,9	0,9	0,9
Periodisko izdevumu apgrozība	2,8	2	1,9

Balvu Centrālās bibliotēkas krājums regulāri tiek attīrīts no nolietotās un mazizmantotās literatūras, tā vienību kopskats pārskata periodā ir samazinājies gandrīz par tūkstoš vienībām. Tādā veidā tiek uzturēts pievilcīgs un lasītājam pārskatāms, uzrunājošs krājums. Analizējot datus, redzam, ka samazinās periodisko izdevumu apgrozījums, kas iespējams, saistās ar arvien pieaugošo paradumu iegūt informāciju internetā, televīzijā, līdz ar to samazinās periodikas izsniegums. Iedzīvotāju individuālie grāmatu dāvinājumi tiek šķirti, vērtējot kvalitāti un saglabāto izskatu, tiek izvietoti grāmatu apmaiņas plauktā “Ņem līdzi un lasi”, makulatūrā vai apmaiņai ar krājumā esošajām nolietotajām grāmatām.

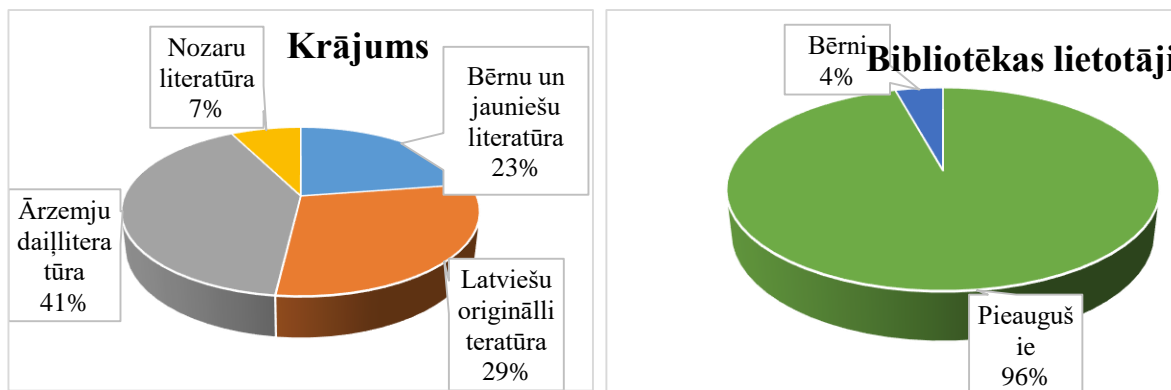
- *Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā*

Balvu Centrālās bibliotēkas krājums bērniem un jauniešiem tiek papildināts regulāri visa gada garumā, galvenokārt no piešķirtajiem budžeta līdzekļiem. Iegādājoties iespieddarbus, tiek izvērtēts grāmatu piedāvājums izdevniecību mājaslapās, pasūtot un iegādājoties grāmatas caur apgādu “Virja” un “Zvaignes ABC” grāmatnīcā uz vietas Balvos. Prioritāte ir latviešu bērnu oriģinālliteratūra, laba tulkotā literatūra bērniem, bilžu grāmatas mazajiem lasītājiem, kā arī grāmatas, kuras tiek iekļautas lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu žūrija”. Bibliotēkā nonāk ļoti daudz dāvinājumu, tomēr reti kura grāmata ir atbilstošā vizuālā stāvoklī un ir pieprasīta, lai ar to varētu papildināt bibliotēkas krājumu bērniem. Bibliotēkas krājums bērniem tika papildināts arī ar 10 erudīcijas un galda spēlēm. Kopumā krājums bērniem un jauniešiem ir bagāts gan tematiski, gan saturiski, kā arī uzrunājošs un aicinošs. Prieks, ka krājumu 2024. gadā lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros papildināja visa grāmatu kolekcija. Bērnu un jauniešu krājuma papildināšanai tika iztērēti 2387,67 EUR jeb 31,8 % no visa bibliotēkas krājumam paredzētajiem līdzekļiem.

Mazliet citādāka ir situācija pagastu bibliotēkās: aktīvi krājumu ar bērnu un jauniešu grāmatām papildina tās bibliotēkas, kuru tuvumā atrodas skolas vai pirmskolas izglītības iestādes. Ieskatam

situācijā fragments no Vīksnas bibliotēkas pārskata par darbu 2024. gadā: “Par cik pašvaldības piešķirtais finansējums krājuma papildināšanai nav liels, tad šajā pārskata periodā lielākais devums bērnu un jauniešu literatūras krājuma papildināšanā ir dalība “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” programmā. Alternatīvo lietu komplektēšana šajā pārskata periodā nav veikta.

Diagrammā var aplūkot procentuālās attiecības krājuma jaunieguvumu proporcijās un procentuālās

attiecības bibliotēkas lietotāju daudzumā.”

“Ņemot vērā, ka mūsdienās pusaudži un jaunieši labāk izvēlas lasīt angļu valodā, krājums tika papildināts ar literatūru tieši angļu valodā.” (Rugāju novada bibliotēka)

• **Datubāzes:**

- ✓ abonētās tiešsaistes datubāzes (t. sk. ar piekļuvi ārpus bibliotēkas telpām)
- ✓ pašu veidotās datubāzes (izņemot novadpētniecības datubāzi, kuru aplūko novadpētniecības sadaļā)
- ✓ datubāzu izmantojuma rādītāji – tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums” + secinājumi

Tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums. Balvu novads”

Datubāze	2022	2023	2024
Letonika			
lejuplāžu skaits	1643	1381	3242
News			
lejuplāžu skaits	921	617	922

Balvu novada publiskās bibliotēkas izmanto abonētās datubāzes “Letonika” un Lursoft laikrakstu bibliotēku “News”. Visvairāk lietotāji izmanto datubāzi “Letonika”: gan paši bibliotekāri, meklējot materiālus tematiskajām izstādēm, dažādiem konkursiem un aktivitātēm, gan skolotāji un skolēni mācību procesa nodrošināšanai. Balvu Centrālajai bibliotēkai populāra ir arī pašu veidotā Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāze.

Tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums. Balvu Centrālā bibliotēka”

Dabubāze	2022	2023	2024
Letonika			
lejuplāžu skaits	470	940	904
News			
lejuplāžu skaits	121	93	42
Balvu reģiona Kultūrvēstures datubāze	68697	46137	16000

Balvu reģiona Kultūrvēstures datu bāzē ir 1528 ieraksti. 2024. gadā pievienoti 13 jauni ieraksti un 75 ieraksti papildināti. Gandrīz visiem etnogrāfiskajiem ansambļiem un folkloras kopām pievienotas jaunas fotogrāfijas no kolektīvu dalības atlases skatē festivālam “Baltica 2025”. Tā kā datu bāzē ir liels skaits ierakstu par garīgo dziesmu dziedātājiem, kuras tomēr ir vecāka gadagājuma cilvēki, tad, lai ieliktā informācija būtu patiesa, cenšamies katru gadu pārskatīt un pēc Dzimtsarakstu nodaļas datiem pierakstīt klāt miršanas gadus (2024. gadā - 36 personām). Ināra Bobrova: *“Pēc iepriekšējiem tautastērpu projektiem jau pagājuši divi gadi un sagribējās to paturpināt, jo tie stāsti, kā katrs nonāk līdz savam tautastērpiņam, tiešām ir unikāli. Ja cilvēkus konkrēti uzrunā, tad viņi arī piekrīt. Šoreiz KB ieliku četrus jaunus Tautastērpu stāstus: Anitas Tiltiņas, Gunas Dreimanes, Ainas Zelčas un Aijas Mežales. Fotogrāfe šoreiz bija Dace Teilāne. Bildēšana notika dažādās vietās, pat braucām uz Sitas mežu.”* Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāzes skatījums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir ievērojami samazinājies. Tas varētu būt skaidrojams ar to, ka pārskata periodā netika rakstīts projekts datu bāzes ierakstu papildināšanai, līdz ar to klāt nākušo ierakstu skaits ir ļoti neliels.

- *Krājuma un datubāzu popularizēšana*

Balvu Centrālā bibliotēka

Pasākumu cikla “Latviešu grāmatai – 500” un “Restarts lasīšanai” ietvaros notikušas 5 Sarunas par grāmatām. Uz sarunu par saviem lasīšanas paradumiem, grāmatu plauktu un stāstu par dzīves un ģimenes īpašajām grāmatām bija uzaicināti dažādi novada cilvēki: žurnāliste, kultūras darbiniece, piecu bērnu māmiņa. Vienas sarunas viesis bija kopš dzimšanas neredzīgs cilvēks Kaspars Grigāns, kas dalījās ar savu lasīšanas pieredzi un pārsteidza klausītājus ar savu vitalitāti un dzīvesprieku, jo aklums viņam nebūt netraucē dzīvot sabiedriski pilnvērtīgu dzīvi. Viņš dzied korī, apmeklē dažādus pasākumus un lasa grāmatas. Izaicinājums bijis pašam ierunāt grāmatu tā, lai citiem to būtu interesanti un viegli uztverami klausīties. Savukārt tikšanās ar Vinetu Zeltkalni izvērtās par izcilu reklāmu bibliotēkai un tās pakalpojumiem. Daži izteicieni no sarunas:

- ☞ “Pirmais, kas ir jāizdara, mainot dzīvesvietu, ir jāatrod ceļš uz bibliotēku un jākļūst par tās lasītāju;
- ☞ es pārsvarā izmantoju bibliomāta pakalpojumus, jo mans dzīves ritms ir tāds, ka par grāmatām atceros tad, kad atceros. Tas ir tik ērti - pasūti grāmatu katalogā un izņem kaut vai nakts vidū;
- ☞ lielākais pārsteigums un satikšanās - “Aklais randiņš” ar grāmatu. Mani pierunāja bibliotekāre izvēlēties kādu noslēpumainu, skaisti iesaiņotu grāmatu. Domāju, pārāk plānu neņemšu, jo tā būs dzeja, un dzeja man ne visai patīk. Pārāk biezu arī nē, grūti lasīt. Ņemšu tādu pa vidu. Trāpījās Ingunas Baueres “Marta - mana Andromeda”. Un tā, kā es izlasīju to grāmatu, tā izlasīju pilnīgi visas šīs rakstnieces grāmatas. Šī gada skumjā ziņa par rakstnieces aiziešanu mūžībā - tiešām ir ļoti skumja, jo jaunu grāmatu vairs nebūs.”

Noslēpumainais viesis

Pārskata periodā Balvu Centrālajā bibliotēkā pavisam viesojās 7 Noslēpumainie viesi – Balvu pilsētā labi pazīstami cilvēki ar dažādām profesijām, hobijiem un dzīvesveidu, bet vienojošais faktors - mīlestība pret grāmatu. Visi pasākumi “Tikšanās ar Noslēpumaino viesi” sākās ar “Grāmatplaukta stāstiem”, kur uzaicināto viesi aicinājām pastāstīt par saviem lasīšanas ieradumiem un dažām viņa Īpašajām grāmatām. Tādējādi sanākušie apmeklētāji nereti uzzināja par tādām grāmatām, kuras agrāk nav bijušas viņu redzeslokā. Bieži vien šīs grāmatas pēc pasākuma uzreiz tika izsniegtas pasākuma apmeklētājiem uz mājām. Kāpēc Noslēpumainais viesis? Tāpēc, ka līdz pat brīdim, kad tas ienāk telpā, neviens no pasākuma dalībniekiem nezina, ar kuru personu ir atnācis uz tikšanos. Patiesībā par to, kas ciemosies noslēpumainā viesā statusā, zina tikai divi bibliotēkas darbinieki: idejas autore un organizatore Ināra Bobrova un pasākuma vadītāja Vita Romanovska. Pārsteigums pasākuma apmeklētājiem ir arī baudījums garšas kārpiņām, par ko parūpējās bibliotēkas darbinieces. Arī dažas kūkas pasākumam gatavojām pēc receptēm žurnālā “Ievas Virtuve”, tādejādi popularizējot žurnālus. Ieskatam dažas fotogrāfijas un ieraksti no bibliotēkas dienasgrāmatas:

Tikšanās ar Noslēpumaino viesi notika Balvu pilsētas dzimšanas dienas priekšvakarā. Kā jau svētkos pienākas, skanēja Aiņa Šaicāna dziesma “Ziedi, mana pilsēta, ziedi”, uz galda bija rozēs (rozītes) un uz ekrāna Balvu pilsētas logo “Es mīlu savu pilsētu!”. Mūsu viese šoreiz bija Balvu pilsētas logo autore, Balvu Mākslas skolas radošā kolektīva izstāžu kuratore, radoša personība Līga Bule. To, ka Līgai daudzreiz sanāk iedvesmot, mēs bibliotēkā jau zinām, bet to, cik viņa ir radoša un praktiska, daudzām sanākušajām dāmām bija pārsteigums.

“Dārzs ir mans skolotājs, kurš audzina manī pacietību, neatlaidību, darba mīlestību, atbildības sajūtu. Un tad nāk prieks, gandarījums, relaksācija, pārsteigumi un sajūsma!!! Pats svarīgākais man ir ģimene. Tieši tāpēc man ir dārzs!” Tā saka šīsdienu mūsu Noslēpumainā viese Tatjana Kočāne. Taņa ir flokšu un peoniju selekcionēšanas entuziaste, bet viņai ir arī ļoti daudzu citu puķu kolekcijas. Tikšanās reizē mēs varējām priecāties par 28 viņas atvestajiem cīrulīšiem un vizbulītēm. Pēc tikšanās ar Tatjanu pasākuma dalībnieki dalās ar ieteiktajām grāmatām arī savās domubiedru grupās.

Jaukā, muzikālā atmosfērā aizritēja 2024.gada septītā “Tikšanās ar Noslēpumaino viesi” un tā bija daudzpusīgā un talantīgā Kate Slišāne. Sākumā viss kā parasti – sarunas par grāmatām un tējas/kafijas pauze ar kolēģes Ingas ceptajiem “ābolu sainīšiem”. Tālāk jau iepazīnām daudzos Kates talantus. Kate ir folkloras kopas “Upīte” un Upītes etnogrāfiskā ansambļa dziedātāja; Upītes bērnu folkloras kopas un kapelas vadītāja; Upītes Tautas nama jauniešu kapelas vadītāja; spēlē ap 10-13 mūzikas instrumentiem; ir viena no Nemateriālā kultūras mantojuma vērtību sarakstā iekļautās vērtības “Dziedāšana ar pusbalsu” nesējām; patīk veidot dziesmu apdares un aranžijas, aizraujas ar video režiju un montāžu. Kate tagad dzied etnomūzikas grupā “Tautumeitas”.

Abonementā pieaugušajiem visa gada garumā tika veidotas vizuālās mapes par visiem jaunieguvumiem bibliotēkā. Par jaunumiem bibliotēkas krājumā lasītāji tika informēti arī telefoniski un ar Facebook starpniecību. Gada beigās tika apkopots lasītāko grāmatu TOP gan bērniem, gan pieaugušajiem.

Lazdulejas bibliotēka

Krājums tiek popularizēts, veidojot literatūras izstādes visa gada garumā:

- jaunieguvumu izstādes;
- izstādes, veltītas mēneša jubilāriem, kur tiek parādītas krājumā esošās grāmatas;

- Izstādes, veltītas aktuāliem notikumiem, svētkiem, kad no plaukta “izkāpj” arī nozaru grāmatas;
- tematiskās izstādes par kādu vienotu tēmu, piemēram bērnu grāmatu varoņiem, veselīgu dzīvesveidu, kur izmantota nozaru literatūra un periodikas klāsts.

Krājuma popularizēšana ir arī individuāla saruna ar lasītāju, kur, apspriežot kādu grāmatu, tās tematiku, personības un citas lietas, tiek mēģināts atrast to autoru, grāmatu vai tematu, kas lasītāju spētu uzrunāt un piedāvāju izdevumu.

Bērzpils bibliotēka

Pārskata gadā Bērzpils bibliotēkā izveidotas un uzliktas 22 literārās izstādes, īpaši izceļot novadnieku – bērzpiliešu jubilejas: dzejniecei Bronislavai Martuževai – 100, dzejniekam Augustam Eglājam – 120. Tematiskās izstādes - 10, no tām divas virtuālās izstādes. Noorganizēti 3 virtuālie konkursi, divi no tiem saistībā ar novadnieku - dzejnieku Bronislavas Martuževas un Augusta Eglāja - jubilejām. Bibliotēkas lietotāji labprāt izvēlas grāmatas no literatūras izstādēm. Pasākumi: tikšanās ar rakstnieci Ilzi Aizsilu. Pirmo reizi Bērzpils bibliotēkā notika akcija “Aklais randiņš ar grāmatu”, kā arī tika rīkota Klientu diena. Šajā dienā īpaši bija visi bibliotēkas apmeklētāji, jo katrs saņēma mazas pārsteiguma balviņas (<https://ej.uz/pasakumufoto>) 2024.gadā pirmo reizi bibliotēka piedalījās Ziemeļvalstu literatūras nedēļas lasījumos – Brīvība ziemeļos - Krēslas stundā. Lasījumos piedalījās Bērzpils pagasta folkloras kopa “Saivenis” dalībnieces (skatīt [šeit](#)). Gada beigās tiek apkopoti dati par lasītāko oriģinālliteratūru un tulkoto literatūru. Dati publicēti bibliotēkas mājas lapā un Facebook.com bibliotēkas kontā.

Rugāju bibliotēka

Liela atsaucība bija bērnu literatūras plauktam, ko nosaucu par „Žigli, es steidzos!” Plauktā grāmatu tematiku mainīju pēc nepieciešamības. Bērniem patīk īsi pirms skolēnu autobusa ienākt bibliotēkā, lai paņemtu grāmatu. Nereti ir steiga, apjukums, ko izvēlēties, un satraukums, ka nokavēs

transportu, tāpēc ik pa laikam plauktā saliku grāmatas pēc satura vai temata, piemēram, pasakas, ziema, komiksi, dzejoļi, detektīvs, draudzība, palaidnības u.c. Steidzīgajiem bērniem ļoti patika, tas arī palīdzēja neapjukt starp daudzajām grāmatām.

Krišjāņu bibliotēka

Lai popularizētu datubāzi “Letonika”, ir uzlikts plakāts pie sienas ar informāciju. Lai popularizētu news.lv, lietotāju datoros, atverot pārlūku, www.news.lv ir iestatīta kā pirmā mājas lapa.

Vīksnas bibliotēka

Par jaunieguvumiem bibliotēkas mājaslapā ir izveidota atsevišķa lapa, no kuras lietotājam ir iespēja informāciju par interesējošo grāmatu tālāk apskatīt BIS Alise publiskajā katalogā, uzspiežot uz aktīvo saiti [Skatīt šeit](#). Šī iespēja ir ļoti ērta autorizētajiem bibliotēkas lietotājiem, jo, apskatot jaunāko grāmatu sarakstu, nospiežot uz saites, tālāk ir iespēja izmantot visas priekšrocības, ko piedāvā publiskais katalogs, pieslēgties savam profilam, redzēt interesējošās grāmatas pieejamību un citas priekšrocības, kas ir autorizētiem lietotājiem.

- *Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”*

LNB programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” ir milzīgs atbalsts jaunieguvumu iegādē pagastu bibliotēkām. Tā ir iespēja papildināt krājumu ne tikai ar lasītāju pieprasītāko literatūru – krimināl un mīlas romāniem, bet nodrošināt arī ar augstvērtīgu literatūru, kuru bibliotēkas vadītājs, izvērtējot piešķirtos budžeta līdzekļus, noteikti atstātu šīs literatūras iegādi uz labākiem laikiem. Visas iepirkuma grāmatas ir atradušas ceļu pie sava lasītāja. Izvērtējot 2023. gada datus (pilns aprites gads), nākas secināt, ka ir pat tādas grāmatas, kas plauktā nav uzkavējušas nevienu dienu, bet bijušas visu laiku aprītē un lasītājiem izsniegtas 12 un pat 13 reizes. Tā, piemēram, iepriekšējā iepirkuma grāmatas – rekorsistes Balvu Centrālajā bibliotēkā ir Ingas Ābeles “Lidijas ziediņi”(12x), Ilzes Aizsilas “Kārdinošais pavērsiens”(13x), Edija Džeiku “Laimīgākais cilvēks uz zemes”(12x). No 2024. gada iepirkuma grāmatām uz daudzām ir izveidojusies rinda, kā, piemēram, uz Olgas Tukarčukas grāmatu “Stum savu arklu pār mirušo kauliem”.

Kopumā Balvu novads programmas ietvaros ir saņēmis 330 grāmatas par kopējo summu 4044, 79EUR. Katrai bibliotēkai atvēlētā summa bija apmēram 170 EUR, par kuru tika iegādātas un pie lasītājiem nonāca 11-16 grāmatas, kas ir būtisks atspajds bibliotēku kopējā budžetā. Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Madara Apare-Gabranova: “*Skatoties finansiālos rādītājus – pašvaldības*

piešķirtais finansējums grāmatu iegādei (300,00 EUR) ir gandrīz līdzvērtīgs tai vērtībai, kuru sastāda dāvinājumā un bezatlīdzības nodotās grāmatas (252,42 EUR).”

- *Darbs ar parādniekiem*

Balvu Centrālās bibliotēkas darbinieces katru darba dienu nosūta e-atgādinājumus lasītājiem, kam pēc 2 dienām beigsies grāmatu vai žurnālu lietošanas termiņš. 2024. gadā izsūtīti 314 pirmstermiņa atgādinājumi. Tiem, kuri jau ir tikuši parādnieku sarakstos, tiek zvanīts personīgi. Divas reizes gadā bibliotēka ar Facebook starpniecību rīko akciju - aicinājumu nokārtot senus parādus ar bibliotēku bez jebkādam “sankcijām” no bibliotēkas puses, kā arī aicina izmantot aizmirstās grāmatas nodot ar grāmatu nodošanas skapja palīdzību.

Pagastu bibliotekāres savus lasītājus (gandrīz visus) pazīst personīgi, tāpēc atgādinājumi par laicīgi nenokārtotām saistībām tiek izteikti mutiski, satiekot ciematā vai piezvanot. Problēmas parasti sagādā aizbraukušie lietotāji, kuri vairs nav sazvanāmi, vai mūžībā aizgājušie, kas nav paspējuši nokārtot savas saistības ar bibliotēku. *“Gadās, ka kādam apmeklētājam ir vajadzība izmantot, kādus no citiem bibliotēkas piedāvājumiem pakalpojumiem un ir piemirsies bibliotēkai laicīgi atgriezt paņemtās grāmatas un periodiskos izdevumus. Tad ir iespēja par to atgādināt mutiski. Šādās reizēs dažreiz nākas saskarties ar neapmierinātību par to, ka bibliotekārs ir atļāvies atgādināt, ka ir jāatgriež bibliotēkā paņemtās grāmatas. Tas protams sarūgtina. Bet šādu gadījumu ir nedaudz.”*(Kubulu bibliotēkas vadītāja Gunita Kiseļova)

Efektīvi darbojas savstarpējā sadarbība starp bibliotēkām, kuras strādā ar BIS Alise. Ja kādas bibliotēkas darbiniece redz, ka lietotājs nav nokārtojies parādsaistības citā bibliotēkā, tad tiek atgādināts par nenodoto literatūru un izsniegums netiek veikts. Bērni, kuri nav nokārtojuši parādsaistības, netiek laisti pie datoru izmantošanas. Paldies reģiona bibliotēku bibliotekārēm par sadarbību un atbalstu darbā ar parādniekiem!

- *Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā*

Kvalitatīvu, dažādām lietotāju interesēm atbilstošu krājuma komplektēšanu ierobežo finansiālie resursi. Grāmatu cenas nemitīgi pieaug. Nozaru literatūras izdevumi dažreiz interesē šauram lasītāju lokam, tāpēc nav ekonomiski izdevīgi palielināt to īpatsvaru krājumā. Lai krājums būtu pievilcīgs un atjaunināts, iespieddarbi regulāri jānoraksta. Problēma ir arī ar lietotāju piesaisti tiešsaistes kataloga izmantošanai: tā kā bibliotēku lietotāji pārsvarā ir vecāka gadagājuma cilvēki, kuri ar internetvidi ir

uz “Jūs”, tad tādu iespēju kā informācijas iegūšana datubāzēs neizmanto. Lazdulejas bibliotēkas vadītāja izvēlas taktiku neiegrozot lietotājus termiņos: *“Ja grāmata nav pieprasīta, tad bibliotēkas lasītājiem tiek atļauts grāmatas izmantot ilgāk par noteikto termiņu. Tad lasītāji parasti izvēlas vairāk grāmatu. Esmu novērojusi- ja lasītāju “ieliek” termiņos, tad viņš izvairīgi ņem grāmatas.”*

Ja kādai no grāmatām ir liels pieprasījums, to var lasītājam sagādāt SBA ceļā, bet pastāv arī transporta problēma, jo uz attālākām novada vietām braucienu ir samērā maz. Daudzviet grāmatu apmaiņā iesaistās arī pārvalžu vadītāji un citi pašvaldības darbinieki. Arvien aktuālāks kļūst pakalpojums grāmatu piegāde mājās, jo sabiedrība noveco. Šis pats iemesls ir pielāgotās literatūras izmantojamībai: šoreiz pieprasījums ir lielāks nekā piedāvājums, it īpaši pēc grāmatām palielinātajā drukā. Sociālās aprūpes centri prasa audio grāmatas, kur ielasīti īsi stāsti vai romāni, jo senioriem ir grūti ilgstoši noturēt uzmanību.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

• *Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji*

Balvu novadā pārskata periodā darbojās 11 vispārīzglītojošās skolas un 11 pirmskolas izglītības iestādes, kuru izglītojamie ir Balvu novada publisko bibliotēku lietotāji. Pārskata periodā tika slēgta Viduču pamatskola un izglītības ieguves vieta Žīguros, slēgti bērnudārzi Vectilzā un Medņevā. Līdz ar to nopietnāks darbs ar bērniem un jauniešiem notiek tajās bibliotēkās, kuru apkalpošanas zonā ietilpst kāda izglītības iestāde, pārējās bibliotēkas ar bērniem strādā vasaras un brīvlaika periodā, kad bērni un jaunieši nebrauc uz mācībām skolās vai ciemojas pie vecvecākiem.

No kopējā lietotāju skaita Balvu novada publiskajās bibliotēkās bērni un jaunieši līdz 18 gadiem ir 32%, kas ir 1/3 daļa lietotāju. Arī bibliotēkas apmeklējums atbilstoši ir 30% no kopējā fizisko apmeklējumu skaita. Diemžēl izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem novada publiskajās bibliotēkās ir tikai 11%, kas salīdzinoši zems rādītājs. Secinājums: bērni un jaunieši lielākoties nāk uz bibliotēku tikai kopā ar klasi vai grupiņu kāda pasākuma apmeklējuma sakarā, bet pēc skolas iegriežas reti un galvenokārt pavadīt laiku kopā ar draugiem, uzspēlēt datorspēles vai pabūt

internetā. Aktīvi jādomā, kā ieinteresēt bērnus lasīt grāmatas, veicināt viņu lasīšanas prasmes un ceļu uz draudzību ar grāmatu.

Balvu Centrālās bibliotēkas apmeklētāji līdz 18 gadiem galvenokārt ir skolēni no Balvu sākumskolas, Balvu Valsts ģimnāzijas, Balvu Profesionālās un vispārējās vidusskolas, arī bērni un jaunieši no Rugājiem, Viļakas, Kubuliem - vairāk tie, kuri brauc uz Balvu Mūzikas un Mākslas skolu, pa ceļam iegriežoties bibliotēkā, kā arī pirmsskolnieki, kurus uz bibliotēku atved ieinteresētie vecāki vai dažreiz pavisam otrādi - pirmsskolnieks bibliotēku parādīt atved savus vecākus, jo viņš bibliotēkā ir bijis ar savu bērnudārza grupiņu uz kādu lasīšanas pasākumu. Balvu Centrālajā bibliotēkā 2024. gada beigās bija 1756 lietotāji, no kuriem 615 jeb 35% bija bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. No kopējā apmeklējumu skaita apmeklētāji līdz 18 gadiem bija 43,8 %. Apmeklētāju līdz 18 gadiem skaitu veicina bibliotēkas sadarbība ar izglītības iestādēm, kad pirmsskolnieki un klašu kolektīvi aktīvi apmeklē bibliotēkas organizētos pasākumus. Bet izsniegums līdz 18 gadiem bija tikai 10,2% no kopējā bibliotēkas skaita. Tas liecina par to, ka jaunākie bibliotēkas apmeklētāji bibliotēku izmanto vairāk kā brīvā laika pavadīšanas vietu. Salīdzinoši maz tiek izmantots bibliotēkas krājums. Bibliotēkas statistikas rādītājus ietekmēja arī bibliotēkas darba laiks, kas no 2024. gada 1. jūnija līdz gada beigām bija 4 darba dienas.

- *Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām*

Balvu Centrālā bibliotēka

Ļoti aktīvi tika organizētas informācijas stundas, kurās tika runāts par drošu darbošanos interneta vidē un medijpratības stundas. Pavisam kopā tās bija 16 reizes, kurās piedalījās 546 interesenti no pirmsskolas vecuma līdz pat vidusskolas klasēm. Piemēram, Balvu sākumskolas 5. klašu audzēkņi apmeklēja nodarbību "Internets ir visiem draugs, uzmanies, lai nekļūst DRAUDS!" Skolēni labprāt iesaistījās diskusijā, dalījās savā pieredzē. Kas ir pozitīva komunikācija virtuālajā saziņas vietnē, skolēni noskaidroja, izvelkot sagatavotas lapiņas ar tekstu, kuru skaļi nolasīja un pielīmēja pie planšetes. Katra klase saņēma diplomu, kurš klasē pašiem bija jāizkrāso. Skolēni tika mudināti piedalīties Drošāka interneta centra aktivitātē, klasē kopīgi izpildīt krustvārdu mīklu un iesūtīt, lai varētu piedalīties konkursā.

Balvu sākumskolas 4. klašu skolēniem tika piedāvāta prezentācija par aktuālāko saistībā ar drošību internetā par 4 tēmām - atkarību no interneta, emocionālo pazemošanu internetā, bīstamo draudzību internetā un parolēm. Skolēniem tika detalizētāk izstāstīts par šīm tēmām, iekļauti arī video ar praktiskiem piemēriem un veikts tests zināšanu pārbaudei.

Septembrī bibliotekāre piedalījās Balvu Valsts ģimnāzijas drošības dienā, kur bija sagatavoti patiesi un nepatiesi apgalvojumi par četrām tēmām, un skolēniem uz lapas bija jāsarindo un jāpielīmē tikai patiesie apgalvojumi - skolēni veiksmīgi ar visu tika galā. Vēlāk šī izveidotā darba lapa ar patiesajiem apgalvojumiem tiks piestiprināta pie klases ziņojumu dēļa un kalpos kā atgādinājums rīcībai kāda situācijā.

Oktobrī pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļas ietvaros uz nodarbībām bibliotēkā ieradās Balvu pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņi. Nodarbības tēma - “Vai viss, ko redzam un piedzīvojam virtuālajā realitātē, ir īsts?” ar mērķi rosināt bērniem internetā atrodamo informāciju uztvert kritiski un izvērtēt to. Kopā ar lācēnu Ričiju Rū un lāceni Rūbiju bērni skatījās izglītojošu filmu, ko piedāvā Tet skoliņa bērniem. Pēc video noskatīšanās tika pārrunāts video redzētais, pildītas darba lapas, mēģinot atšķetināt īstos varoņus no izdomātajiem, spēlēja pikošanās spēle. Pēc veiksmīgas darbošanās bērniem tika izsniegti diplomu.

Abonementā bērniem tika sniegtas 137 dažādas uzziņas. Dažas no tām: grāmatas par bērnu emocionālo audzināšanu pirmajos dzīves gados; par pingvīniem; par mākoņiem; bērniem par elektrodrošību; grāmatas par grafi un/vai hiphopu; grāmatas par drošību; literatūra par Vidusjūru (4. klases esejai); literatūra par Hamburgu (4. klases esejai); pasakas par kukaiņiem; grāmatas 4.- 6. klasei, ko iztirzāt stundas laikā (latviešu autoru darbi), par Balvu pilsētas dažādu objektu izveides vēsturi; grāmatas, kuru tekstos vārdi sadalīti pa zilbēm u.c.

- *Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes*

Balvu Centrālā bibliotēka

Lielākais gada pasākums, kurā piedalījās visi bibliotēkas darbinieki un kur lielākā apmeklētāju grupa bija bērni un jaunieši, notika 15. maijā, kad atdzīvinājām saulainu, pārsteigumu un prieka pilnu pasauli Balvu Centrālās bibliotēkas [dārza svētkos “Kas notiek Dižmežā?”](#) Dārza svētkos godinājām Margaritu Stārsti: savā garajā un bagātajā mūžā rakstniece un māksliniece sarakstījusi un ilustrējusi vairāk nekā 100 grāmatu, kas ar savu mīlumu, labestību un sirsnību ir tuvas kā bērniem, tā pieaugušajiem. Ziedošas dabas ieskauti tikāmies ar Burtu meitiņu, rotaļā atcerējāmies burtus un minējām mīklas. Vilks piedāvāja likt pasaku puzzles, spēlēt spēles un radoši izpausties ar krītiņiem. Gudrais koks pārbaudīja, cik labi spējam sataustīt dižmežu noslēpumainajās kastēs. Pie negantās raganas mūs sagaidīja mēles mežģi un mīklas “Kas aug dižmežā?” Baravika kopā ar suņu meiteni Šaneli aicināja piedalīties sacensībā “Noskrien suni” un spēlē “Atrodi kārumu”. Bija iespēja iejusties arī lelles Tinces lomā un mācīties rakstīt savu vārdu citādāk nekā ierasts. Tika apgleznotas sejiņas Intas Ozolas vadībā, svētkus iekustināja “Di-dancers” deju grupa “Teens”, bet Balvu Mūzikas skola

priecēja ar muzikālu priekšnesumu. Svētku noslēgumā bija iespēja tikties ar Elitu Melni un uzzināt, kā meža veltes pārstrādāt garšīgās un veselīgās lietās.

Ikgadējo Grāmatu svētku kopā ar “Zvaigzni ABC” ietvaros bērniem un jauniešiem bija vienreizēja iespēja tikties ar tādiem pazīstamiem un iemīļotiem rakstniekiem kā Dzintaru Tilaku, Arnitu Laini, Viju Langovsku, Zani Eniņu: klausīties, sarunāties, uzdot jautājumus un pēc tam vēlāk arī bibliotēkā izņemt grāmatas lasīšanai. Vairāk par grāmatu svētkiem skatīt sadaļā “Publicitāte”.

VKKF projekta ietvaros [“Lasītāji satiek rakstniekus 2024”](#) mazāki un lielāki 3.- 8. klašu lasītāji (pavisam kopā 131) Balvu CB zālē tikās ar Rebeķu Lukošus, Ēriku Bērziņu, Viesturu Ķerus un Zani Nuts. Tikšanās bija interesantas, veidojās sarunas par un ap grāmatām, radošas darbošanās un vēlāk daudzi skolēni, kuri nebija iepazinušies ar šo autoru darbiem, vēlējās grāmatas izņemt uz mājām.

Sadarbībā ar Balvu pirmsskolas izglītības iestāžu skolotājiem regulāri gada garumā notika 40 rīta stundas kopā ar pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem. Kopā tie bija 731 apmeklētājs. Pirmsskolas izglītības audzēkņi kopā ar savām skolotājām bija arī vieni no čaklākajiem bērnu žūrijas ekspertiem, kuri nāca uz bibliotēkas organizētajām grāmatu priekšā lasīšanas stundām, kur klausījās, sarunājās, atbildēja uz jautājumiem, kā arī nodarbības noslēgumā iesaistījās dažādās

radošās aktivitātēs: līmējot, zīmējot, krāsojot, spēlējoties utt. Notika arī dažādas tematiskas stundas. Izzinošas un atraktīvas izvērtās rīta stundas, veltītas mūsu pilsētas Balvi dzimšanas dienai, kurā piedalījās arī bibliotēkas Vilciņš. Nodarbībās iepazīstam savu pilsētu prezentācijā, uzzinām, kāda vieta atvēlēta vilkam Balvu pilsētā. Parādām Vilciņam, ka pazīstam burtus, saliekot vārdu BALVI, saliekam puzzles ar kādu Balvu atpazīstamas vietas attēlu, noskatāmies animācijas filmiņu "Kā Balvu vilciņš pavada dienu", kopā ar vilciņu ejam rotaļā "Adiet bērni, ko adāt". Noslēgumā, kad visi esam piekusuši, izlasām vēl arī latviešu tautas pasaku par vilku un arī I. Tomuska brīnišķīgo grāmatu "Vilka draugi".

Februārī atzīmējam arī iemīļotās pasaku meistares M. Stārastes dzimšanas dienu, kad rīta stundās pirmsskolnieki izzināja rakstnieces daiļradi un kopā ar Burtu meitiņu radošās aktivitātēs iepazīna pasaku varoņus un atpazīna burtiņus.

Izzinošas un interesantas izvērsās arī rīta stundas pirmsskolniekiem "Kukaiņi mums apkārt", kurās izrunājām, kas ir kukainis - kā domā bērni, izspēlējam jautājumu - faktu spēli par dažādiem kukaiņiem - daudz jaunas un pārsteidzošas informācijas gan bērniem, gan skolotājām un radoši izzinošā aktivitātē bērni grieza un līmēja kartiņas darba lapā *Mārītes dzīves cikls*. Bērni sava vārda pirmos burtiņus pārveidoja par mārītēm, bet noslēgumā tradicionāli lasījām grāmatu - šoreiz Esteres van der Bergas "Aijā žūžū, kukainīši".

Sadarbojoties ar skolu, tika noorganizētas literārās stundas :

"Margarita Stāraste bērniem" 2. klasēm. Sagatavota prezentācija par Margaritu Stārasti, ieskats dzīves lappusēs, ieskats grāmatās, pazīstamākie varoņi, fragmenti un ilustrācijas, sarunas par zināmo un nezināmo, noslēgumā animācijas filmiņa par Sārtuli. Nodarbība notika piecām klašu grupām, kopumā piedalījās 75 interesenti.

"H.K.Andersena pasaku pasaulē" 5. klasēm notika 4 reizes, kurās piedalījās 69 dalībnieki. Sagatavota prezentācija + stāstījums par H.K.Andersena bērniību, sapņiem, mērķiem, veiksmēm un neveiksmēm ceļā uz slavu, viņa pasakas, ieskats un fragmenti dažās pasakās. Noklausījāmies arī pasaku "Princese uz zirņa" aktiera Zapicka lasījumā. Par prieku mums visiem šo pasaku no galvas nolasīja arī viena 5.d klases skolniece, jo gatavojusi konkursam. Nostiprinot iegūtās zināšanas, noslēgumā izspēlējam spēli .

Nostiprinot zināšanas par izlasītajām grāmatām, kas ir mācību programmā, četras 4. klases apmeklēja bibliotēku, lai izspēlētu grāmatu izzināšanas spēli, kurā piedalījās 61 dalībnieks. Dalījāties komandās un atradām, kurās grāmatās dzīvo grāmatu varoņi, minējām, no kuras pasakas ir attēls, kas redzams uz ekrāna, klausījāmies fragmentus no grāmatām un minējām, no kuras grāmatas. Beigās spēlējām grāmatu varoņu ALIASU, minot, kas tas ir un kurā grāmatā atrodams.

Lai ieinteresētu un atgādinātu, ka bibliotēka ir vieta - palīgs un atbalsts mācību procesā un brīvā laika pavadīšanas vieta, bibliotēku nedēļā 1. klašu skolēni tika aicināti ekskursijās iepazīt bibliotēku. Notika 4 ekskursijas, kurās piedalījās 79 apmeklētāji. Skolēni tika izvadāti pa bibliotēkas telpām, piedāvājot dažādas aktivitātes. Visvairāk darbojāmies abonementā bērniem, uzzinot par bibliotēkas izmantošanas iespējām, noteikumiem, iesaistoties alfabēta spēles izspēlēšanā, kopā izspēlējot latviešu tautas pasaku “Vecīša cimdīņš”, iejūtoties pasaku varoņu lomās. Tika minētas mīklas, atceroties un nostiprinot alfabētu, kopā izdziedāts “Joka pēc alfabēts”.

21.maijā bibliotēkā notika LNB Skaļās lasīšanas reģionālais fināls, kurā piedalījās 14 labākie grāmatu lasītāji no visa Balvu novada: Balvu sākumskolas, Baltinavas vidusskolas, Bērzpils bibliotēkas, Eglaines pamatskolas, Rugāju vidusskolas, Tilžas pamatskolas un Viļakas vidusskolas.: Labākā lasītāja tituls tiek Laumai Žagarei no Rugāju vidusskolas, kura lasa R. Dāla grāmatu “Matilde” un kura septembrī devās uz starpfinālu Rēzeknē. Mums gan tomēr būtu gribējies, lai reģionālie uzvarētāji brauc uz finālu Rīgā Gaismas pilī.

Darbošanās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” Balvu Centrālajā bibliotēkā jau ir kā tradīcija. Visčaklākie lasītāji bija pirmsskolnieki no Balvu pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēm “Sienāzītis”, “Pīlādzītis” un Kubulu “Ieviņas”. Tas varēja notikt tikai pateicoties sadarbībai un skolotāju ieinteresētībai un atsaucībai.

Visiem bērniem patīk spoku stāsti, tādēļ arī oktobra nogalē visi interesenti tika aicināti uz spoku stāstu pēcpusdienu, kad iepazītas grāmatas ar spocīgu sižetu, lasīti fragmenti un arī paši klausītāji iesaistās sev zināmu spoku stāstu stāstīšanā.

Lai stimulētu bērnus lasīt, gada beigās “bibliotēkas rūķis” bija noskaidrojais 15 čaklākos grāmatu lasītājus, un bibliotekāres viņus aicināja uz čaklo lasītāju pēcpusdienu, lai pasniegtu nelielas saldumu paciņas un teiktu paldies lasītājiem un viņu vecākiem. Čaklāko lasītāju vārdi bija lasāmi arī bibliotēkas mājaslapā un bibliotēkas Facebook kontā.

Balvu Centrālajā bibliotēkā bērnu uzmanību svarīgām lietām joprojām pievēršam, organizējot un piedāvājot pašu izgatavotas erudīcijas spēles: februārī "Mana pilsēta Balvi", kur, apstaigājot Balvus lielformāta kartē, izmetot kauliņus un atbildot uz jautājumiem un minot mīklas par Balviem, izzinām savu pilsētu. Novembrī aktuāla bija spēle "Mana Latvija", kuru pavisam kopā izspēlēja 122 audzēkņi. Prieks, ka skolēni ir zinoši: gan māc salikt himnas vārdus, gan nodziedāt, gan atbildēt uz jautājumiem. Tāpat novembrī ikdienas bibliotēkas apmeklētājiem - bērniem gan radošajā lasītavā, gan abonementā piedāvājām kahoot.com lietotnē izveidotu spēli "Mana Latvija". Bērniem šādas aktivitātes patīk. Vasarā bibliotēkas skvērā noorganizējām spēļu pēcpusdienu, piedāvājot aktivitātes lielākiem un mazākiem. Bibliotēka iziet ārpus telpām: radošajā kvartālā lielais Cirks, lielais Domino, Twisters, Zināšu aplis, grāmatu koferis, lego, paklājiņi, kur atpūsties, erudīcijas spēles, domino, jautājumi un atbildes, puzzles radošajā darbnīcā izgatavojam tauriņus. Prieks par māmiņām, kas atnāca kopā ar saviem bērniem!

Lai pievērstu ne tikai skolēnu, bet arī viņu vecāku uzmanību bibliotēkai un tur notiekošajām aktivitātēm, turpinājām veidot konkursus - viktorīnas caur gmail.com kontu, ieliekot saites mājaslapā un Facebook bibliotēkas kontā, kā arī nosūtīt uz skolām. Izlozes kārtībā 3 pareizo atbilžu iesniedzējiem tika sarūpētas mazas saldās balviņas. Marta konkurss bija par kukaiņiem - "Kukaiņi dabā un literatūrā", septembrī "Ceļojums dažādu valstu bērnu grāmatu varoņu pasaulē", bet novembrī "Latviešu pasaku ķēniņam K.Skalbem -145". Kopumā šajos konkursos piedalījās ap 700 dalībnieku.

Kopumā Balvu Centrālā bibliotēka pārskata periodā organizējusi 102 dažādus tematiskos pasākumus bērniem un jauniešiem, kurus apmeklējuši vairāk kā 2000 apmeklētāju (skatīt pielikumu Nr.3).

Pārskatu par Balvu Centrālās bibliotēkas darbu ar bērniem un jauniešiem sagatavoja vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem Ligita Pušpure

Baltinavas bibliotēka

23.09. Dzejas mirklis "Dzeja - valoda, kurā runā sirds" kopā ar Baltinavas vidusskolas 3., 4. klašu skolēniem un skolotāju Rudīti Laganovsku. Kopīgi iepazīnāmies un iesākām lasīt Indreksa Kofa dzejoļu grāmatu "Kur palika bērni" (Bērnu žūrija '24). Paldies skolēniem, kuri izteiksmīgi, droši mums visiem noskaitīja sagatavotos dzejolišus no galvas! Ar Baltinavas vidusskolas 1., 2. klases skolēniem un skolotājām Viju Jermacāni un Inesi Ozoliņu kopā iepazīnām un lasījām Ineses Zanderes grāmatu "Izdomā sev

auto" - vienu no "Bērnu žūrijas '24" grāmatiņām. Paldies skolēniem par skaisti nodeklamētajiem dzejolišiem un skolotājām par ieguldīto darbiņu!

16.10. Katru gadu šajā datumā tiek atzīmēta Pasaules uztura diena (tiek saukta arī par Pasaules pārtikas dienu). Šīs tematiskās dienas ietvaros bibliotēkā bija skatāma izstāde "Veselīgs uzturs. Veselīga uztura receptes". Ciemos bija atnākusi Baltinavas vidusskolas pirmsskolas 4-5 gadīgo bērnu grupiņa ar skolotāju Jeļenu un Anitu. Kopīgi noskaidrojām un pārrunājām, kas ir veselīgs uzturs. Noskatījāmies mācību materiālu par dārzeņiem un pārrunājām, kādus dārzeņus pazīstam un lietojam paši uzturā. Noslēgumā mijāmies ar "Bērnu žūrijas" grāmatām. Kā apliecinājumu par iepriekš izlasīto grāmatiņu bērni uzdāvināja savus zīmējumus.

15.10. Valsts valodas diena "Valoda dzīvos tik ilgi, cik ilgi tajā runāsim!" Bibliotēkas apmeklētājiem bija iespēja uzzināt par Valsts valodas dienas atzīmēšanas vēsturi un nozīmīgumu, par latviešu valodas ceļu cauri gadsimtiem, latviešu valodu pasaulē. Rakstījām katrs savus 10 mīļākos vārdus latviešu valodā. Spēlējām spēli "Vārdu vilciens", ar kuras palīdzību apguvām, pilnveidojām un pārliecinājāmies, cik mūsu valoda ir bagāta, skanoša un skaista.

11.11. Tikšanās Baltinavas vidusskolā ar 5. -12. klašu skolēniem. Bija patīams prieks viņus sastapt tik kuplā pulciņā un uzrunāt tik nozīmīgā laikā un dienā - dienā, kad atzīmējam Lāčplēša dienu, laikā - kad vienojamies Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas lasījumos. Ar prezentāciju vēlreiz aicināju piedalīties lasīšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 24". Pārrunājām par 11. novembrī IZM organizēto eposa "Lāčplēsis" lasīšanas maratonu, lai valsts svētku mēnesī vairotu kopības un piederības sajūtu, kā arī veicinātu lasītprieku sabiedrībā. Noslēdzu savu tikšanās mirkli ar atziņu: "Lasīšana prātam ir tas pats, kas fiziski vingrojumi ķermenim".

Novembrī izstāde "Ir tikai viena Latvija - un citas nav nekur. Tā nāk no senču zemes dzīlēm un debesīm, kas kopā tur..."

Izstādē bija iespēja aplūkot prasmīgo pagasta rokdarbnieču Ilonas Keišas un Anitas Kašas adītās zeķes. Šajā nedēļā bibliotēkā ciemos bija atnākusi Baltinavas vidusskolas 4-5 gadīgo bērnu grupiņa un skolotāja Skaidrīte Keiša ar mērķi - saskaņot un sameklēt Latvijas ornamentu zīmes izvietotajā adīto zeķu izstādē, literatūras izstādē par Latviju. Malači! Cik apzinīgi un ar lielu atbildības sajūtu bērni skaitīja auseklīšus žurnāla atvērumā, vērīgi pētīja ornamentus vilnas zeķēs! Tik ļoti gribas, lai šī patriotiskā sajūta valda arī ikdienā, ne tikai svētku dienās vai pasākumos.

Bērzkalnes bibliotēka

Veidojot tematiskās pēcpusdienas PII bērniem, mācību gada sākumā kopīgi ar grupu skolotājām tika izstrādāts tematiskai plāns un katru mēnesi atbilstoši tematam tika piemeklētas grāmatas. Pirms Līgo svētkiem veidojām ziedu glezniņas, kur izmantojām līmlenti un kartona strēmelītes. Pirms darba sākuma aplūkojām grāmatas, kur ir dažādi ziedi, iepazīnāmies ar to nosaukumiem, meklējām tos iestādes teritorijā. Pie līmlentes lipīgās daļas piestiprinājām vasaras pļavas ziedus, kā rezultātā izveidojās skaistas gleznas, kuras rotāja bibliotēkas telpu. Radošajās darbnīcās kopā ar bērniem un grupu skolotājām griezām, līmējām atbilstoši tematam.

Bērniem ļoti patika izstāde “Dažādi iepirkuma maisiņi”, kur bērni varēja aplūkot reāli dzīvē dažādus iepirkuma maisiņus, kurus bija sarūpējuši vietējie iedzīvotāji: gan no agrākiem laikiem, gan tagadējos. Bērni salīdzināja maisiņu svaru un atšķirību. Tas bija aizrautīgs process gan bērniem, gan arī lasītājiem, kuri apmeklēja bibliotēku.

Pirms Ziemassvētkiem, sadarbojoties ar PII un vecākiem, Bērzkalnes pagastā norisinājās rūķu nedēļa, kur bērni bibliotēkā klausījās stāstus par Ziemassvētkiem, brīnumiem un rūķiem. Pēc tam Bērzkalnes pagasta iedzīvotāji sarīkoja rūķu skrējieni apkārt Bērzkalnes bērnudārzam, lai radītu bērniem prieku un ticību, ka rūķi IR.

Bērzpils bibliotēka

Pārskata gadā bērniem notikuši 8 pasākumi: Skaļās lasīšanas sacensības (skatīt [šeit](#)) (kopprojekts ar Bērzpils pamatskolu), Ziemeļvalstu literatūras nedēļas lasījumi - Brīvība ziemeļos – Rītausmas stunda. (Skatīt [šeit](#)) Tika sarīkotas 2 dzejas pēcpusdienas bērniem. Organizētas radošās darbnīcas “Ceļā uz Lieldienām”, “Starp Katrīndienu un Andrejiem”, (skatīt [šeit](#)) “Vārdu medības bibliotēkas apkaimē” (skatīt [šeit](#)), “Radošā tikšanās pirms Ziemassvētkiem” (skatīt [šeit](#)) Bērnu un jauniešu auditorijai uzliktas 9 literārās izstādes, kā piemēram, “Grāmatu varoņi – tēvi un vectēvi”, Dzejniekam, rakstniekam ornitologam Jānim Baltvilkam – 80, bērnu rakstniecei Mārai Cielēnai –

80, Rakstniekam, dzejniekam, tulkotājam Vikam (Viktoram Kalniņam) – 85, vācu rakstniekam Emīlam Ēriham Kestneram – 120 u.c.

Medņevas bibliotēka

Līdz 1. jūnijam pagastā darbojās Viduču pamatskola un pirmsskolas izglītības iestāde „Pasaciņa”. Ar šīm iestādēm bibliotēkai bija laba sadarbība, bet līdz ar to slēgšanu apmeklētāju skaits un bērnu grāmatu izsniegums ir samazinājies. Vēl līdz mācību gada beigām pēcpusdienās bibliotēku apmeklēja mazāko klašu skolēni. Čakli bija skolas internāta bērni. Uzkavējās arī tie, kuri gaidīja pagasta autobusu uz mājām. Viņi spēlēja galda spēles, datorspēles, lika puzzles, skatījās multfilmas, un darbojās bērnu stūrītī.

Janvārī literatūras stunda kopā ar 2.,3. klasi un skolotāju Antru Prancāni lasījām pasakas no M. Stārastes grāmatiņas “Pasakaini sniegi snieg”.

Martā pasaku stundā kopā ar PII “Pasaciņa” bērniem un skolotājām Guntu un Kitiju lasījām M. Stārastes burtu pasakas no grāmatas “Saulītes svētki”. Kopīgi skatījāmies multfilmas.

Maijā bibliotēku apmeklēja 9. klases skolēni un audzinātāja Līga Babāne, lai dalītos atmiņās, atcerētos pagājušos gadus, pateiktu paldies par sadarbību.

Pielāgotās literatūras bibliotēka

Pārskata periodā notika divi ļoti veiksmīgi pasākumi.

Janvāra mēnesī bibliotēkā notika pasākumu pēcpusdienas veltītas Luijam Brailam, kurš lika pamatus Braila rakstam - reljefu ābecei, kas ļāva neredzīgajiem ar tausti saprast rakstītu tekstu. Bērniem tika doti uzdevumi uzrakstīt vārdus, atrast grāmatu, uzminēt mīklu utt. Bērni tā aizrāvās, ka nākošajā dienā atveda savus draugus vai klases biedrus, lai palielītos, ko viņi ir iemācījušies. Otrs pasākums bija piedalīšanās Balvu CB rīkotajos dārza svētkos “Kas notiek Dižmežā” maija mēnesī. Bibliotēka gan lielam, gan mazam svētku apmeklētājam piedāvāja salikt savu vārdu Braila rakstā.

Priecēja tas, ka sabiedrība kļūst arvien izglītotāka un vai ikkatrs apmeklētājs zināja, kas ir Braila raksts un ar prieku piedalījās aktivitātē.

Rugāju bibliotēka

Rugāju bibliotēka aktīvi iesaistījās Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, kurā piedalījās 53 žūrijas eksperti. Aktīvākie grāmatu eksperti bija grupā 5+ lasītāji no sagatavošanas grupas “Knariņi”. (Skat. [Te Te Te](#)) Ilgi gaidītais Bērnu žūrijas 2023 ekspertu godināšanas pasākums pašiem jaunākajiem Bērnu žūrijas ekspertiem - pirmsskolas grupiņā “Mārītes” un sagatavošanas grupā “Knariņi”. Apvienojām patīkamo ar lietderīgo. Kopā vēlreiz atcerējāties, kādas grāmatiņas lasītas un kura bija visinteresantākā. Bērni ar sajūsmu saņēma savas pateicības un dāvanaņas par čaklo lasīšanu. (Skat. [Te, Te](#))

Februārī svinējām izcilas grafiķes, iemīļotas bērnu grāmatu autores un ilustratores Margaritas Stārstes 110. jubileju, aktīvi darbojoties bibliotēkas aktivitātēs. (Skat. [Te Te](#) un [Te](#))

Rugāju vidusskolas pirmsskolas izglītības grupa ”Mārītes” aktīvi apmeklē bibliotēku un tās rīkotos pasākumus. (Skat. [Te](#))

Jo vairāk draugu, jo raibākas Lieldienas! Martā bibliotēka aicināja piedalīties dažādās jautrās aktivitātēs. (Skat. [Te](#))

Aprīlis - Latgales kongresa diena. Sadarbībā ar Rugāju vidusskolas Latgaliešu pulciņa vadītāju skolotāju N. Garo bibliotēkā notika aktivitātes 1.- 6. klašu skolēniem. Izmantojot grāmatu “Gostūs pi Boņuka”, tika sagatavoti vairāki atjautības uzdevumi. Visvairāk jautrības izraisīja uzdevums, kurā bija dots priekšmeta attēls, tā latgaliskais nosaukums un vajadzēja pareizi izdomāt, kā tieši kuru priekšmetu sauc. (Skat. [Te](#))

Dzejas dienas aktivitātes bibliotēkā “Rudens dejo... Dzeja dejo...” (Skat. [Te, Te](#))

Katru gadu rudenī, kad kokiem lapas sāk sārtoties, ar bibliotēku un grāmatām nāk iepazīties paši jaunākie lasītāji, pirmsskolas grupiņas "Mārītes" bērni. (Skat. [Te](#) un [Te](#))

Novembrī, paralēli valsts svētku aktivitātēm, bibliotēkā notiek Ziemeļvalstu Literatūras nedēļai veltītas aktivitātes. (Skat. [Te](#))

Nacionālās skaļās lasīšanas sacensība konkurss 11–12 gadus veciem 5. klašu skolēniem, kura rezultātā tiek noskaidrots lasīšanas čempions. Cieši sadarbojoties ar Rugāju vidusskolas literatūras skolotājām, tiek gatavoti lasīšanas čempioni. (Skat. [Te](#))

Tilžas bibliotēka

Janvāris-marts

Janvārī bibliotēkā bija savākti dažādi kalendāri un izlikta izstāde un tika organizētas divas nodarbības, kuru laikā skolēni mēģināja noskaidrot, cik dažādi ir kalendāri, par ko tajos tiek rakstīts un kādu veidu kalendāri bija nopērkami iepriekšējos gados. Kopā ar 1. klases skolēniem izlasījām janvāra pasaku no "Pasaku kalendārs". Bet 2. klases skolēni kalendāros mēģināja atrast savu un klases biedru vārda dienu

datumus. 1. klase izpēta kalendāru daudzveidību.

12. februārī pie Tilžas pamatskolas 2. klases skolēniem ciemojās pagasta bibliotekāre. Nodarbības "Margaritai Stārastei-110" laikā skolēni noklausījās audio pasaku "Pasaka par skudrēnu" un atbildēja uz jautājumiem. Katrs no skolēniem uzrakstīja vēstuli Skudrēnam. Kopīgi noskatījāmies animācijas filmu "Sārtulis" un lasījām fragmentus no M. Stārastes grāmatām. Tāda pati nodarbība notika arī 3. klases skolēniem. 4. martā 1. klasei notika nodarbība "Iepazīsti Viļa Plūdoņa biogrāfiju".

Aprīlis – maijs

17. aprīlī Tilžas bibliotēkā notika "Skaļās lasīšanas" sacensības. Tajās piedalījās Tilžas pamatskolas 5. klases skolēni. Pasākuma laikā noklausījāmies 13 grāmatu fragmentus! No 22.04. - 28.04. Latvijā tiek atzīmēta Bibliotēku nedēļa. Šī gada tēma - "Bibliotēkas un lasīšana". Uz nodarbībām bibliotēkā ieradās Tilžas pamatskolas 1. - 3. klases skolēni. Bērni uzzināja par pienākumiem, kas jā dara bibliotekārei, apskatīja izliktās izstādes un katrs izveidoja savu ziedu groziņu. Sākot ar 1. aprīli tika organizēta akcija "Mīļstāstiņi 4", kuras laikā bērni varēja veidot darbus par savām māmiņām. Kopā tika iesūtīti 78 darbi. 31. maijā Tilžas pamatskolas skolotāja I. Pujate izlozēja 5 darbu autorus, kuru mammas saņēma pārsteiguma balvas no akcijas atbalstītāja z/s "Kotiņi".

Novērtējot skolas mācību gada laikā aktīvāko klasi, kas ir piedalījusies dažādos bibliotēkas organizētos pasākumos, tika piešķirta dāvana - ekskursija. 16. maijā ar Tilžas pamatskolas 2. klasi un audzinātāju Inesi Pujati devāmies apskatīt, kas notiek mūsu novada pagastos. Apciemojām Upīti, uzzinājām vairāk par Ontonu Slišanu un iemācījāmies aust prievīti - rokassprādzi. Tālāk braucām uz z/s "Kotiņi", kur iepazīnām dažādus graudus, taustījām un garšojām, sacentāmies dažādās aktivitātēs un nobeigumā bija pārsteigums - garšīgas pankūkas. Paldies Tilžas pagasta pārvaldei par autobusa nodrošināšanu!

30. maijā notika nodarbība "Drošs internets vasarā!" Tilžas pamatskolas 2. klases skolēniem. Skatījāmies filmiņas par to, ko nozīmē atkarība no telefona un kāda ir interneta etiķete. Aizpildījām darba lapas. Nodarbības noslēgumā skolēni uzzināja par jaunākajām grāmatām bibliotēkā.

Jūnijs-augusts

16. augustā Tilžas bibliotēkā notika izzinošs un informatīvs pasākums "Uzdod jautājumu policijai", kura laikā bija iespēja saņemt atbildes uz interesējošiem jautājumiem saistītiem ar policijas darbu, likumiem un rīcību dažādās dzīves situācijās. Pasākuma dalībniekiem bija unikāla iespēja iepazīties

ar kriminālpolicijas ekspertiem un uzzināt vairāk par kriminālista darbu. Bērniem tika dota iespēja izmēģināt sevi izmeklētāju lomā, meklējot dažādas nozieguma pēdas. Paldies visiem, kas piedalījās, un īpašs paldies darbiniekiem no Valsts policijas par aizraujošo, izglītojošo stāstījumu un dāvanām! Vairāk foto redzams [ŠEIT](#)

Tilžas bibliotēkas lasītājs Arvis Pugačs visu vasaru cītīgi lasīja grāmatas, veica radošos uzdevumus un piedalījās izdevniecības "Latvijas Mediji" organizētajā akcijā "Grāmatons 2024". 17. augustā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika "Grāmatons 2024" noslēguma pasākums. No 280 iesūtītajiem darbiem Arvis bija to 53 veiksmīgāko vidū, kuri saņēma balvas no akcijas sponsoriem. Paldies organizatoriem par brīnišķīgo pasākumu!

Septembris-decembris

19. septembrī uz "Dzejas dienu" nodarbību ieradās Tilžas pamatskolas 4. klase. Kopīgi izlasījām I. Zanderes grāmatu "Izdomā sev auto". Darba lapās skolēniem bija jāizdomā, kāds varētu būt viņu sapņu auto un jāuzraksta par to dzejolis. Dzejoļī bija jāraksta gan lietvārdi, gan darbības un īpašības vārdi. Paldies skolotājai Inesei Pujatei par sadarbību! Nodarbību apmeklēja 13 skolēni. Uz dzejas nodarbību ieradās arī Tilžas pamatskolas 6. klase. Kopīgi izlasījām K. Vērđiņa grāmatu "Jandāliņš". Darba lapās skolēniem bija jāatrod dzejoļos atskaņas un jāizdomā no šīm atskaņām savi dzejoļi. No 16. – 30.09. bibliotēkā notika "Dzejas dienu" aktivitātes. Tās apmeklēja Tilžas pamatskolas 1. - 7. klases skolēni. Katrai klašu grupai bija dažādi uzdevumi. Vairāk foto par "Dzejas dienu" nodarbībām var skatīt [ŠEIT](#)

10. oktobrī pagasta bibliotēkā kopā ar Tilžas pamatskolas 3. klases skolēniem apmeklēja "Grāmatu svētkus" Balvu muižā. Tikšanās bija ar grāmatu ilustratoru, mākslinieku Gustu Linkeviču.

Skolēniem bija iespēja iejusties mākslinieka lomā un pašiem uzzīmēt gan kabaci, gan vāzi ar ziediem. Paldies māksliniekam Gustam Linkevičam par interesanto tikšanos!

14. un 16. oktobrī Tilžas pamatskolā notika literārā stunda 3. un 4. klases skolēniem. Skolēniem bija iespēja iejusties lomās un izlasīt A. Vanagas komiksu grāmatu "Sirdslietas". Kopīgi tika izspēlēta spēle, kuras laikā tika meklētas atbildes uz dažādiem jautājumiem. Kā mājasdarbs skolēniem tika uzdots izdomāt pašiem savu komiksu stāstu par abu sirsniņu tālākajiem piedzīvojumiem.

Tilžas bibliotēkas vadītāja Ilze Pugača: "2024. gadā tika uzsākta jauna literatūras

popularizēšanas forma – literārās stundas. No oktobra līdz decembra mēnesim regulāri apmeklēju Tilžas pamatskolu un vadīju nodarbības. Beidzoties nodarbību maratonam, skolēniem jautāju par to, cik vajadzīgas bija šādas nodarbības. Visi piekrita, ka bija interesanti kopīgi lasīt grāmatas un vēlētos, lai bibliotekāre arī turpmāk nāk uz skolu ar grāmatām. Secinu, ka mērķis, lai bērni iepazītu grāmatu pasauli un lasītu, ir sasniegts! Kopā tika novadītas 22 literārās stundas.” Vairāk foto un aprakstus par literārajām stundām var izlasīt [ŠEIT](#)

Upītes bibliotēka

Upītes bibliotēka kopā ar Nemateriālā kultūras mantojuma centru “Upīte” pārskata periodā, tāpat kā iepriekšējos darbības gadus, organizēja dažādus pasākumus bērniem un jauniešiem, pārsvarā dažādu projektu ietvaros. Upītes fenomens ir tas, ka netiek īpaši izdalīts, pasākums ir bērniem vai pieaugušajiem, jo visi darbojas kā viena vesela kopiena – pieaugušie līdz ar bērniem, tādējādi iesaistītas tiek ģimenes kopumā. Par aktīvu dalību Upītes kopienas dzīvē tika gādāts, lai bērni un jaunieši uz lielā ekrāna varētu noskatīties filmas. Šogad tā bija Rozes Stiebras filma “Sirds likums”. Tāpat Upītes bibliotēkas čaklajiem lasītājiem bija iespēja noskatīties Tilžas amatiereteātra jauniešu kopas “Spogulēni” izrādi “Spēlējām balto grāmatu” un Latvijas leļļu teātra izrādi “Vaļa dziesma”.

Vecilžas bibliotēka

Janvārī nodarbības pirmsskolas grupas bērniem “Palasīsim grāmatiņu” laikā lasījām A. Oņihimovskas grāmatu “Klimpas kungs un burinieks”. Pēc grāmatas izlasīšanas ar bērniem pārrunājām grāmatas saturu. Šī grāmata bija pēdējā no ‘Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas 2023’ grāmatām, ko bērni izlasīja pirms aizpildīja BJVŽ23 anketas. Februārī lasījām M. Stārastes grāmatu “Ziemas pasaka” un bērni zīmēja grāmatas varoņus. Mīļākais varonis visiem bija Piparkūku vīriņš. Bērniem lika puzzles ar M. Stārastes grāmatu vāku zīmējumiem. Martā notika nodarbība pirmsskolas grupas bērniem “Gatavojamies Lieldienām”. Nodarbībā ar bērniem runājām par Lieldienu tradīcijām, bērni darba lapās ar līnijām savienoja vienādu krāsaino olu pārus, paši krāsoja Lieldienu olas un darba lapās izkrāsoja Lieldienu zaķi. Maijā 15. maijs - Starptautiskā ģimenes diena. Nodarbībā pirmsskolas grupas izglītojamiem bērni risināja krustvārdu mīklu “Māmiņdienas bilžu mīkla” un zīmēja savu ģimeni. Maija beigās pirmsskolas grupas bērniem notika nodarbība “Kādus pavasara ziedus es pazīstu”. Lasījām A. Saksas “Pasakas

par ziediem”, un bērni darba lapās izkrāsoja pavasara ziedus. Visi bērnu darbiņi bija aplūkojami izstādēs bibliotēkā.

Diemžēl, beidzoties mācību gadam, tika slēgta Tilžas pamatskolas Vectilžas pirmsskolas izglītības grupa un bija jādomā citi veidi bērnu iesaistīšanai bibliotēkas nodarbībās un pasākumos. Tika rīkotas nodarbības skolēnu rudens brīvdienās “Radošā nedēļa”. Brīvdieņu nedēļā katru dienu bērni varēja uzzīmēt dzejoli, paši uzrakstīt dzejoli par rudeni, izgatavot lukturīti vai izveidot kolāžu no koku lapām, kā arī risināt krustvārdu mīklas un darba lapās izkrāsot Helovīna ķirbi vai lasīt grāmatas.

Vecumu bibliotēka

Bibliotēkā bija noorganizētas radošās darbnīcas. Radošajā darbnīcā “Rudens motīvi rokdarbos” uzdevums bija izveidot kokam vainagu krāsainos rudens toņos, izmantojot sasmalcinātus krāsainus vilnas dzīparus, mazos gabaliņos sagrieztu kreppapīru, akvareļkrāsas. Piedāvātos materiālus vainaga veidošanai varēja izmantot vienlaikus un variēt pēc savas patikas un radošuma. Radošajā darbnīcās “Spocīgi, jocīgie Helovīni” bērni gatavoja spokus un izgreda ķirbjus. Nodarbības bērni varēja apmeklēt kopā ar vecākiem. Bērniem ļoti patīk zīmēt, griezt, krāsot, līmēt. Pēc nodarbībām bērni tika iepazīstināti ar jaunākajām grāmatām, kuras tika paņemtas lasīšanai.

Viļakas bibliotēka

25. aprīlī uz nodarbību bibliotēkā ieradās Viļakas pirmsskolas izglītības iestādes “Namiņš” sagatavošanas grupas “Kāpēcīši” audzēkņi. Bērni noklausījās dažas pasakas, pēc tam kopā ar savu skolotāju un bibliotēkas vadītāju Ruttu analizēja pasaku varoņu rīcību, pamatoja savu viedokli. Bērniem tika dots uzdevums – pie uzrakstiem LABAIS, ĻAUNAIS, PRIEKŠ, BĒDAS novietot atbilstošos attēlus (pasaku varoņus, sejas ar attiecīgām emocijām). Mazie ciemiņi labprāt salika vārdus no dotajiem burtiem.

- *Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi*

Gribētos teikt, ka lielu, grūti risināmu problēmu darbā ar bērniem nav. Nelielas problēmas, kuras pastāv: ļoti daudzi bērni bibliotēku izmanto tikai kā vietu, kur var spēlēt spēlītes datorā, telefonos, skriet, trokšņot, traucējot pārējiem apmeklētājiem. Risinājums: mēģināt piedāvāt vairāk radošas aktivitātes - radošas darbnīcas, spēļu pēcpusdienas u.c. Bērzpils bibliotēkas vadītāja Anna Kriviša: *“Vērojams interese trūkums. Zema lasītprasme, mazs vārdu krājums. Viedierīces ir aizstājušas grāmatas. Jāmeklē ceļi šo problēmu risināšanai. Vecāki, skola, bibliotēka. Jāpopularizē ģimenes bibliotēkas modelis, lai bērniem apmeklējums kļūtu par patīkamu piedzīvojumu. Arī valsts līmenī ir jārisina bērnu un jauniešu lasīšanas kūtrums. BJVŽ grāmatas kā ieteicamo literatūru varētu sasaistīt kopā ar literatūras stundām.”* Lazdulejas bibliotēkas vadītāja Madara Apare-Gabranova: *“Rudens periodā lasītāju pulkam pievienojās pirmsskolas vecuma bērns, kuram interese par grāmatām bija radījies bērnudārzs. Kopā ar vecākiem tad nāca iepazīties ar bibliotēku – vietu, kur dzīvo grāmatas. Tāpēc izglītības iestāžu un vecāku iesaiste arī ir faktors, kas ietekmē lasītgribu. Turpmāk bibliotēkā jāatjauno tādas lietas, kas jaunākos bērnus vizuāli piesaista un ieinteresē bibliotēkā darboties – mūsdienīgas spēles, puzzles, rotaļlietas u.c.”*

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

8. Novadpētniecība

- *Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes, jauninājumi novadpētniecības darbā*

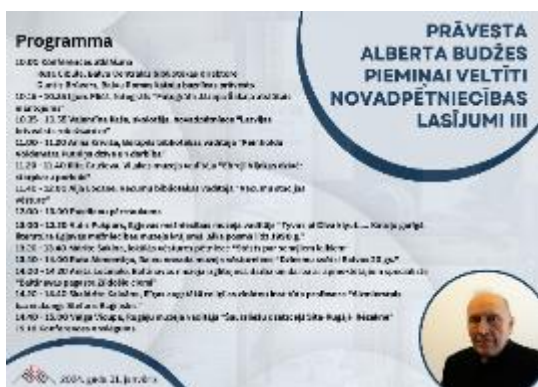
Pārskata perioda galvenā prioritāte novadpētniecības jomā bija novadpētniecības darba popularizēšana caur novadpētniecības lasījumiem prāvesta Alberta Budžes piemiņai, krājuma pieejamība un popularizēšana ar dažādu tematisko izstāžu palīdzību. Jāpiezīmē, ka Balvu Centrālās bibliotēkas bibliogrāfe Sarmīte Supe joprojām atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, tāpēc pārskata periodā svarīgākais darbs bija, lai neapstātos bibliogrāfisko ierakstu veikšana Novadpētniecības datu bāzē.

- *Novadpētniecības krājums:*

Balvu Centrālās bibliotēkas krājums 2024. gadā tika papildināts ar 8 jauniem izdevumiem. Pagastu bibliotēkās krājumu pamatā papildina jaunas tematiskas mapes, kā arī papildinājumi jau esošajām. Novadpētniecības datu bāze papildināta ar 273 ierakstiem (apmēram puse ir no vietējā laikraksta “Vaduguns”, pārējie - no “Balvu Novada Ziņām” un no preses izdevumiem, kuros rakstīts par mūsu cilvēkiem. Šiem ierakstiem pievienots arī skenētais teksts PDF formātā. Pievienoti 22 ieraksti ar Balvu CB pasākumiem 2024.gadā. 15 bibliotēkas vienības ir iekļautas Digitālajā bibliotēkā, kopīgi sadarbojoties ar LNB Industriālā mantojuma kolekcijas veidošanā.

- *Novadpētniecības darba popularizēšana*

Balvu Centrālā bibliotēka

31. janvārī bibliotēkas telpās Brīvības ielā 47 Balvu muižas ēkā notika Trešie novadpētniecības lasījumi prāvesta Alberta Budžes piemiņai, kas tika organizēti hibrīdformā: klātienē piedalījās 47 apmeklētāji, bet tiešsaistē bija pieslēgušies 37 skatītāji. Pasākumā piedalījās 11 lektori ar lasījumiem par ļoti dažādiem tematiem: fotogrāfs Igors Pličs iepazīstināja ar fotogrāfa Jāzepa Šakaļa atstāto mantojumu, Viļakas muzeja vadītājas lekcijas tēma bija “Ebreji Viļakas dzīvē: starpkaru periods”, Valentīna Kaša lasīja pētījumu par Latvijas brīvvalsts robežsardzi u.c. temati. Bibliotēku nozari pārstāvēja Bērzpils bibliotēkas vadītāja Anna Kriviša, kura apmeklētājus iepazīstināja ar vietējā matemātikas doktora, ģeofiziķa un fizioģeogrāfa Reinholda Voldemāra Putniņa nozīmi un devumu gan vietējās kopienas, gan valsts labā, vairāk pieskaroties viņa literārajai darbībai. Vecumu bibliotēkas vadītāja Aija Locāne bija sagatavojusi pētījumu par Vecumu stacijas likteni, vēsturi, kā arī par izsūtītajiem, kas savu sāpju ceļu sākuši tieši no Vecumu stacijas. Aija Locāne ar savu pētījumu un stāstījumu par Vecumu staciju piedalījās arī LTV raidījumā “Tiksimies stacijā!” Visu raidījumu var noskatīties ReTV arhīvā [šeit](#).

Sakarā ar to, ka žurnāli A12 līdz 2016. gadam tika norakstīti, visiem rakstiem, kuri agrāk ir tikuši aprakstīti Novadpētniecības datu bāzē, pievienotas anotācijas PDF formātā, lai varētu tos uzreiz izlasīt. Joprojām aktīvi darbojas akcija “Mēs uzmanīgi sekojam līdz rakstiem preses izdevumos par mūsu cilvēkiem, notikumiem, pasākumiem...”- ar tādu moto mēs pārskatām visu saņemto presi. Lai piesaistītu lielāku uzmanību šiem rakstiem, pamanītos rakstus skenējam un pēc tam izsūtām

izveidotajai bibliotēkas lasītāju grupai “periodikas fani” (šobrīd 180 cilvēkiem). 2024. gadā noskenēti 45 raksti (135 lpp.). Reizēm nākas skenēt rakstus arī pēc citu bibliotēku vai lasītāju pieprasījuma.

Bērzpils bibliotēka

Pārskata gadā Bērzpils bibliotēka bija sadarbības partneris Radošai apvienībai “TREIS” (Kristīne Pokratniece). Darbs projektā “Pa 1960. gada zinātniskās ekspedīcijas pēdām Bērzpilī”. Tika meklēti Latviešu folkloras krātuves 1960. gada ekspedīcijas Balvu rajonā 27 teicēju pēcnācēji, lai atjaunotu, papildinātu šo cilvēku biogrāfijas un iegūtu foto liecības. (skatīt [šeit](#)) Savāktais materiāls būs atrodams bibliotēkas novadpētniecības stūrītī. Darbs pie novadpētniecības materiāliem tiks turpināts.

Viļakas bibliotēka

Par tradīciju kļuvusi novadnieku godināšana jubilejas reizēs bibliotēkas mājaslapā un Facebook bibliotēkas lapā.

Septembrī bibliotēkas zālē apmeklētājus priecēja Viļņa Reguta foto izstāde „Nezaudē spēju brīnīties!” 1. oktobrī lasītāju klubīna „Mantinieces” dalībnieces pulcējās uztikšanos ar izstādes autoru, Latvijas apceļotāju V. Regutu. Viļakas bibliotēkas novadpētniecības darbu popularizējošo izstāžu sarakstu var skatīt pielikumā Nr.4.

- *Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības, problēmas un to risinājumi*

Joprojām aktuāla ir novadpētniecības krājuma digitalizācija. Pirmkārt, trūkst darbinieku, kas to darītu. Otrkārt, ir teorētiskā zināšanas, bet nav praktisko iemaņu. Un treškārt, galvenokārt, ir vērojama pasivitāte no bibliotēkas darbinieku puses, kas ir arī galvenais kavēklis digitalizācijas procesam.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

9. Projekti

Balvu Centrālā bibliotēka

Tabula "Projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Grāmatniecība, lasīšanas paradumi un to kultivēšana Ziemeļlatgalē.	VKKF Latgales kultūras programma 2024	400 EUR	01.09.2024- 15.12.2024 Ziemeļlatgales un pārnovadu visu nozaru darbinieku lasītveicināšana, kultūras darbinieku zināšanu padziļināšana, kā arī kultūrvēsturiskās vides savstarpēja iepazīšana. Ar tiešsaistes nodrošinājumu popularizēta grāmata kā kvalitatīvs laika resursu izmantošanas veids. Noorganizēts pasākumu cikls, kas īpašā veidā izgaismoja grāmatniecības un lasītprasmes nozīmi Ziemeļlatgalē. Pasākumu ciklā iekļautas 2 izzinošas lekcijas par grāmatniecību un lasītveicināšanas nozīmīgumu, veicinot latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides savstarpēju iepazīšanu. Notikušas 2 sarunas ar Balvu novada ļaudīm par lasīšanas paradumiem un grāmatu nozīmi personības izaugsmē. Izveidota virtuālā izstāde "Sarunas par grāmatām. Mūsdienīgi un asredzīgi". Projekta publicitāte nodrošināta Balvu Centrālās bibliotēkas mājas lapā un FB kontā.	Atbalstīts
"Lasītāji satiek rakstniekus 2024"	VKKF	1000 EUR	Projekts "Lasītāji satiek rakstniekus 2024" tika realizēts no 01.08.2024. līdz 30.12.2024. Projektu organizēja Balvu Centrālā bibliotēka sadarbībā ar Balvu sākumskolu un Balvu Valsts ģimnāziju. Projektā ietvaros notika Balvu pilsētas bērnu un pusaudžu tikšanās ar četriem latviešu rakstniekiem, lai	Atbalstīts

			veicinātu auditorijas interesi par grāmatām kā mūsdienās aktuālu informācijas, izklaides un pilnveides resursu. Projektā Balvu pilsētas bērniem un pusaudžiem tika sniegta iespēja būt tiešā kontaktā ar viņu šī brīža iecienītākajiem rakstniekiem, veicinot lasītprieku un lasītprasmi auditorijas vidū.	
“Omotu stuosti”	VKKF	2000 EUR	Projekts Stāstnieku festivāls “Omotu stuosti” tika realizēts 2024. gada 2.-3. augustā Upītē. Projekta mērķis: veicināt stāstniecības tradīciju kā nozīmīgu nemateriālā kultūras mantojuma daļas saglabāšanu, attīstīšanu un tālāknodešanu Latgales kultūrtelpā, caur stāstniecību popularizēt amatu prasmes, sekmēt to pārmantojamību nākamajās paaudzēs, izzināt un popularizēt vietējo kopienu (t.sk. arī mazākumtautību) dzīvesziņas, kultūras mantojuma īpatnības.	Atbalstīts

Sīkāk Balvu Centrālās bibliotēkas projektu realizācija apskatīta sadaļās “Darbs ar bērniem un jauniešiem”, “Publicitāte” un “Metodiskais darbs”.

Upītes bibliotēka

Upītes bibliotēka, tāpat kā iepriekšējos gadus, ir piedalījies Upītes tautas nama rīkotajos projektos, jo Nemateriālā kultūras mantojuma centrs “Upīte” strādā kā vienota komanda, iesaistot visas struktūrvienības. Centra realizētie projekti:

28.03.2024. Kūkovas novada bērnu un jauniešu folkloras svētki “Pulkā eimu, pulkā teku”

31.03.2024. Lieldienas pie Upītes skolas ozola.

13.04.2024. Latvijas folkloras balva “Austras koks”.

18.-19.05.2024. Folkloras festivāls “Pulkā eimu, pulkā teku” Zasā

21.06.2024. *Pī-dzīdam.*

30.07.-03.08.2024. Starptautiskais folkloras festivāls “*Ļipa kust*”

01.08.2024. *Styprūs skriejīns.*

02.08.2024. IX Latgales stāstnieku festivāls “*Omotu stuosti*”, kuram stāstu tēma ir “Tautas muzikants, rotaļnieks.

22.08.2024. Latvijas Leļļu teātra izrāde “Vaļa dziesma”.

24.08.2024. Dirty Deai Teatro izrāde “Mantojums”.

21.09.2024. *Upītes uobeļduorzs*.

12.10.2024. Starptautiskā folkloras festivāla “Baltika - 2025” skate Upītē.

06.11.2024. Telpiska skaņas horeogrāfiska izrāde “Labra nams”.

13.12.2024. Latvijas Nacionālā teātra izrāde “Dullais Dauka”.

- *Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem*

Projektu rakstīšana ir prasme, kas apgūstama pacietīgā un ilglaicīgā darbā. Projekti ļauj piesaistīt bibliotēkai lasītājus, nodrošina kaut minimālu finansiālu atbalstu pasākumiem un to realizācijai. Iespējams, ka daudzus no projektu rakstīšanas attur bailes un zemais pašvērtējums.

10. Publicitāte

- *Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem*

Balvu novada publisko bibliotēku darba formas publicitātes nodrošināšanai:

- Publikācijas laikrakstos “Vaduguns” (skat. Pielikumu Nr. 5), “Balvu Novada Ziņas”, žurnālā “A12”, “Vietējā Latgales Avīzē”, e-periodikā “LaKuGa”;
- interneta vietnēs – bibliotēku mājas lapās, pašvaldību mājas lapās, <https://www.upite.lv/>, www.kulturaskarte.lv ;
- Sociālajos tīklos Instagram, Facebook, Twitter, Draugiem.lv ;
- WhatsApp grupās lasītājiem, personalizēti uzaicinājumi uz pasākumu WhatsApp;
- Afišas pie dažādiem informācijas stendiem bibliotēkā, pagasta, ciemā;

- Balvu CB informācija pilsētas elektroniskajā tablo;
- tematiski pasākumi;
- literatūras izstādes;
- dažādi konkursi;
- vietējo mākslinieku, rokdarbnieku un citu pilsētu un novadu autoru darbu izstādes;
- sižeti Latgales reģionālajā televīzijā;
- ekskursijas pa bibliotēku dažāda vecuma apmeklētājiem grupās un individuāli;
- informācija par bibliotēkas pakalpojumiem drukātā formātā bibliotēkā un pie informācijas dēļiem pilsētā, skolās, ģimenes ārstu praksēs, „flaeri” – aicinājumi uz pasākumu grāmatzīmes formā, e-pasta aicinājumi uz pasākumiem bibliotēkas lietotājiem, draugiem un sadarbības partneriem, uzaicinājums telefoniski.

Afišas – viskošākais publikācijas veids

Viens no efektīvākajiem veidiem, kā popularizēt bibliotēkas darbību, ir dažādu pasākumu un izstāžu rīkošana. Publika, apmeklējot bibliotēku organizētos pasākumus, netiešā veidā tiek informēta par bibliotēkas esamību kā tādu, rada interese iegriezties bibliotēkā un apskatīties, kas tad vēl tāds notiek, un tā, iespējams, pasākuma netīšs apmeklētājs kļūst par bibliotēkas klientu.

Balvu Centrālā bibliotēka

Viens no vērienīgākajiem Balvu Centrālās bibliotēkas darbu popularizējošajiem pasākumiem ir ikgadējie [Grāmatu svētki kopā ar “Zvaigzni ABC”](#). Šoreiz tie, pēc divu gadu ceļojumiem pa novadu, atkal atgriezās Balvos. Kā pasākuma norises vieta tika izvēlēta Balvu muiža – vieta, kur perspektīvā nākotnē izvietosies Balvu Centrālā bibliotēka. Telpas bija izgreznotas ar rudens ziediem un ķirbjiem. Arī foajē visus sagaidīja milzīgs ķirbis, kas bija atceļojis no Baltinavas ķirbju izstādes. Svētku koncepcija – pagaidām mēs vēl esam pelnrušķītes, un mums ir tikai sapnis par pili, bet mēs ticam, ka pienāks laiks, kad ķirbis pārvērtīsies kariatē un mēs dosimies uz savu sapņu bibliotēku muižas ēkā. Autorus, kurus vēlētos redzēt tikšanās brīdī, pamatā izvēlējās skolu audzēkņi, un “Zvaigzne ABC” ar Viju Kilbloku priekšgalā bija atvedusi pie saviem lasītājiem Viju Laganovsku, Dzintaru Tilaku, Zani Eniņu, Arlitu Laini, Indaru Kraģi, Līgu Laimiņu un grāmatu ilustratoru Gustu Linkeviču. Autoru un darba grupas kolektīvam pievienojās LNB direktore Dagnija Baltiņa un Bibliotēku attīstības centra darbinieces. Svētkus atklāja ar nelielu ieskata video rullīti par nākotnes iecerēm, autoriem stresu pirms uzstāšanās palīdzēja noņemt Tilžas amatiereteātra jauniešu grupa “Spogulēni” ar nelielu improvizāciju. Tukšās muižas - nākamās bibliotēkas telpas bija pateicīga vieta sarunām par grāmatām dažādām grupām un dažādās auditorijās, jo galvenajā lomā bija grāmatu autors un grāmata. Pēc oficiālās daļas Grāmatu svētku viesi varēja izbaudīt brīnišķīgos rudens krāsās greznotos Balvu ezera skatus uz plosta un kalt plānus nākošajiem pasākumiem. Zīmīgi, ka tieši uz plosta ezera vidū Dzintaram Tilakam tika paziņots, ka viņa grāmata “Zlatas ceļš” ir iekļauta šī gada Starptautiskās jaunatnes bibliotēkas (International Youth Library) White Ravens katalogā, kur bērnu un literatūras eksperti apkopo vairāk nekā 200 ievērojamas bērnu un jauniešu grāmatas no aptuveni 50 valstīm.

Iemīļotas un lasītāju apmeklētas ir arī dažādas [izstādes](#) Balvu Centrālajā bibliotēkā. 7. februārī par godu Balvu pilsētas dzimšanas dienai Izstāžu zālē tika atklāta tradicionālā Balvu Mākslas skolas darbinieku izstāde “Kopā”, kurā bija aplūkojamas gleznas dažādās tehnikās, keramikas darbi, darbs

materiālā, dažādi veidoti dāvanu maisiņi un miniatūri zīmējumi. Izstādes kuratore ir bibliotēkas lietvede un mākslas skolas skolotāja vienlaicīgi, tāpēc šāds sadarbības modelis ir īpaši izdevīgs: mākslas skolas audzēkņi apmeklē savu skolotāju darbu izstādi bibliotēkā, līdz ar to tā ir arī reklāma citiem bibliotēkas pakalpojumiem. Vēl pārskata periodā organizēta izstāde “Emeritas Brenčevas dzimtas mantojums”, kurā varēja aplūkot mātes, vecāsmātes un vecvecmātes izsūtus sienas deķus, austās segas, tamborētās kleitas un adījumus. Aprīlī Izstāžu zālē apmeklētāji iepazinās ar Anitas Mencendorfas savdabīgo dzīves skatījumu caur viņas darbiem, bet gada nogalē zāli piepildīja brieži, aļņi, stirnas, mežacūkas, zaķi un dažādi putni, kuri visus apmeklētājus vēroja no bitenieka un dabas fotogrāfa Māra Kreicberga fotogrāfijām.

Upītes bibliotēka, Balvu Centrālā bibliotēka

2024. gada 2. un 3. augustā Balvu Centrālā bibliotēka kopā ar Nemateriālās kultūras mantojuma centru “Upīte” realizēja VKKF projektu - organizēja 9. Latgales stāstnieku festivālu “Omotu stuosti. Tautas muzikants, rūtaļņiks”, kurā piedalījās 25 dalībnieki no 7 novadiem un divām valsts pilsētām. Tika popularizēta latgaliešu valoda, noorganizētas 3 izzinošas ekskursijas un 3 meistardarbnīcas. Lielo stāstu un danču vakaru apmeklēja 156 interesenti. Festivāla noslēguma pasākums apvienojās ar Starptautiskā folkloras festivāla “Ļīpa kust” noslēgumu, kas ir jauna veida kultūras projektu piedāvājums Ziemeļlatgalē, divu festivālu mijiedarbība, kas viens otru lieliski papildināja. Kopējais pasākuma apmeklētāju skaits – 534.

Bērzkalnes bibliotēka

2024.gada jūnijā tika izveidots [logo Bērzkalnes bibliotēkai](#).

Bērzkalnes bibliotēkā tās darbības popularizēšanai tika organizētas daudzas un dažādas [izstādes](#): 5 Mākslas skolas audzēkņu izstādes, 1 izstāde no Balvu novada sociālā pārvalde Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centra, 1 izstāde no gleznošanas studijas "Olīves" darbiem, Bērzkalnes pagasta iedzīvotājas Elīnas Ķerģes mākslas izstāde. Izstādes guva lielu atsaucību lasītāju vidū un bija plaši apmeklētas. Novembrī, iestājoties tumšajam laikam, kopā sanāca Bērzkalnes bibliotēkas čaklākie lietotāji lai piedalītos atstarotāju gatavošanas meistardarbīnā.

Viļakas bibliotēka

21. februārī tiek atzīmēta [Starptautiskā dzimtās valodas diena](#). Šis datums labi iederējās, lai nosvinētu literātu biedrības "Viļakas Pegazs" 15 gadu jubileju. Viļakas bibliotēkas zālē pulcējās literāti Santa Mežābele, Vilis Bukšs, Rutta Jeromāne, Aussalīts (Pēteris Boldāns), Ilze Keiša, Ilze Šaicāne, Ilga Bukovska un domubiedri. Galvenais pasākuma akcents – Santas Mežābeles (Antoņinas Ločmeles) jaunās grāmatas "Te tu ARĪ esi" atvēršana. Zālē varēja aplūkot "Viļakas Pegaza" dalībnieku literāro devumu un svarīgāko notikumu afišas.

Literātu biedrības "Viļakas Pegazs" dalībnieki Viļakas bibliotēkā tikās 13.septembrī [pasākumā "Dzeja dejo cauri gadalaikiem"](#). Skanēja dzeja par dabu dažādos gadalaikos. Klātesošajiem tika dots interesants uzdevums - saklausīt un uzskaitīt dabas tēlus dzirdētajās vārsnās. Kopējais to skaits bija vairāk kā divi simti. Ilze Keiša

saņēma Atzinības rakstu un mazu zirdziņa figūriņu - kā Pegaza balvu par bagāto literāro klāstu un latgaliešu valodas popularizēšanu.

22. maijā Viļakas bibliotēkā pulcējās [interesu klubiņa "Mantnieces"](#) dalībnieces. Šoreiz ar gluži praktisku nolūku - apmainīties ar puķu vai dārzeņu stādiem. Pēc veiksmīga un izzinoša maiņas procesa turpinājās gan jautras, gan nopietnas sarunas pie pašu sarūpētā cienasta. Sirsnīga tikšanās bija gada nogalē – 27. decembrī, kur tika pārrunātas aizejošā gada aktualitātes un aplūkota prezentācija par kalendāriem dažādos laikos.

- *Bibliotēkas informācija tīmeklī*

Gandrīz visām Balvu novada publiskajām bibliotēkām ir aktīvs konts kādā no sociālo tīklu platformām. Pateicoties aktīvai darbībai sociālajos tīklos – populārākais ir Facebook – tiek popularizēta bibliotēkas darbība, pasākumi kļuvuši apmeklētāki, arī bibliotēkas izsniegums pieaug pēc jaunumu publicēšanas. Bibliotēkā arvien vairāk iegriežas lasītāji, kas par tādu vai citādu grāmatu ir uzzinājuši tieši ar sociālo tīklu starpniecību, un interesējas, vai var šo grāmatu izņemt. Visefektīvākā uzrunas forma kāda pasākuma apmeklējumam ir privāta ziņa WhatsApp (protams, pēc individuāla mutiska uzaicinājuma).

Tabula "Sociālo tīklu saturvienību skaits. Balvu novads"

	Saturvienību skaits
	2024
Facebook	810
Instagram	272
TikTok	
YouTube	
X	
Twitter	5

Tabula "Sociālo tīklu saturvienību skaits. Balvu Centrālā bibliotēka"

	Saturvienību skaits
	2024
Facebook	210
Instagram	87

- *Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi*

Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbacka: "Izteiciens "cilvēks-orķestris" tiek izmantots, lai aprakstītu kādu, kurš ir daudzpusīgs un talantīgs daudzās dažādās jomās vai darbībās, gluži kā viens mūziķis, kurš var spēlēt vairākus instrumentus un izpildīt dažādas lomas. Šis termins bieži tiek lietots pozitīvā nozīmē, lai uzsvērtu kādas personas spējīgumu un talantu dažādos veidos. Pagasta bibliotekārs pilnībā atbilst šim statusam, jo viņam jāiejūtas dažādās lomās- ideju ģenerators,

pasākuma organizators, noformētājs un vadītājs, fotogrāfs u.c. Bieži vien ir laika trūkums, pārnest emocijas un iespaidus uz papīra pēc kāda notikuša notikuma bibliotēkā, tāpēc man ir izstrādāta „pēcpasākuma” sistēma: notikums/pasākums→ neliela atpūta→ ieraksts bibliotēkas dienasgrāmatā. Šie trīs soļi ļoti atvieglo darbu vēlāk, kad jāveic notikušo pasākumu apraksti bibliotēkas mājaslapā un sociālajos kontos. Visi bibliotēkā notikušie pasākumi un aktivitātes pārskata periodā var uzskatīt par veiksmīgiem bibliotēku popularizējošiem pasākumiem, jo bija labi apmeklēti.”

11. Sadarbības tīkla raksturojums

- *Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām*

Bibliotēku ikdienas darbs ir balstīts sadarbībā ar citām pašvaldības struktūrvienībām un iestādēm: Kultūras un Tautas namiem, ar Tūrisma informācijas centru, novada domi un pagastu apvienībām; ar skolām, pirmskolas izglītības iestādēm un to pedagogiem. Savstarpējā sadarbība starp pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām nodrošina sekmīgu plānoto darbu realizāciju.

Pārskata periodā visām Balvu novada publiskajām bibliotēkām turpinājās veiksmīga sadarbība ar Balvu Mākslas skolu (konkrēti skolotāju Līgu Buli kā kuratori) dažādu izstāžu veidošanā, Balvu Centrālās bibliotēkas pasākumu organizēšanā. Baltinavas, Briežuciema, Rekovas un Balvu Centrālajai bibliotēkai turpinās sadarbība arī ar Baltinavas Mūzikas un Mākslas skolas pedagogiem un audzēkņiem (darbu izstādes, Grāmatu svētki kopā ar “Zvaigzni ABC”).

Sadarbības partneris	Sadarbības forma
Balvu Dzimstarakstu nodaļa	Informācijas precizēšana 37 personām bibliotēkas datubāzē – miršanas dati.
Balvu novada muzejs	Pasākums “Spēka zīmes Latvijai”
Latvijas Neredzīgo biedrības Balvu teritoriālā organizācija	Jaunu lietotāju apzināšana, novadpētniecības materiāli tematiskajām mapēm, tematisku pasākumu rīkošana, publicitāte.
Pansionāts un sociālās aprūpes centri	Pasākumi un literatūras nodrošināšana
Tilžas kultūras darba organizatore Daiga Lukjanova	Tilžas pagasta svētki, čaklāko lasītāju godināšana
Pagastu pārvaldes, apvienības	Īkdienas saimniecisku jautājumu risināšana, klientu apkalpošanas centra darbība, finansiālais atbalsts transportam dažādu pasākumu apmeklējumam, ar kasi saistītie jautājumi
Daudzfunkcionālie sociālo pakalpojumu centri Balvos un Beņislavā	Rokdarbu izstādes
Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centra Balvu filiāle	Dažādu informatīvu materiālu sagatavošana Braila rakstā. Brīvprātīgais darbs pielāgotās

	literatūras apmaiņā pie lasītājiem
Pagastu kultūras dzīves organizatori	Pasākumi

- Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes*

Sadarbības partneris	Sadarbības forma
z/s "Kotiņi"	Pārsteiguma balvas dažādu konkursu dalībniekiem, grāmatu svētku autoriem
Vietējie iedzīvotāji (O. Avotiņa, E. Ķerģe, gleznošanas studija "Olīves", "Ūdensroze", L. Paldiņa u.c.)	Rokdarbu izstādes, mākslas darbu izstādes
Bitenieks un fotogrāfs Māris Kreicbergs	Fotogrāfiju izstāde (atveda un aizveda)
Keramikas studija "Vāpe"	Pārsteiguma balvas pasākumam "Noslēpumainais viesis"
Ziemeļlatgales laikraksts "Vaduguns", žurnālisti E. Gabranovs, A. Socka, S. Karavoičika	Rakti par bibliotēkām un to pasākumiem, krustvārdu mīkla "Prātnieks"
"Zvaigzne ABC", Vija Kilbloka	Grāmatu svētku norise, atlaižu kuponi pasākuma dalībniekiem, pārsteiguma balva konkursa "Prātnieks" uzvarētājiem
IK "Virja"	Grāmatu piegāde
"Latvijas Pasts" Balvu nodaļa	Pasta sūtījumu piegāde
Privātpersonas	Grāmatu ziedojumi, finansiālais atbalsts
LNB, Bibliotēku attīstības centrs, Kompetenču attīstības centrs	Metodiskā un konsultatīvā sadarbība
Nevalstiskā organizācija "Vaivariņi"	Pasākuma organizācija
Pastniece Iluta Pugača	Grāmatu piegāde lasītājiem mājās
Mednieku un makšķernieku kolektīvs "Bebrītis"	Pasākumu organizēšana
LSK Latgales komitejas Balvu nodaļa	Pasākumu organizēšana
Literātu biedrība "Viļakas Pegazs"	Pasākumi, grāmatu atklāšanas svētki.

- Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība*

Žīguru bibliotēka turpina sadarbību ar zviedru fondu "Gnosjo Hjalper" un Dagniju Dalbiņu. Dagnija kādreiz dzīvoja un mācījās Žīguos un, pateicoties viņai un viņas zviedru draugiem, bibliotēkai tika sagādāti materiāli, rotaļlietas bērnu stūrītim, kancelejas preces un mēbeles. Tas palīdzēja radīt mājīgumu telpās, gan bagātināja dažādus pasākumus.

- Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā*

Sadarbības partneris	Sadarbības forma
Baltinavas muzejs	Novadpētniecības materiālu papildināšana, apmaiņa ar materiāliem, fotogrāfijām, pasākumu organizēšana (piem., liepu stādīšana)

Rugāju muzejs	Novadpētniecības materiālu papildināšana, materiālu vākšana un apkopošana par Upmalas sākumskolu.
Pilsētas un pagastu iedzīvotāji	Fotogrāfijas, dažādi materiāli, atmiņu stāsti

• *Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums*

Bibliotēkas darba veiksmes atslēga ir mūsu sadarbības partneri. Pateicoties viņu atbalstam, atsaucībai un ieinteresētībai bibliotēkā var notikt dažādi interesanti pasākumi. Gribētos domāt, ka šī sadarbība notiek arī tāpēc, ka bibliotēkas piedāvātās aktivitātes darbā ar bērniem viņi atzīst par vajadzīgām, lietderīgām un arī interesantām. Paldies viņiem par to!

Sadarbības partneris	Sadarbības forma
Pirmsskolas izglītības iestādes “Pīlādzītis”, “Sienāzītis”, “Ieviņa” skolotāji un metodiķi	Darbošanās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu žūrija”; tematiskas rīta stundas bibliotēkā
Balvu sākumskolas direktore, direktores vietniece mācību un ārpusklases darbā, klašu audzinātājas	Sarunas par grāmatām, literārās stundas, erudīcijas spēles, izstāžu apmeklējums bibliotēkā, tikšanās ar rakstniekiem; Skaļās lasīšanas reģionālais fināls, Grāmatu svētki, Dārza svētki
Balvu Valsts ģimnāzijas direktore un skolotāji	Tikšanās ar rakstniekiem, Grāmatu svētki
Balvu Profesionālā un vispārējā vidusskolas direktore, skolas bibliotekāre	Grāmatu svētki
Tilžas pamatskolas pirmskolas izglītības iestāde	Bērnu darbiņu izstādes, “Bērnu žūrijas” grāmatu lasīšana un anketu aizpildīšana
Tilžas pamatskola	Pasākumu organizēšana, atbalsts literārajām stundām
Baltinavas vidusskola	Pasākumi, iesaiste “Bērnu žūrijā”
Zvaigzne ABC	Atbalstīja ar balviņām Skaļās lasīšanas reģionālā fināla dalībniekus
Laikraksta “Vaduguns” žurnālisti: I. Tiušinska, E. Gabranovs	Popularizēja bibliotēkas aktivitātes darbā ar bērniem.
Balvu novada pagastu bibliotekāri	Atbalsta Skaļās lasīšanas reģionālo konkursu.
Picērija “Zebra” Balvos	Atbalsta Skaļās lasīšanas reģionālo konkursa dalībniekus ar dāvētajām picām
Pirmskolas ii “Pasaciņa”, Viduču pamatskola (līdz likvidēšanai)	Pasākumu organizēšana, dalība “Bērnu žūrijā”
LNB BLC kolēģes	Konsultācijas, tiešsaistes pasākumi par darbu ar bērniem, “Skaļās lasīšanas sacensības”, “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”

Stabila bibliotēkas sadarbība ar Rugāju vidusskolu un pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņiem un pedagogiem. Kopīga pasākumu plānošana un īstenošana, organizējot dažādas tematikas izglītojošus pasākumus. Iespēju robežās tiek piedāvātas nodarbības par dažādām tēmām, radošās darbnīcas, erudīcijas un radošie konkursi. Jau vairāku gadu garumā veiksmīga sadarbība starp bibliotēku un Rugāju vidusskolas pirmsskolas izglītības iestādi. Skolotāja I. Učelniece katru gadu rudenī grupiņas "Mārītes" bērnus ved iepazīstināt ar bibliotēku. Aktīvi apmeklē gan izstādes, gan citas radošas un aizraujošas aktivitātes. Sagatavošanas grupas „Knariņi” bērni un skolotāja S. Anckina vienmēr bērnus iesaista bibliotēkas aktivitātēs. Rugāju vidusskolas sākumskolas skolotājas I. Useniece, A. Circene, V.Kadakovska un A. Kukurāne ar audzēkņiem seko līdzi izvietotajai informācijai un apmeklē bibliotēkas pasākumus, bieži paši jautā, kad būs kāda bibliotēkas aktivitāte. Bērni piedalās Bērnu un jauniešu žūrijā, apmeklē pasākumus- dzejas dienas, Ziemeļvalstu Literatūras nedēļa, aktivitātes Lieldienās un valsts svētku mēnesī u.c.

Rugāju vidusskolā katru gadu tiek rīkots Gada nomināciju pasākums. Arī 2024.gadā bibliotēka tika nominēta kā "Gada sadarbības partneris" un uzaicināta uz pasākumu, kuru ar lielu prieku apmeklēja, gūstot daudz pozitīvas emocijas.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

- *Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā*

Balvu novada bibliotēkas strādā centralizētā modulī: Balvu Centrālā bibliotēka un tās struktūrvienības - vietējās nozīmes publiskās bibliotēkas ar vienotu budžetu krājuma komplektēšanai un pakalpojumiem (kanceleja, IIS Alise, pasākumi u.tml.). Upītes bibliotēka atrodas Balvu Centrālās bibliotēkas metodiskās pārraudzības zonā un ir Nemateriālā kultūras centra "Upīte" struktūrvienība. Kopumā pārskata periodā Balvu novadā darbojās 24 publiskās bibliotēkas. Visu Balvu novada publisko bibliotēku prioritāte pārskata periodā – līdzvērtīga bibliotekāro pakalpojumu kvalitāte ikvienam novada iedzīvotājam. Metodiskā un konsultatīvā darba galvenie uzdevumi bija kvalitatīvu un saturīgu profesionālās pilnveides pasākumu nodrošināšana, metodiskais atbalsts skolu bibliotekāriem, kolektīva saliedēšanas pasākumi, kā arī konsultatīvais un psiholoģiskais atbalsts kolēģiem, kuri uzņēmas pildīt pašvaldību klientu apkalpošanas centra speciālista pienākumus. Sakarā

ar jaunu darbinieku ienākšanu kolektīvā, svarīgs bija apmācības darbs pienākumu kvalitatīvai veikšanai: šajā uzdevumā iesaistījās viss Balvu Centrālās bibliotēkas kolektīvs.

- *Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi*

Metodisko darbu koordinē, vada, sniedz konsultācijas, organizē tālākizglītības pasākumus, kopīgus semināru un konferenču apmeklējumus Balvu Centrālās bibliotēkas direktores vietniece pamatdarbības jautājumos, konsultācijas dažādos bibliotekārā darba jautājumos sniedz arī pārējie bibliotēkas darbinieki. Vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem konsultē pagastu bibliotēku darbiniekus bērnu un pusaudžu literatūras komplektēšanas jautājumos, par bērnu lasīšanas veicināšanas pasākumu organizēšanu, koordinē darbu ar “Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju” bibliotēkās, ir Nacionālā Skaļās lasīšanas koordinatore Balvu novadā gan publiskajām, gan skolu bibliotēkām.

Balvu CB direktores vietniece, direktore un citi bibliotēkas speciālisti pārskata periodā apmeklēja visas 23 novada publiskās bibliotēkas. Tās bibliotēkas, kurās notika papildu darba pienākumu deleģēšana un izveidoti pašvaldību klientu apkalpošanas centri vai arī mainījās darbinieki, tika apmeklētas vairākkārtīgi. Izveidojot novada bibliotēkās Valsts un pašvaldību vienotos centrus un pašvaldības klientu apkalpošanas centrus, direktore kā novada deputāte un bibliotēkas interešu aizstāve panāca, ka bibliotēkas, neskatoties uz lietotāju skaita samazināšanos, turpinās funkcionēt kā kvalitatīvas informācijas ieguves, kultūras vērtības apkopojošas, saglabājošas un sabiedrību izglītojošas iestādes.

Balvu Centrālā bibliotēka organizēja profesionālās pilnveides pasākumus visa Balvu novada mērogā, nodrošinot pārraudzību pār galvenajiem darba virzieniem publiskajās bibliotēkās, sekojot līdz darbinieku tālākizglītībai. Regulāri novada bibliotēku vadītājas tika informētas par kursiem un semināriem, par iespējām piedalīties dažādu fondu projektu konkursos un citos pasākumos. Metodiskie materiāli, svarīgi e-dokumenti un cita veida aktuāla profesionāla informācija regulāri tika nodoti bibliotēkām, organizēta dalība nozīmīgākajos semināros, konferencēs u.c. bibliotēku darba aktivitātēs Latvijā, veikta bibliotēku darba rādītāju apkopošana un analīze, statistikas datu rediģēšana kultūras kartē u.c.

Metodiski konsultatīvais darbs tika organizēts, izmantojot dažādas darba formas – apmācības, kursi, semināri, lektoriji, konsultācijas gan klātienē, gan tiešsaistē, individuālas konsultācijas, bibliotēku apmeklējumi, pieredzes apmaiņas un kultūrvēstures studiju brauciens. Semināros regulāri pārrunāta

jaunākā informācija par bibliotekārā darba jautājumiem, t.sk. dzirdēto metodiķu semināros, Apaļā galda diskusijās, LNB KAC metodiķu radošajā darbnīcā. Pēc konferenču un kursu apmeklēšanas kolēģi dalījās jauniegūtajās zināšanās par dažādiem jautājumiem. Visiem Balvu Centrālās bibliotēkas organizēto profesionālās pilnveides pasākumu apmeklētājiem tika sagatavoti un izsniegti apliecinājumi.

Reģiona galvenās bibliotēkas darbinieki Balvu novada bibliotēku darbiniekus konsultēja par bibliotekārā darba jautājumiem gan telefoniski, gan klātienē, gan caur e-pastu.

Ļoti daudzi pasākumi tika organizēti tiešsaistē, līdz ar to pagastu bibliotēku darbinieki paši pieslēdzās pasākumiem, par kuriem informāciju saņēma gan no direktores vietnieces, gan no Latvijas Bibliotēku portāla, gan no citām valsts un nevalstiskajām institūcijām.

Kopumā pārskata periodā 2024. gadā Balvu Centrālā bibliotēka ir organizējusi un realizējusi 10 dažāda veida profesionālās pilnveides pasākumus gan klātienē, gan tiešsaistē, notikušas arī vairākas 30 - 45 min. garas informatīvās sapulces tiešsaistē. Atgriezeniskā saite par Meldras Gailānes lekciju tiešsaistē: *“Labdien! Paldies par interesanto lekciju, par to, ka tā bija Zoom un varēja to klausīties attālināti. Paldies arī lektorei, varēs aizgūt daudzas labas idejas, kuras īstenot savā darbā! Ar cieņu, Enita Bautre, Mežvidu pagasta bibliotēkas vadītāja no Ludzas novada.”*

Tabula “Balvu Centrālās bibliotēkas rīkoti profesionālās pilnveides pasākumi”

N. p. k.	Datums	Pasākuma nosaukums	Organizators	Stundu skaits	Dalībnieku skaits
1.	17.01.	Tiešsaistes sanāksme Balvu novada bibliotekāriem par aktualitātēm.	Balvu CB	1,5	27
2.	24.01.	Tiešsaistes sanāksme Balvu novada bibliotekāriem par korektu datu aizpildi LDKK.	Balvu CB	1,5	24

3.	25.01.	Balvu novada izglītības iestāžu direktoru vietnieku seminārs Balvu CB: ekskursija bibliotēkā, prezentācija par lasītveicināšanas pasākumiem BCB	Balvu novada Izglītības pārvalde, Balvu Centrālā bibliotēka	1,5	13
4.	31.01.	Prāvestam A.Budžem veltītie Novadpētniecības lasījumi III.	Balvu Centrālā bibliotēka	5	47 klātienē, 29 tiešsaistē.
5.	26.03.	Balvu nov. bibliotekāru pavasara seminārs. Tēmas: <ul style="list-style-type: none"> • Balvu novada bibliotēku darbs 2023. gadā 10 minūtēs. • Bibliotēkas un vēsture. Zūdošais un paliekošais.(Tiksimies stacijā! Vecumi) • Iedvesmas stāsti • Bibliotēkas un MI. 	Balvu centrālā bibliotēka	3	23
6.	31.05.	Izbraukuma seminārs Balvu novada publisko bibliotēku darbiniekiem.	BCB	6	26
7.	09.10.	Bibliotēku tīmekļa vietnes uzturēšana.	BCB	2	7
8.	23.10.	Seminārs tiešsaistē Balvu novada publisko bibliotēku darbiniekiem. Tēmas: <ul style="list-style-type: none"> • “Cilvēkprasmes digitālajā laikmetā”. • “Ukraine – Latvia: successes of Libraries and Cooperation” • Pieredzes stāsti: bibliotēka un pašvaldības klientu apkalpošanas centrs. • Balvu novada publisko bibliotēku kopaina novadā un republikā. • Aktuālais. 	BCB	2	31
9.	14.11.	Seminārs tiešsaistē “Lasītprasmes veicināšana Rēzeknes	BCB	1	26

		centrālajā bibliotēkā.” Lektore Meldra Gailāne.			
10.	28.11.	Seminārs - lekcija novada bibliotekāriem. Tēmas: <ul style="list-style-type: none"> • “Pavērsiens. Rūdolfs Blaumanis latviešu un Eiropas literatūrā.” Benedikts Kalnačs, literatūrzinātnieks, habilitētais filoloģijas doktors <ul style="list-style-type: none"> • Ziemeļvalstu literatūras nedēļa bibliotēkās • Ceļā uz Latviešu grāmatai 500 svinībām. Balvu novada bibliotekāru lasīšanas paradumi un lasīšanas paradumi Balvu novada bibliotēkās. 	BCB	3	25

31. maijā Balvu novada bibliotekāri devās pieredzes apmaiņas un kultūrvēstures studiju braucienā un Naudaskalna, Vectilžas, Tilžas un Krišjāņu bibliotēkām, kā arī iepazīties ar Krišjāņu pagasta ievērojamajiem dabas objektiem un brīvdienu mājām “Noras”. Katrā pagasta bibliotēkā tās vadītāja kolēģes sagaidīja ne tikai ar stāstu par savu bibliotēku, bet bija arī sagatavojusi kādu aktivitāti, ko izmanto savā darbā ar lietotājiem. Naudaskalna bibliotēkā Astrīda Jakovļeva aicināja klātesošos pēc fragmenta no kāda daiļdarba uzminēt, par kuru profesiju ir runa. Vectilžas bibliotēkā Lilitas Jermacānes sagatavotajiem laika vērojumiem bija pazudusi otrā pusīte, kura bija vai nu jāatmin, vai jāizdomā pašiem. Vislielāko jautrību sagādāja tieši pašu bibliotekāru jaunradītie laika vērojumi, piemēram, “Ja dzeguze kūko līdz Jāņiem, tad līdz Mārtiņiem būs liels lasītāju pieplūdums”. Secinājums: ar humora izjūtu bibliotekāriem viss ir kārtībā. Tilžā mūs sagaidīja bibliotēkas vadītāja Ilze Pugača, kas bija sarūpējusi dažādus uzdevumus, kā pārbaudīt kolēģu attapību un zināšanas. Bija jāuzmin pasaku varoņi, jāprot pareizi salikt tautasdziesmas fragmentus. Sacensībās starp bibliotekārēm ar vislielāko un vismazāko autovadītājas stāžu uzvarētāja balvā saņēma mašīnu. Ilze šādi dalījās pieredzē, kā viņa strādā ar bērniem, lai piesaistītu mazos lasītājus bibliotēkai. Krišjāņos Daigas Zelčas vadībā devāmies pārgājienā, iepazīstot dažādus vides un kultūrvides objektus, kuros atkal bija jāveic kāds uzdevums un jāatrod atslēga tālākajam pārgājiena pieturas punktam. Pildot dažādus uzdevumus, tika izzināta pagasta vēsture, dziedātas dziesmas, sacerēti dzejoļi un baudīta daba. Visai zraujošāk bija komandās rakstīt pēc noteiktas formas dzejoļus par kādu no redzētajiem objektiem. Nonācām pie secinājuma, ka kolēģes ir ne tikai labas bibliotekāres, bet arī talantīgas

dzejnieces! Studiju brauciens noslēdzās pie viesmīlīgajiem “Noru” saimniekiem Ainai un Valdim Lūzeniekiem, kuri izrādīja savu saimniecību – atpūtas un viesu mājas, pastaigu taku pār Tilžas upīti un dabas koncertzāli, iepazīstināja ar savu uzņēmējdarbību un noslēgumā pacienāja ar gardu auksto zupu, kas labi piestāvēja karstajai dienai.

Kā vienu no labās prakses piemēriem restartam lasīšanai gribas minēt 28. novembra semināru Balvu novada bibliotekāriem, kur par R. Blaumani un viņa daiļrades analīzi saistoši lekciju lasīja literatūrzinātnieks Benedikts Kalnačs. Semināra otrajā daļā bibliotekāres dalījās pieredzē ar lasīšanas paradumiem katra savā bibliotēkā un iepazīstināja pārējās dalībnieces ar grāmatu, kura ir vai nu lasītākā bibliotēkā, vai sev tuvāko grāmatu, vai arī visnesenāk lasīto grāmatu. Stāstījumi izvērtās interesanti, dažādi un emocionāli, raisot ne tikai pārdomas, bet pat diskusijas par grāmatā minēto tēmu. Pēc šī semināra pārņēma gandarījums, ka bibliotekāri ir aizrautīgi grāmatu lasītāji un, tādi būdami, spēs nodot lasīšanas prieku arī saviem bibliotēkas apmeklētājiem.

- *Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām*

Balvu novada skolu bibliotekāri ir apvienoti metodiskajā apvienībā, kuras darbu koordinē un vada Balvu Valsts ģimnāzijas skolas bibliotekāre Guna Dreimane. Balvu novadā darbojas 11 skolas,

kurās ir amata vienība “bibliotekārs” (pārskata periodā likvidēta Viduču pamatskola). Daudzās skolās darbinieku slodzes irniecīgas, un bibliotēkas veic tikai mācību grāmatu izsniegšanu/saņemšanu. Skolu bibliotekāriem pārskata periodā Balvu Centrālā bibliotēka organizēja divus seminārus, kuru galvenās tēmas bija “Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāze kā ticams avots un palīgs izglītojošā darbā” un “Norakstīšana. Teorija un prakse”. Viens seminārs notika klātienē Balvu Valsts ģimnāzijā, otrs tiešsaistē. Balvu Centrālās bibliotēkas direktores vietniece regulāri sniedz konsultācijas par dažādiem metodiskiem jautājumiem gan klātienē, gan telefoniski. Visbiežāk jautājumi saistīti ar krājuma organizāciju un datu aizpildi kultūrvēstures datu bāzē. Aktīva sadarbība izveidojusies BIS Alise administratorei Inārai Bobrovai ar to skolu bibliotekārēm, kas strādā regulāri ar BIS Alisi, pamatā tās ir četras - Balvu Valsts ģimnāzija, Balvu Profesionālā un vispārīzglītojošā vidusskola, Viļakas vidusskolas un Rekavas vidusskola. Visbiežākā palīdzība - pārnest uz novada kopkatalogu kādas jaunas grāmatas ierakstu. Grāmatu vākus un citas ziņas parasti atsūta WhatsApp. Balvu Centrālās bibliotēkas vecākās bibliotekāres apstrādē Zaigas Lāpānes ieraksts dienasgrāmatā 12. un 13. augustā: *“Viļakas vidusskolas bibliotekārei stāstīju un rādīju kā ALISES sistēmā izveidot saņemtajām grāmatām sūtījumus, kā sagatavot svītrkodus, kā labot kļūdas, ja tādas radušās. Tāpat arī rādīju kā jāveic eksemplāru norakstīšana ALISES sistēmā. Balvu Valsts ģimnāzijas bibliotekārei stāstīju un rādīju kā ALISES sistēmā izveidot saņemtajām grāmatām sūtījumus, kā sagatavot svītrkodus, kā labot kļūdas, ja tādas radušās. Pārrunājām par dāvinājumu veidiem, to pavaddokumentiem, to atzīmēšanu ALISES sistēmā”*.

- *Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem*

No LNB, tāpat kā iepriekšējos periodos, Balvu CB piegādāja projekta “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” grāmatas, veica to sadali un koordinēja šīs programmas norisi. Vecākā bibliotekāre darbā ar bērniem koordinēja un organizēja Nacionālās Skaļās lasīšanas sacensības reģionā, iesaistot gan publiskās, gan skolu bibliotēkas.

- *Sadarbība ar citām iestādēm (metodiskā un konsultatīvā darba jomā)*

25. janvārī Balvu Centrālā bibliotēka kopā ar Balvu novada Izglītības pārvaldi organizēja semināru novada skolu izglītības iestāžu direktoru vietniekiem mācību metodiskajā darbā. Semināra galvenā tēma - restarts lasīšanai, lasīšanas prasmju veicināšana sabiedrībā un it īpaši izglītojamo vidū. Bibliotēkas direktores vietniece klātesošos iepazīstināja ar Balvu Centrālo bibliotēku, bibliotēkas pakalpojumiem. Tālāk skolu darbinieki tika iepazīstināti ar Balvu reģiona kultūrvēstures datubāzi, kā ar to strādāt un kā sameklēt nepieciešamo informāciju. Atzinīgi tika novērtēts fakts, ka šajā datu bāzē ir plaša un, galvenais, pārbaudīta un ticama informācija par Balvu novada iedzīvotājiem, vietām, pasākumiem un citiem faktiem. Turpinājumā Vita Romanovska iepazīstināja prezentācijas veidā

klātesošos ar pasākumiem Balvu Centrālajā bibliotēkā lasītprasmes veicināšanai: Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju, Skaļo lasīšanu, sarunām par grāmatām un Noslēpumaino viesi. Pricēja, ka Rekavas vidusskolā ir izveidota Padlet siena, kur bērni, skolotāji un vecāki sacenšas savā starpā izlasīto grāmatu skaita ziņā. Noslēgumā mācību un metodiskā darba vadītāji iepazīstināja katrs ar savu mīļāko vai nesen izlasīto grāmatu. Skumji, ka tomēr viens izglītības darbinieks nespēja iepazīstināt ar savu grāmatu, jo lasījis ir tik sen, ka neatceras ne nosaukumu, ne gluži sižetu, par autoru nemaz nerunājot.

14. februārī Balvu Centrālās bibliotēkas datorsistēmas tīklu administrators Guntis Laicāns un direktores vietniece Vita Romanovska devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Madonas bibliotēku, kur Guntis klātesošos lekcijas veidā iepazīstināja ar mākslīgā intelekta iespējām un risinājumiem bibliotēkā, bet Vita dalījās idejās par dažādiem pasākumiem, ko realizējusi Balvu centrālā bibliotēka. Visatzinīgāk kolēģi novērtēja Dārza un Grāmatu svētku pasākumus, kā arī milzīgo ieguldījumu Balvu reģiona kultūrvēstures datu bāzē. Paldies Madonas novada bibliotēkas direktorei Imeldai Saulītei un metodiķei Daigai Puķītei par iespēju pabūt Madonas bibliotēkā un iepazīties ar kolēģu darba stilu un metodēm, jo tika atvesta neviena vien ideja metodiskā darba organizēšanai. Pozitīvi vērtējama Madonas novada bibliotēkas pieredze rīkot atvērta veida seminārus, kuros var piedalīties visi interesenti, līdz ar to Gunta Laicāna lekciju par MI un AI noklausījās pāri pār 50 interesentu.

Pārskata periodā Gulbenes un Alūksnes kolēģi apguva sadarbībā ar NVA un neformālās izglītības centra "Azote" darbiniekiem izveidoto 80 stundu mācību programmu IT prasmju un iemaņu pilnveidošanā, kursu vadīja Balvu Centrālās bibliotēkas datortīklu administrators Guntis Laicāns.

14.03. LNB KAC rīkotajā metodiķu tīklošanās pasākumā katram metodiķim bija jāpagatavo mājas darbs: jāprezentē kāds izdevies metodiskais pasākums. Tika rīkota darbu savdabīga izstāde, kur visi reģionālo bibliotēku metodiķi iepazīnās ar kolēģu veikumu un novērtēja ar uzlīmītēm, kas nozīmēja, ka konkrētais pasākums uzrunāja, ieinteresēja un vēlētos par to dzirdēt ko vairāk. Pieci visvairāk atzīmētie pasākumi tika prezentēti pārējiem kolēģiem, tādējādi dodot iespēju detalizētāk iepazīstināt un uzdot interesējošos jautājumus. Balvu

Centrālās bibliotēkas organizētais metodiskā darba pasākums “Uzcel savu bibliotēku!” saņēma visvairāk atbalsta punktus. Kopumā visi klātesošie atzinīgi novērtēja Kompetenču attīstības centra organizēto metodiķu tīklošanos, jo tas izvērtās par ļoti darbīgu, pozitīvu emociju piesātinātu un idejām bagātu notikumu ikvienam tā apmeklētājam.

16. un 17. augustā Balvu novadā ciemojās Latvijas Bibliotekāru biedrības dāmas. Balvu novada iepazīšana sākās ar Balvu Centrālo bibliotēku, kurā kolēģes sagaidīja brokastu galds ar Rutas ceptajām kabaču pankūkām un Vitas sagatavotajiem Krētas “nabagu cepumiem” un tradicionālo Latgales godu vērtību - rozītēm. Tālāk ciemiņi Balvu Centrālās bibliotēkas direktores Rutas Cibules pavadībā devās apskatīt Balvu muižu, kurā nākotnē plānota bibliotēka, iepazīna Balvu novada muzeju, pieminekli Latgales partizāniem, tautā sauktu par Staņislavu un Balvu Valsts ģimnāzijas bibliotēku. Pirmais vakars noslēdzās Stompaku purvā nacionālo partizānu piemiņas vietā. Otrajā dienā pārgājiena dalībnieces iepazīnās ar vietējo literātu Mikeļa Bukša un Antona Slišāna atstāto mantojumu viņu piemiņas un atdusas vietās, iepazīna Nemateriālā kultūras mantojuma centru Upītē, paviesojās z/s “Kotiņi”, apmeklēja Viļakas ezera pontonu tiltu un salu, kā arī aplūkoja klostera telpās izvietoto māksliniekam Valdim Bukšam veltītā plenēra dalībnieku darbu izstādi.

10. oktobrī Grāmatu svētku ietvaros Balvos ciemojās LNB direktore Dagnija Baltiņa un Bibliotēku attīstības centra darbinieces. Neformālā gaisotnē notika pagastu bibliotēku vadītāju un Nacionālās bibliotēkas darbinieku saruna par aktuāliem jautājumiem lasītveicināšanā, KISC pakalpojumiem un datubāzēm. Tika pārrunāta 3TD interneta tīkla nozīme pagastu bibliotēku pakalpojumu sniegšanā, tā nozīme lietotāju ikdienas paradumos. LNB direktore interesējās, vai apmierina piedāvāto profesionālās pilnveides kursu apjoms un kvalitāte, kā arī izjautāja, vai un cik novada bibliotekāru ir mācījušies 960 stundu profesijas apguves kursus un kā tiek vērtēta šī programma. Pārrunāti arī jautājumi, kas saistīti ar bērnu un jauniešu piesaisti bibliotēkām, dažādām lasītveicināšanas aktivitātēm un bibliotekārā darba attiecības ar klientu apkalpošanas centra darbinieka pienākumu pildīšanu.

Liels atbalsts metodiskajā darbā ir LNB Bibliotēku attīstības centra, Kompetenču attīstības centra, Bērnu literatūras centra un citu apakšvienību piedāvājums profesionālajai pilnveidei: dažādi

semināri, lektoriji, nodarbības, kursi gan tiešsaistē, gan klātienē. Pasākumi ir kvalitatīvi, ar augstvērtīgu saturu. Prieks par kolēģi Evitu Aruli, kura ar savu pieredzi medijpratības pasākumu organizēšanā gan pieaugušo, gan bērnu un jauniešu auditorijai dalījās LNB rīkotajā apmācību ciklā “Medijpratības meistari”.

Nobeigums

Rugāju bibliotēkas vadītāja Evitas Garbacka : “Kādā no mācību lekcijām izskanēja lielisks vēlējums: „Īstajā brīdī īsto grāmatu katram!”, kas nozīmē, ka noteiktā dzīves brīdī mums var būt vajadzīga konkrēta grāmata, kas palīdzēs izprast, atrisināt vai pārvarēt kādu situāciju, kurā mēs atrodamies. Tā ir doma, ka pareizā lasāmviela var dot nepieciešamo gudrību, iedvesmu vai mierinājumu tieši tad, kad mums tas visvairāk vajadzīgs. Tas arī norāda uz grāmatu spēju būt par dzīves ceļvedi, piedāvājot risinājumus un atklāsmes, kas var būt ļoti personiski un svarīgi katram lasītājam. Uzdotot jautājumu: „Vai tev pašam ir bijusi pieredze, kad grāmata tev palīdzēja tieši īstajā brīdī?” Iespējamā atbilde: „Jā, īstajā brīdī, īstā grāmata!””

Pielikumi

Pielikums Nr.1.

Balvu novada bibliotekāru apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2024

N.p.k.	Datums	Pasākuma nosaukums	Organizators	Stundu skaits	Dalībnieku skaits
1.	16.01.	Konsultācijas ar D.Rudzīti par datu aizpildi LDKK. Tiešsaiste.	LNB	1	1
2.	15.02.	Kā panākt dubultjaudu lasītveicināšanai? Tiešsaiste	LNB	3	10
3.	27.02.	Digitālās bibliotēkas mācības.	LNB, Digitālās attīstības departaments	1,5	11
4.	28.02.	Mākslīgais intelekts un medijpratība: iespējas un izaicinājumi.	Kultūras ministrija, LNB	4	12
5.	14.03.	Metodiķu seminārs LNB.	LNB, Kompetenču attīstības centrs	5	1
6.	15.03.	Digitalizācijas praktikums.	Gulbenes bibliotēka, reģionālais mācību centrs	2	5
7.	19.03.	Apmācības darbam uzlabotajā Lietvaris sistēmā.	ZZ datis	2	36

8.	04.04.	Emocionālā inteliģence.	Valsts administrācijas skola	3	3
9.	10.04.	Apaļā galda diskusijas.	LNB BAC	4	2
10.	25.04.	Cilvēkprasmes digitālajā laikmetā: retums vai nepieciešamība?	BDA (Baltijas datoru akadēmija)	1	1
11.	23.05.	Ukraine - Latvia: Successes of Libraries and Cooperation	LNB, LBB, бібліотечна Країна	2	1
12.	20.08.	Kiberdrošības pamati	Izaugsme ar Google	1,5	1
13.	24.09.	Esi interneta izcilnieks 1.-5. klašu pedagogiem	Latvijas Drošāka interneta centrs	1	1
14.	25.09.	Medijpratība skolās-kā mācīt un mācīties?	LNB Bibliotēku attīstības centrs	2,5	1
15.	18.10.	Medijpratības meistari	LNB Bibliotēku attīstības centrs	5	1
16.	25.10.	Mediji un bibliotēkas informācijas mijiedarbībā	LNB Bibliotēku attīstības centrs	2,5	1
17.	29.10.	Reģiona galveno bibliotēku metodiķu seminārs.	LNB	4	1
18.	05.11.	Laiki mainās - mainās valoda.	KAC LNB	4	1
19.	06.11.	Datu aizsardzība Balvu novada pašvaldības darbiniekiem.	Balvu novada pašvaldība	1	1
20.	07.11.	Komplektēšana. Inventarizācija	BIS Alise	5,5	2
21.	14.11.	Cirkulācija	BIS Alise	5,5	2
22.	15.11.	Medijpratības meistari	LNB Bibliotēku attīstības centrs	2,5	1
23.	06.12.	Medijpratības meistari	LNB Bibliotēku attīstības centrs	2,5	1
24.	12.12.	Interneta atkarība, riska faktori un iespējamie risinājumi	Latvijas Pašvaldību mācību centrs	3	1
25.		<ul style="list-style-type: none"> • Kāpiniet savu produktivitāti ar ai • Digitālie krāpnieki vai nolaidība? Pasargā uzņēmumu tiešsaistē. • Stāstu stāstīšana ar datu vizualizāciju 	Digital journey Izaugsme ar GOOGLE	4,5	1

Pielikums Nr.2

Pielāgotās literatūras bibliotēkas Ārējie apkalpošanas punkti

- ✓ Balvu pansionāts (Balvu novads)

- ✓ Sociālās aprūpes centrs “Rugāji” (Balvu novads)
- ✓ Viļakas sociālās aprūpes centrs (Balvu novads)
- ✓ Beņislavas Dienas aprūpes centrs(Balvu novads)
- ✓ Balvu Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs(Balvu novads)
- ✓ Viļakas Dienas aprūpes centrs(Balvu novads)
- ✓ Alūksnes pansionāts (Alūksnes novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs “Pīlādži” (Alūksnes novads)
- ✓ Lubānas veselības un sociālās aprūpes centrs (Lubānas novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs "Trapene" (Smiltenes novads)
- ✓ VSAC “Latgale” filiāle “Litene” ” (Gulbenes novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs “Siltais” (Gulbenes novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs “Jaungulbenes Alejas” (Gulbenes novads)
- ✓ Sociālās aprūpes centrs “Dzērves” (Gulbenes novads)

Pielikums Nr.3

Aktivitātes bērniem Balvu Centrālajā bibliotēkā 2024. gadā

N. p. k	Aktivitāte	Skaits	Apmeklētāji	Piezīmes
1.	Literatūras izstādes	21		
2.	Vizuāli informatīvas izstādes abonementa logos	2		
3.	Darbs lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu-Jauniešu-Vecāku žūrija 2024”	1		
4.	Rīta stundas kopā ar pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņiem	40	731	
5.	Radošās darbnīcas	3	12	
6.	Literārās un erudīcijas spēles: 3.1. Grāmatu izzināšanas spēle 3.2. Mana pilsēta Balvi 3.3. Mana Latvija 3.4. kahoot.com : Mana Latvija	4 4 5 1	61 69 122 8	
7.	Informācijas stundas par drošu internetu un medijpratību	16	546	
8.	Literārās stundas	9	144	
9.	Grāmatu priekšlasīšanas stunda	1	4	

10.	Konkursi - viktorīnas interneta vietnēs	3	308	Kukaiņi dabā un literatūrā; Ceļojums dažādu valstu bērnu grāmatu varoņu pasaulē; Latviešu pasaku ķēniņam - 145
11.	Bibliotēkas izzināšanas ekskursijas 1.klašu skolēniem	4	79	
12.	Gudrais rīts kolēģiem- igauņu literatūra bērniem- apskats	1	12	
13.	Skaļās lasīšanas reģionālais fināls (14 dalībnieki)	1	15	
14.	Spēļu pēcpusdiena skvērā	1	30	
15.	Tikšanās ar rakstniekiem	4	131	Rebeka Lukošus, Ērika Bērziņa, Viesturs Ķerus, Zane Nuts
16.	Tematiskas pēcpusdienas	1	13	
	13.1.Spoku stāstu pēcpusdiena 13.2. Pēcpusdiena čaklākajiem lasītājiem	1	15	
17.	Dārza svētki "Kas notiek Dižmežā?"	1	237	Veltīti M. Stārasei par godu
Kopā		102	2308	

Pielikums Nr.4

Tabula "Novadpētniecības izstādes Viļakas bibliotēkas lasītavā 2024. gadā"

1.	„Gribam dzīvot brīvā Latvijā!” – 1991. g. janvāra barikāžu atcerei
2.	„Ticība Dievam ir ceļš uz dzīvību”, priesterim Pēterim Vilcānam - 95
3.	Pirms 195 gadiem nodibināts Viļakas miests (1829.g.)
4.	Triju zvaigžņu ordenim -100
5.	„Sarkanā terora upuru ceļš” – 1949.g. 25. marta notikumu piemiņai -75 gadi
6.	„Caur Lieldienu gaismu no jauna dāvāts tiek cerību rīts...” 31. martā - Lieldienas
7.	„Maija dziedājumi - Latgales kultūras kanons”
8.	“Svešums mūs nesalauza”. 14. jūnijs - latviešu tautas sāpju un asaru diena.
9.	Viļakas vēstures muzejam - 20
10.	„Mūžīgais dzīves spilgtā krāsainībā autora gleznās.”

	Valdim Bušam - 100
11.	„Brīvību nevar izlūgties, brīvība jāaudzē sevī...” (A. Rancāne) Baltijas ceļam - 35
12.	„Atgrīz pi Dīva latvīšu tautu,/ Lai Tovam Gūdam Tāvzeme plauktu!” 15. augusts - Visssvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas svētki
13.	Mototrasei “Baltais Briedis” - 55
14.	Pirmajam Latvijas Valsts prezidentam Jānim Čakstem - 165
15.	„Nu taisneibas, tautas un Dīva Nivīns mani navaries šķiert!” Katoļu garīdzniekam, sabiedriskam darbiniekam, rakstniekam Francim Trasunam - 160
16.	„Iededziet svecīti logā, lai Latvijai spēku tā dot, Lai debesu Tēva svētība pār tautu uz zemi šo nāk!” - Latvijas Republikas dibināšanai - 106
17.	„Nāk Ziemassvētki no sniegota sila Un baltu mieru pār pasauli klāj”.

Pielikums Nr. 5

Balvu novada publiskās bibliotēkas vietējā laikrakstā “Vaduguns”

1. Ak, eglīte, ak, eglīte... [izstāde Lazdukalna bibliotēkā]
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1514>
2. Uzticīgi bibliotēkai un grāmatu pasaulei (Tilžas bibliotēka)
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1514>
3. Kā apēda fotogrāfu Latgalē [par Balvu CB novadpētniecības lasījumiem].-2.febr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1518>
4. Izvēlas jaunas grāmatas spožos vākos [saruna ar Lilitu Jermacāni].- 6.febr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1518>
5. Aplūko grāmatas un radoši darbojas [Rugāju bka].-9.febr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1518>
6. Lepni par savu pilsētu [Mākslas skolas izstāde BCB].-9.febr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1518>
7. Vieta, kur glabājas atmiņu stāsti [par Aiju Locāni].- 23.febr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1518>
8. Populārāko vidū – lasāmviela par Balviem [BCB abonements Sveta].- 27.febr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1518>
9. Svin jubileju un grāmatas atvēršanu [par Viļakas pegazu].-5.marts
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1519>

10. Pasākumā iepazīst grāmatu varoņus [Rekovasbibliotēka].-12.marts
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1519>
11. Vēsturiska dāvana savējiem [Rakstiņas grāmatas atvēršana BCB].- 12.marts
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1519>
12. Apģērbam piešķir otru dzīvi [Kupravas bibliotēka].- 2.apr.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1521>
13. Interese par lasīšanu veidojas bērnībā [Viļakas bibliotēka].- 3.maijs
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1522>
14. Kas Balvu dižmežā galvenais? [dārza svētki Balvos].- 17.maijs
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1522>
15. Uzvarētāji ir visi [skaļās lasīšanas sacensības].- 24.maijs
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1522>
16. Gleznu veidošana nomierina. Tiekas interešu kluba dalībnieces. Atskatās uz mācību gadā paveikto [pasākumi bibliotēkās].- 31.maijs
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1522>
17. Krūzīšu dažādība un skaistums [krūzītes Lazdukalnā].- 18.jūn.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1523>
18. Ar lepnumu izrāda savas dzimtas vērtības [E.Brenčevas izstāde].- 2.jūl.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1530>
19. Atpūšas un atsvaidzina zināšanas [aktivitātes bērniem BCB].- 16.jūl.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1530>
20. Iepazīst literatūru un saņem balvas [Arvis Pugačs Tilža].- 27.aug.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1531>
21. Droši un vērtīgi pavadīts laiks [bērnu lit.nodaļa].- 10.sept.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1532>
22. Sāk rakstīt stāstu par bibliotēku Balvu muižā [Grāmatu svētki].- 15.okt.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1533>
23. Apkopo informāciju par teicējiem [Bērzpilī].- 29.okt.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1533>
24. Mācās dzejoļus un spēlē paslēpes [Sarmīte Bukša].- 5.nov.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1534>
25. Izveidota koša rokdarbu izstāde [Lazdukalnā].- 12.nov.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1534>
26. Aicina pievienoties piedzīvojumu pasaulei [Zane Nuts].- 15.nov.
<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=1534>
27. Kas ir Visgudrākie novadā? [krustvārdu mīklu minētāji].- 27.dec.